ŞİZOFRENGİ

bütünüyle kuşkudayız

ağustos 1995 sayı 19 fiyatı 75.000 tl. (kdv. dahil)

Y E T M E D İ M İ *

Yetmedi mi?
Yetmedi mi?
Bunların hepisi yetmedi mi
Almanya'ya geldik yetmedi mi
Eşek gibi çalıştık yetmedi mi
Yazık, hep lekelendik yetmedi mi
Kardeşle dost, hayatını verdi
Ailemizin ömrü burada geçti
Bunların hepisi yetmedi mi
Yetmez olsun, kahrolsun, boş boğazımız dolsun
bunların hepisi yetmedi mi?
Elimize geçti bir kaç kuruş para,
kasabadan pazara kadar yapmadık zarar,
Katlandık, büyüdük, hep beraber öldük.
Gören olsa, desin işte bak şu bir Türk.
Ama şu anda görüyorum, gözlerime inanamıyorum.
Çünkü bazı tipleri birbirlerine düşürüyorlar.
Fiyatlarla, silahlarla birbirlerine düşman oluyor.
Olur mu? Bizim amacımız yoksa bu mu?
İnanamıyorum, hayır inanmak da istemiyorum.
Tıpkı rüya gibi girdi bu benim kafama,
Bu üzüntü yaklaştırıyor beni mezartaşıma
Sakın ha bırakma beni bu sıkıntıyla yanlız başıma
Ama beraber gücümüz yeter bu alçaklığa
Yabancı duyguya, yeni bir korkuya...
Yanyana beraber, yeni yaşantı kurmaya
Kardeşçe beraber yeniden yaşamaya
Ama şimdi görüyorum her tarafta dönerci,
kasapçı, manav ve kasetçi
Evet seviniyorum ama değeri nerde ki
Dur söyleyeyim sana anlatayım derdimi...
Gavurların altında çalışmaya artık alıştık,
Senelerce onların kanına mı satıldık?
Milletimizin biri selamı hoş bir şeyler yapsın,
başkası yoz gitmesin, kıskançlığı bıraksın
Kendisine baksın öyle değil mi?
-He vallah haklısın...
Hergün yeni olaylara biz katlandık.
Bunun sonu yakın yakına gelecek artık
Ama unutma, beraber kazanırız ancak biz...
Yanlız olmaz, yoksa ayvayı yeriz.
Seneler böyle gelmiş, böyle mi geçecek?
Kara yağmur gibi başımıza dökülecek?
Bunun sonu nereye, nereye erecek?
Çeek, çeeki..
Kör şeytan diyor ki çek kafanı geri git memleketine....
Yepyeni bir tohum ekmeye,
yeniden yeni problemler çekmeye..
Neyse
Vatanımızda Almancı burada yabancı!..
Bu duyguyu hissetmek inan ki çok acı...
Vizyonumuz kaçtı, aklıselimimiz battı,sancımız arttı.
Yeter be artık!
Yetmedi mi ?
Yetmedi mi ?
Bunların hepisi yetmedi mi?
Bunların hepisi bize yetmedi mi?
Pazarın çoğu şimdi bizim elimizde
Böyle devam edersek eziliriz biz de..
Sonu böyle olacak. O dükkanlar kabaracak
Paralı vatandaşlar bu oyunu kazanacak.
Oyun bittikten sonra ama onlar kaybedecek...
Çünkü yabancı dükkanın içine girecek...
Gavurun altında çalışmaya alıştık, bu gerçek..
Garantili bir sistem yok, bu böyle devam edecek..
Yeniden beraber elele çalışalım
Sırt sırta yaslansak ne olacak bakalım..
Bırakalım beraber görgüsüzlüğü
Kafanı çalıştır, göster ona Türklüğünü
Piyasada iş çok işte göster kendini.
Nasıl izah edeyim benim kafamdan geçenleri..
Lewis, Teasar, Adam Grad yabancı markaları
Nike, Puma, Adidas bırak şu yabancı markaları...
Ben de bunları seviyorum, boşa yatırdık biz paraları!...
Uyanalım, iyileştirelim bizim yaraları..
-Anlamadım!....
Anlamadın sen ha?
Dur tavsiye edeyim ben, belki anlarsın sen sonra..
Sorunun cevabı şu koru....
Kendime cevabım çünkü çok doğru.
Şu anda gururluyum çünkü adı Garipoğlu pantolonum
Çünkü çok genç görmek isterdim bizim aramızda, yok mu?
Kıyafeti Türk, etiketiyle kotlu..
Türklüğüyle mutlu mutlu oluruz biz.
Sizsiz yapamayız birlikte ancak gelişiriz,
Bağımsız oluruz, çaremizi buluruz.
Kendimizi koruruz, yoksa boğuluruz, soğuruz,
gideriz acı gerçekleri çekeriz.
Sen, ben, o ve biz hepimiz bir sesiz... Sesimizi bekleriz..
Ve Allahın verdiğini açık avucumuzda ereriz.
- Kim sizin için her an harekette?
- Cinai şebeke !
- Kim sizin için her an harekette?
- Cinai şebeke!..
Sizin için harekette, berekette, merak etmel Yere çökmel
gözyaşı dökme, kalbini sökme, tükürme, kötüleme...
Desteğin içindedir..
Bu en derin derenin sırrı gibidir.
Yetmedi mi?
Bunların hepisi bize yetmedi mi?
Etme, eyleme, vatanımızı elleme,
hayatını yaşa ama sakın kirletme,
Pisletme, kan dökme, azıtma hergele, boşuna diklenme
boşuna mücadele dur dinle, aklına gelir belki de
bu oyunu aş, Şebekeyi dinle!
Ne oldu, size, bize, bu dargınlığa..
Ah, yok mu şunun sonu, ne yazık!
Sanki tarih boyunca gibi azınlık,
yapmayın geleceği çok karanlık.
Bırakın artık, birleşmeye bakın..
Haydi unutmayın sakın, sakın..
Türk ve Kürt kardeştir.
Bunları ayıranlar kalleştir.
Gelenleri böyle yetiştir.
- Sakın ha, soğuk değil sıcak kanları birleştir.
Kardeşim beraber olsak, kimse bizi ezemez, geçemez,
yenemez, dövemez, hakkımızı hiçbir an yiyemez!
Yetmedi mi?
Bunların hepisi yetmedi mi?

(*) **Cartel, by Da Crime Posse (T.: A. Aksoy, A.İnce - M.: A.Aksoy)**

CARTEL

Ş İ Z O F R E N İ

Aşkımın şiddetinden koptu gönlün freni

Doktor beni sanıyor hala şizofreni

Üsküdar taburculuk hasretiyle derinden

Kalbimi hoplatıyor hastanenin treni

Ta uzaktan Marmara aşkla çekiyor beni

Hayretle karşılarım beni deli göreni

Taburcu olmak için kullanmalı dümeni

Aşkımın şiddetinden koptu gönlün freni

Doktor beni sanıyor hala şizofreni

(R. G. Ö)
RECEP GÜNGÖR ÖZTOPAN

Şizofrengi dostlarına

açık mektup

Efendim öncelikle selam eder hemen ardından konuya geçer, sadede geliriz.

Tarafınızca da bilindiği üzere Şizofrengi adındaki ne idüğü belirlenmemiş dergi dört yıldır yaşamını satış geliri dışında başka bir gelire dayanmaksızın pek güzel sürdürmekte, iki ayda bir olmasa da iki ay üç hafta, iki ay beş haftada, işte arada bir siz sevgili okurları ile orada burada bilmeyiz ki nerede buluşmaktaydı.

Dergi ilk zamanlar sınırlı baskı adediyle talebinizi karşılamaktayken sonra ne olduysa oldu tarzında dergiye talep artı. Ve Şizofrengi darmadağın oldu. Artı da ne oldu?

Bakınız şunlar oldu:

Örneğin, Marmaris'te bir kitapçının isteği üzerine oraya dergi yollandı. Yeni sayı çıkarken satılan kısmın gelirinin gönderilmesi için telefon edildiğinde:

Biz: Alo. Filanca Beyi aramıştık...

Oradaki: Aloo. Aloo. Filanca mı? O kim?

Biz: Efendim biz İstanbul'dan arıyoruz. İşte Şizofrengi falan filan....

Oradaki: Hayri abi. Telefona bi bakıver. Bi dakka bilader.

Biz: (Sinirleniyor insan tabi)

Oradaki Hayri: Buyrun.

Biz: Gene aynı laflar. İstanbul'dan arıyoruz da. Dergi paraları da..

Oradaki Hayri: Ha. Siz kitapçıyı soruyonuz. Abi onlar cükkanı devretti. Burası camcı oldu.

Biz: Telefonu kapattıktan sonra argo argo söyleniriz.

Yukarıdaki örnekteki Marmaris'i çıkarın yerine Alanya yazın, Adana yazın, Bursa yazın.

Dört yılda bunc benzer inanın abartmıyoruz çok sayıda can sıkıntısı yaşadık.

Bir takım üniversite öğrencileri (hepsi değil) gelip okullarında satmak için dergi istediler. Verdik. "Kitapçıya bıraktığımız yüzdeyi siz alın, biz de öğrenciydik zamanında bilader" cinsinden virgülden sonrası biraz hamasi laflar ettik. Sonunda kitapçı yüzdesi ne kelime, hırsız yüzde yüzü ile yüzüstü çakıldık.

Bir İzmir vurgunu yedik ki hala bel nahiyemizde izi bakidir.

Kimi kitapçılara satılan derginin parasını istemek için iki ay sonra uğradığımızda haraççı muamelesi gördük. O da şöyle oluyor:

"Vallahi inan bugün şu kadarlık çek ödedim. Dün niye uğramadın be bilader. Bak dün gelseydin tamamdı. Bu ara işler çok durdu. Bildiğin gibi

değil. Yani bildiğin gibi değil."

İnsan böyle bir durumda kendi meselesini unutup "Hay allah... İnşaallah yakında açılır. Neyse canım sonra gene uğrarız" tarzında dert dinlemeye başlıyor. Fakat iş durgunluğu bir iki ay değil üç dört yıl sürerse ve kitapçı her defasında yüzünüze köpeğe bakar gibi bakıp aynı lafları ederse biraz fazla oluyor. Sözün kısası zor. Çok zor.

Şimdi siz belki "Üh! Amma da ağlıyorlar ha" diyorsunuzdur.

Başlamışken biraz daha ağlayalım.

Şizofrengi'yi ilk sayısından beri dört-beş kişi çıkarıyoruz. Yazısı, dizgisi, sayfalarının yapılması, montajı, kağıtlarının alınması, matbaa dönemi, dergilerin kitapçıya götürülmesi, tahsilatı, kargoya yüklenmesi.... Yazarlarla ofisboylar aynı kişiler kısacası. Bunca yıl içinde gerek amatörlüğümüzden gerekse salaklığımızdan çok miktarda hata yaptık, ama emek emektir.... Fena laf değil bu. Emek emektir. Bir başka yerde daha kullanalım. Evet, hırsızlıkla hırsızlıktır. Maddi gelir elde etmek amacıyla çıkarılmayan, dışardan yazarlara verilen telifler dışında kimsenin cebine bir kuruş koymadığı bir derginin dağıtıcısı olmaya gönüllü olup ardından ortadan kaybolmanın iki açıklaması olabilir. Bir, hırsızlık. İki, başkalarını salak yerine koymak. İkinci şıkta belirtilen yere biz kendimizi sık sık koyduğumuzdan bunun için başkalarının ekstra zahmetine değmez. Birinci şıkkın bir insanın damarlarında dolaşması içinse ille de hayali ihracat yapması, karşılıksız çek vermesi ya da oto teybi çalıp kaçması gerekmez.

Neyse..

Diyeceğimiz şu: Bu şartlar altında gelecek sayıdan itibaren aboneliğe (**abonelik.** abonelik boldla. italikle ***abonelik***) geçiyoruz.

Amacımız bir türlü önüne geçemediğimiz ve giderek önemli miktarlara ulaşan dergi telefatına çözüm bulmak, her yeni sayı başlangıcında asgari yedi sefer aramadan lüfledip dergi paralarını bize iletmeyen birtakım kitapçılardan kurtulmak. Abonelik öncesi daha önce dergi yolladığımız bütün yerlere yeniden dergi göndereceğiz ve ardından öncelikle birkaç il dışında Anadolu'daki illerden dergiyi çekeceğiz.

Büyük şehirlerde yukarıda andığımız sorunları hiç yaşamadığımız Beyoğlu Pandora, Pentimento, Mefisto, Hamlet kitabevleri, Kadıköy Yeni İskele, Ankara Dost ve Eskişehir Kibele gibi kitabevlerinde dergiyi sergilemeye devam edeceğiz.

Uzun vadede ise birkaç kitabevi dışında dergiyi kapalı devre, abone sayısı esas alınarak basılan bir dergi haline getirmek istiyoruz.

Abonelik meselesini yıllık yani altı sayılık olarak düşünüyoruz. Dergiyi artık iki aylık peryoda tam anlamıyla sadık kalarak çıkarmak iyi niyetindeyiz. Şu anda elinizde tuttuğunuz ve kapak rengi bu yazı yazılırken henüz bilinmeyen dergiye Ağustos sayısı muamelesi yapın. Bir dahaki sayı ise Ekim'in ilk haftası içinde çıkacak büsbüyük bir olasılıkla.

Evet, dördüncü yılda can sıkıcı nedenlerden ötürü almak zorunda olduğumuz abonelik kararı bazı koşullar içeriyor malum.

Şimdi buraya para lafı, banka hesap nosu falan yazıyoruz. Kusura bakmayın.

Graf Yayıncılık Ltd. Akbank Beyoğlu Şubesi 14990 numaralı hesabına bir yıllık Şizofrengi Dergisi aboneliği için 450.000 TL yatırıp, dekont kağıdını bize gönderin ya da fakslayın. Tabii derginizi göndereceğimiz açık adresinizi ve size ulaşabileceğimiz telefonları da ekleyerek.

Yok eğer Türkiye dışındaysanız. Size biraz daha pahalı abonelik var mecburen. Avrupa için 25 Dolar, Amerika, Avustralya, Afrika, Japonya için 30 doları yine Graf Yayıncılık Ltd. Akbank Beyoğlu/İstanbul 14990-6 numaralı döviz hesabına yatırıp dekontu ve adresinizi bize gönderin. Arktika ve Antartika için ise bize sadece telefon açın, bedava göndereceğiz inanın....

Sayfayı çevirince sağ altta göreceğiniz adresi kullanarak PTT kanalıyla Posta Çeki ile de abone olabilirsiniz.

Ekim ayında görüşmek üzere...

Sincerely yours

DEĞİNMELER

Şevket'in ihaneti **İbo'nun** asaleti

Perde açılır.

Bir kanape, kenarda bir dolap, ortada bir sehpa, sehpada bir bardak, içinde yarısı içilmiş çay, sehpanın yanında bir koltuk, koltukta bir çift kirli çorap, yerde halı, bir kenarı kıvrık, halının üstünde ekmeğin kenarına ait olduğu hemen anlaşılan kırıntılar, yanda duvarda gün ışığıyla uyuşmuş bir kara sinek, su borusunun üstünde, hemen sağda tam köşede bir örümcek ağı.

Şizofrengi elinde süpürge ortalığı temizlemekte, ekmek kırıntılarını kanapenin altına doğru süpürmekte, çorapları sol elinin baş ve işaret parmaklarının ucuyla tutup yüzünü buruşturarak dolaba tepmektedir. Tepmek yazıda birden karşılaşıldığında garipsenebilecek bir fiil olmakla birlikte yapabileceğimiz hiçbir şey yoktur. Çünkü Şizofrengi sinirlidir. Solumasını böyle durumlarda herkesin yaptığı gibi ve sanki sakin durumlarda başka bir soluma türü mevcutmuş gibi burnundan sürdürmekte, bir yandan da kendi kendine konuşmaktadır.

Bi bakalım:

- Şevket olacak zibidi ortalığı bok içinde bırakmış. Bakınız Şevket olacak diyoruz zaten. Allah söyletiyor. Şevket falan olamaz o adi herif. Şevket olma ihtimali sıfır. Yok yok İbo'nun değerini bilemedik. Bu kesin. Onu o güzelim İbrahim halinden alıp İbo haline indirgedik. Çok ayıp oldu çocuğa. Halbuki salak İbrahim olarak o çok kaliteli bir İbrahimdi.

(Özlemle inler) Ah! Şimdi nerededir kim bilir?

(Teatral) İbrahim. İbrahim. Neredesin? Belki Güney California'daki babaannesinin yanına gitmiştir.

(Teatral) (Gene teatral) Şimdi şuradan, şu üstünde aptal bir kara sineğin sızdığı su borusunun altından süzülerek içeri girse ona hasretimizin bütün sıcaklığı ve suçluluk duygularımızın bütün ağırlığıyla sarılarak hatta ayaklarına kapanarak "İbrahim bizi terkedip melun anaforların içinde, hangi rüzgarların peşine gittin? Madem ki gittin be adam, o zaman neden geri geldin?" deriz. Yok son kısım olmadı. Anlamı bozuyor. Orayı söylemeyiz. "Evet İbrahim bizi affet. N'olur. Sana bir daha İbo diye hitap edersek, bir daha el kaldırırsak kıçımız kopsun o mu!" deriz. Bu istek biraz acaip oldu, ama biz ne söylediğimizi biliyor muyuz? Bilmiyoruz. İhanete uğradık. Şevket denen velet tarafından sırtımızdan hançerlendik. Kalburüstü bir keder içindeyiz.

Tam bu esnada.

...tam bu esnalarda genelde içeri beklenenler değil, beklenmeyenler girer. Bu nedenle içeri Şevket girer.

-(Halen ortalığı toplamakta olan Şizofrengi'ye doğru)

Abi ne yapıyorsun, bırak Allahını seversen ben toplarım. Lütfen sen zahmet etme.

- (Şizofrengi kibar bir edayla) Biz de şimdi seni anıyorduk. Seni artık buraya hiç dönmezsin sanıyorduk. Fakat görüldüğü üzere sende yüz adı verilen ve bir kez verildi mi kimilerinde astar talepleri yaratabilen nesneden hiç bulunmamakta. Bize kendi evimizde hiç utanmadan misafir muamelesi yapabilmektesin. Yorulmuşuz. Bırakmalıymışız. Allahımızı seversekmiş. Kendileri toplarlarmış. (Asabi) Şevket. Şevket. İlerde Şevket Bey. İlerde Şevket olabileceği çok şüpheli zibidi Bey derhal burayı şuradan terkediniz.

(Ehemmiyetli Bilgi: Şizofrenginin şuradan diye gösterdiği yerden aslında dışarı çıkılmamaktadır. Bir an için Şevket'in ani bir şahsiyet değişikliğine uğrayarak, yaptığı yanlışların bilincinde sahneyi terkedeceğini varsaysak bile oradan dışarı çıkılmıyor işte, söyledik. Ancak kendini kibarca kaybetmiş bir Şizofrengiden de nefretinin doruklarındayken sahnedeki doğru çıkış kapısını göstermesini beklememeliyiz.

Hülasa, yargılayıcı değil anlayıcı olmalıyız. Ehemmiyetli Bilginin sonu)

- Abi saçmalama. Kimin yerinden kimi kovuyorsun?

(Artık Şizofrenginin öfkesini siz farzedin. Biz karışmıyoruz. Kötü şeyler olacak)

-(Şizofreni elindeki süpürgeyi bir kick-boxer gibi tutarak, sehpanın etrafında ritmik hareketlerle dönmeye başlar) Ne dedin sen?

- (Şevket de gayri-ihtiyari bu dönme hareketine katılır) Ne ne dedim?

- Bir şey dedin. Bir şey dedin.

- Ne dediysem dedim. Sana ne?

(Allaah. Çok kötü şeyler olacak)

-Seni hakkın rahmetine kavuşturmadan önce bu bir şeyi yeniden duymak isteriz.

- Abi bırak artık bu eski kafalılığı. Dergi artık benim emin ellerimde. Kabul et, senin zamanın geçti. Bak sana emekli maaşı bağlarım. Tutarım Gemlik'te bir yazlık. Gidersin orada her akşam bir sahil kahvesine, boşluğa bakarak nargileni tokurdatırsın. Oh! Gel keyfim gel.

- Bunu görüyor musun?

- Evet. N'olmuş?

- İşte seni de böyle süpürgenin ucu gibi çiğ çiğ yemeye göpgönüllü olduğumuzu farketmişsindir o zaman.

-Uuf! Uzatma ama. Sen gideli derginin çeşitli eklerle zenginleştiğinin, içine fotoğraf girdiğinin, baskı sayısının arttığının, üstelik Ayşegül'ün de beni aradığının farkında değil misin?

- (Halı açıklarında, sahnenin kenarında)

Hemen şuradan (Gene şuradan) toz olmazsan yeni sayıyı göremeyeceğinin de farkındayız ve insanın yapacağı şeylerin önceden farkında olmasının ne hoş bir şey olduğunun da farkındayız. Evet, Şevket denilen zibidi ötesi bey son düzlüğe girdin, def ol artık. Adam olacağın yok bari def ol. Bak bizi böyle güzel güzel konuşturma. Hadi git buradan. İbrahim dönecek, dergiyi eskiden olduğu gibi birlikte çıkarmaya devam edeceğiz, buna bütün kalbimizle inanıyoruz. Aramızda vefasızların işi yok.

(Süpürge Şizofrenginin elinden kurtulup havada kavisler çizerek dansetmeye başlar, dolap açılır içindeki çoraplar bir çift kırmızı güvercin halinde havalanarak süpürgeye konarlar, kara sinek gürültüye uyanır ve aptal aptal uçmaya çalışırken örümcek ağına düşer, halı tamamen kıvrılarak üzerindeki sehpayı ve Şevket'i sarıp sarmalayarak sahnenin arkasında beliren bir ışık huzmesinin içinde ortadan kaybolur, bir gürültü duyulur, ortalığı dumanlar kaplar, polis sirenleri, bebek ağlamaları, kedi miyavlamaları, kapı gıcırtıları. Işık çekilir, gürültü diner, içeri İbrahim girer.)

- (Üzerinde ayak bileklerine kadar uzanan beyaz bir gecelik vardır. Gözleri ışıl ışıldır) Beyaz geceler dostum.

- (Şizofrengi şaşkın, kekeleyerek) Beyaz geceler İbo. Ne İbosu. İbrahim. Saltık İbrahim Bey.

- Güney California'dan geliyorum.

-Tahmin etmiştik.

-Bir ışık meleğine otostop çektim. Aldı sağ kanadına buraya kadar getirdi beni. Sağ olsun

- Babaannen nasıl?

- Babaannem değil. Anneannem. Kısaca büyük annem diyelim. Böylesi ileride yeniden cümle içinde kullanmak zorunda kalırsam benim açımdan da daha kolay olur.

- Sen nasıl istersen İbrahimciğim. Geldin ya.

- Geldim. Geliyorum. Irmakların üstünden geliyorum, dağların, tepelerin, vadilerin. Bulutların arasından güvercinlerin selamını getiriyorum.

- Aleykümselam

- Büyükannemin tek damarı tıkalı yüreğinden esintiler getiriyorum. Yakında bypass olacak.

- Zararı yok. Allah sana sıhhat afiyet versin de. Gördüğün gibi sana karşı çok hassasız, ama kendimizi biraz zorlarsak büyük annenin sıkıntılarını bile seninle paylaşmaya hazır olduğumuz farkedilsin isteriz. Eski günler geride kaldı. Konuşmanı, güzel sesini çok özlemişiz dostum. Sana kalkan eller çatır çatır kırılsın diye slogan atasımız geliyor. Biz de tam Şevket belasını savuşturmak üzereydik üzerine sen geldin. O sanırız havalanan halının içinde ortadan kayboldu. Her ne kadar çıkışı gösterdiğimiz yerden olmadıysa da gene de bu hadise bizi ziyadesiyle memnun etmiştir. Evet. İbrahim. Artık yeniden başlayabiliriz.

- Evet başlayalım. Ben kindar değilim. Affediciyim. Şimdi benim söylediklerimi teker teker yerine getirin.

- Sen iste yeter.

- Şimdi benim konuşmam sona erer ermez künyeyi girin.

- Baş üstüne.

ŞİZOFRENGİ

Doğum Yeri: Bakırköy/ İstanbul

Doğum Tarihi: 1 Şubat 1992

Medeni Durumu: Pek medeni sayılmaz. Daha çocuk

Öğrenimi: El insaf. Daha dördünün içinde.

İkamet yeri: Akdoğan Sok. No:11 Kat:4-5 Beşiktaş/İstanbul

Tel: [0212] 260 68 49 Fax: 258 72 69

Sorumlu Velisi: Ayşegül Akyapraklı Hanımefendi

Ebeveynleri: Graf Yayıncılık Ltd. ve

Gözlüklü ebeveynler: Mehmet Şenol, Kültegin Ögel

Gözlüksüz ebeveynler: Yağmur Taylan, Fatih Altınöz

Tulumunu diken: Faruk Baydar

Ebesi: Yılmaz Dinçberk, Gürtaş Ofset-Cağaloğlu

"Anı yoktur. Anıların kendisinden kaynaklanan, bir başka kişilikle yaşanmış bir hayat vardır."

İLK ANI...

Sandık odasına kapandım. Cebimde annemden aşırdığım büyülü kırmızı ruj. Suratımı ayna karşısında saatlerce boyadım. Sıkıldım. Kapı açılmıyor! Yumruklad ım, tekmeledim. Duyan yok. Çılgınca ağlayıp dövünmeye başladım. Boğazımı yırtan çığlıklar attım.

Sonra aynayı paraladım, tahta bavulları, sandıkları yerlere çaldım. Kafamı duvarlaraa vurdum. Hızla korkuya dönüşen bir şaka hissi. İlk çaresizlik. Gözyaşlarım kurudu, uykuya daldım sonunda, bulundum. Sarıldı öptü annem. Halime güldü. Üçtü yaşım. Ya da çok eski bir düş.

İtiraf ediyorum, günahkârım. Ve İsa'nın benim günahlarım yüzünden çarmıha gerildiğine inanıyorum. Tanrı ise O'nu ölümün kollarından çekip yukarı aldı.

Bir zeytin ağacı gibiyim
Tanrı'nın evinde serpilerek büyüyen
O'nun sonsuz ve ezeli aşkına güveniyorum.
Biz senin için flüt çaldık
Ama sen dans etmedin.
Ve bir ağıt mırıldandık
Ama sen yas tutmadın.

VE SONUNCUSU...

27 Ekim Perşembe, istasyona yürüyorum. Gök sarı, sabah, fotoğraf sarısı. Bulutlar ekmek dilimleri gibi incelerek yürüyor. Yarım, sütlü şeffaf bir ay, yere kadar inen bütün tabakalarında aynı sağlık, atmosferin. Reklam panosuna kırmızıyla bir R harfi boyuyor adam. Bu planetin sözcüklerini kullanarak, yıllar sonra bir başka planetten, bir zamanlar yürüdüğüm yolu, yaşadığım yeri ziyarete gelmiş olduğumu düşünüyorum. Zamanın dolaşık boyutsuzluğu içinde yitiyorum. Sonra silik, sarı, mahvedici bir korkuya kapıldım. Ama bu benim korkmam için yeterli olmadı. Daha beter kayboldum. Kontrolden çıkan zaman uçuşmasına dayanamayıp istasyona daldım. Kliniğe uzayan yola bakmadım bile. Bir haftalık bilet aldım. Metroya indim.

Yumuşak jel ile kalıplanmış sabit bir kalabalığın arasında çok deli ve merhametsiz gibisin. Yapılacak hiçbir şey yok. Biraz daha unut, eskiyi.

Eğer dersem ki: karanlık beni saklayacak

Gün ışığı, gece gibi karanlığa boğulacak, etrafımda.

Ama seni karanlık karartmayacak

Ve gece, gün gibi doğacak sana.

(gözlerime uyku için izin vermeyeceğim

ve gözkapaklarımın kapanmasına.)

Koru beni, ben seninim.

Bana bilgiyi öğret ve güzel adaleti

Senin evrenselliğinin divanesiyim.

NE ZAMAN SARHOŞ OLSAM, MİSYONER GİBİ HİSSEDİYORUM KENDİMİ. ÖZGÜRLÜK EN BÜYÜK AFRODİZYAK. HAFİF, YUMUŞAK BİR BEYAZI SEVİYORUM.

OTLARDA UYUMAK VE OKYANUSA ATLAMAK, GÖR BENİ TELEVİZYONDA.

Gökyüzü, benim doğduğum yerde karanlıktır. Her gece yıldızlar örter onu. Ama onlar sadece bir sarı ateşle kendini yakar. Bazıları tutuşur, yere iner. Orada gece, gecedir. Gün ise gün.

Hayatın tanımını yapmaya yarayan bazı ilk sözcükler vardır. Oh, yeter!

Kalbim kavrulup solmuş otlara benziyor

Bir deri bir kemiğe dönüyorum,

Unuttum yemek yemeyi,

İnlemelerim yüzünden.

Bir çöl baykuşu gibiyim

Harabeler arasında bir baykuş,

Uyanık duruyorum

Yalnız kuş gibiyim, çatıdaki

Bana merhamet eyle

Senin sonsuz aşkınla

Kalbim ızdırap içinde. TATİL...

Peri'ye ilk gece açtığım telefon. Atlasın, mavi denize, güneşe yakın, minik bir karesindeyim. Öyle sıcak ki, çırçıplağım. Senin elmacık kemiklerin ve diğer bütün kemikleri hoşuma gidiyor. Her gece bir düş görüyorum. Her gece düşümde biri ölüyor, boncuk saçlı, vanilyalı bebek Vinory! Onu da görüyorum.

Sen geldiğin zaman yüzünü seviyorum

Sen güldüğün zaman yüzünü seviyorum

Sen utandığında.

Zaman zaman yüzünü, sen Amsterdam'dayken...

Bazen herkesten fazla, sıcaktan yüzünü seviyorum. Sıcakla her şey cıvıklaşıyor. Delilik gelişiyor. Palmiyeler, parmaklarım, denizin tuzu, balıkların kayaların dibinde birbirleriyle olan ilişkileri, kasabanın bütün kedileri... Hayat ile saf ilişki mi kaldı Andrei! Hayat sana hiç yüz vermedi ki! İlişki bile değildi, tuhaf bir şeydi bu aranızdaki. Bir çeşit pembe dostluğu ve vahşi düşmanlığı pekiştirdin. Senin hep çekip gitmen gerekirdi aslında. Burada ne tür bir erkek olduğunu bile anlayamadı kimse. Coşua'yı severdin. Biraz da beni, bir gün annenin ölüm haberi geldi. Uçağa atlayıp döndün. Pub'da çok fazla çalışıyordun. Şimdi telefonu bile olmayan uzak bir adrestesin.

O sıcak kasabada bir rüya görüyorum. Siyah gömlekli uzun oğlanın cesedi su basmış bir odada yüzüyor. Kapı yarı aralık. Gözleri yarı açık, saçları kumral ve kaskatı.

Şah bana, öldüyse sorun yok dedi. Burada kim var diye sormuştum, siyahlı uzun boylu. O öldü! Kimse yok dedi, öyle biri yok, hem öldüyse sorun yok.

Şah'ın yüzünde melek güzelliği, vücudu ipek. O biraz soluk durgun bir göl suyu gibi, biraz gecede kumsalda yanan ateş. Tarihteki bütün şahlar gibi deli. Delikanlı. Cırcır böceklerinin biteviye ötüşü, sonu gelmeyen yazlar, Şah'ın devam eden güzelliği... Yeşil ipek gömlek. Uzun bacaklarını saran ince kumaş pantolon, kara kıvrık kirpikler, pembe dudaklar, cilalı kunduralar. Saç tıraşındaki gençlik sakalındaki eski ince altın serçe parmağında, silik sevdalı kalbi, ne hayat be, kaptan, çavuşum, koymuşum amına, koçum, cankuş, boşver be gülüm, oluruz Afrikalı icabında. Sen iste fabrika kuralım, seni seviyorum hem de very much.

Senin aşkının ve adaletinin şarkısını söyleyeceğim

Sana, sevgilim! Seni öveceğim

Masum bir hayat sürmek için çaba göstereceğim

Sen ne zaman döneceksin bana!

Evime yürüyeceğim

Masum bir kalple

Gözlerimden önce göreceğim

Kötü olan ne varsa,

SUYU VOTKAYA, SEKSİ AŞKA, AŞKLARI TUTKUYA ÇEVİRDİN, GÖZYAŞLARINI KAHKAHALARA SEN OLSAYDIN. KOMPÜTER HAKKINDA HER ŞEYİ BİLMEK İSTİYORUM. OTUZ YAŞIMA GELMEMEK, SAÇLARIMI DEĞİŞTİRMEK, LİMİTE İNANMAK VE BİR AKŞAM SESSİZCE BELÇİKA'YA KAÇMAK..

Sen niye bu kadar neşeli, serseri ve delisin. Nasıl bu kadar gençsin, gitgide eskiyorum, yine de sanki geriye daha çok zaman kalıyor. Daha da güzelleşip müthiş bir hale gelişi düşünmenin aslı ve belli bir sebebi yok. Yok. Cinsiyetlerimiz var mıydı, vardı. İki çocuk muyduk. Büyüktük. Zaten büyümüştük değil mi. Öğret kendine, canın ne istiyorsa. Ne ne ne.

Yine yapraklar gece rüzgarlarıyla yerlere dökülüyordu. Sarı, yeşil, daha da yeşil. Yine her sabah şemsiye arıyordum, yağmurlu geçecek gün yüzünden sonunda en kırmızı, en güzelini bulduum. Bütün paramı verip aldım. Duvara astım. Yağmur bekliyorum. Bulutlar kararıyor o kadar.

Sana mesajlar bırakır oldum. Belki iki üç ama bana milyonlarca gibi geliyor. Ağrıma gidiyor. Eskiden daha sık beklerdin beni sandalyeye oturmuş. Damağım ağrıyor. Resepsiyondaki yaşlı hemşire bana randevu vermiyor. Sen eskiden daha kolay bulunurdun. Hiç bir bilgi vermiyorlar hakkında. Sadece, büroda yok şu anda, özgür. Şimdi mesajlar, hiçlikle buluşan transparan bir boşluğa saldığım için utanç duyuyoruum. Sen eskiden daha fazla çalışır, daha sık öperdin beni. Her hafta hastalanır, uyurdun kollarımda. Benden kaçmanın -sonunda kaçmasaydın bulacağın- o hasta, ağır bedeliyle yaşıyorsun. Geriye uzan çocuk. Kasların güzelleşsin. Seni tuzlu bir sonbahar muduyla seviyorum kumlu yağmurla, yollardaki yapraklar. Yüzümü kollarımı yalayan, yakın bir arkadaşımmış gibi düşündüğüm ıslak güneşle.

Ben de uzaklardan senin gibi farkına vardığım biri gibiyim bana bazen unutuyorum, bazen yüzü aklımdan hiç gitmiyor. Sorusuz ve boşum. Kaçıyorum ben de ve ismini merak ediyorum. Benden hoşlanır mıydı?

Senin gibi ulaşamıyorum ama senden daha çok korktuğumu söylemeliyim.

Odanın ve sokağın bütün renklerini, kokusunu, fotoğrafları... Yazılı sayfaları ve aklına düşen bütün ayakkabılarımın hepsiyle birlikte unut beni bir gün. Bir parkta karşılaşır, orada ayrılırdık. Üstümüzdekilerden başka hiçbir giysi, hiçbir koku ve tek bir resim daha bilmezdik. Sadece bir şehirle aklına gelirdim.

İyi keten, parlak ve temiz
Verildi o kıza giyinsin diye.
Bırak sevinelim, neş'elenelim.
O'na vereceğin şarı ve şöhretle
Yaklaşan kuzu etli düğün için,
Gelini hazırladı kendini bütün gün,
İyi keten, parlak ve temiz
Verildi o kıza giyinsin diye.

Ve kutsananların hepsi, kuzu etli akşam yemekli düğüne davet edildiler.

Ve kutsananların hepsinin, yalnızca olağanüstü bir şehirle aklına geldi. Ve kutsananların hepsi bütün renkleri, kokuları, fotoğrafları tek tek incelediler..

Hatırlatma: "Gerçek zaman eşit saatlere bölünmüş mekanik bir yapı değildir. Tüm bunların sonunda burnunuza gelen şey, 'katmerli papatyaların ateşle yanan kalplerin kokusu' olacaktır."

KIRMIZI ŞEMSİYE'ye katkıda bulunanlar:

Anthony Kiedis (Narsuko'nun düşleriyle... Antuhan Fransızlığıyla..)

Chris Isaak (No I don't want to fall in love/ No don't want to fall in love with you)

Boris Vian (Tırnak içindeki sözleriyle- Kırmızı Ot'ta beliren..)

Kırmızı Ot (Boris'in romanındaki...)

Björk! (Iceland'li bir deli ve ideal oluşuyla...)

Kai, 28, artist

ve Justus, 28 (i-DEAS'ın september sayısındaki pozlarıyla...)

i-D'nin Eylül sayısı (Büyük harfli tüm pasajlar ondan doğdu.)

Aladonian Road Tube Station (Sıradan bir metro istasyonu oluşuyla...)

Vincent (Cebinden çıkarıp atıyorken yakaladığım 'NEW TESTAMENT AND PSALMS'ile... Şiirlerle...)

ayrıca

Peri, Şah ve Vinory'nin habersiz katkılarıyla...

LOLA

İstatistikler

yaşamım perdelenmiş bir pencere,

aynada kırılması ışığın.

karla örtülü kırda bir panilyım ben,

ışıl ışılım aydınlıkta.

bir meşale... siste değil ama,

berrak gümüşığında.

kralın huzurundaki teşrifatçıyım ben,

şaşaalı ipekler içinde, gölgeye itilmiş

ve öylesine yitik.

fotoğraftaki tanınamayan yüzüm ben,

bir pasaport ismi, nüfus sayımında bir sayı,

istatistiklerde fazladan bir rakam,

diriyken ölü

ve ancak ölüyken diri

istatistikler değiştirilinceye dek.

TOM (11 yaşında)

Alıntı, Alyson Birch
[Poetry For Peace of Mind]'dan.
ARZU

ruh ve ölüm

Bireysel insan varoluşunun açık sonu olan şu ölümün kaçınılmaz bir şey olduğunu biliyoruz. Çoğu zaman cümle sona ermeden konan bir noktada oluyor ölüm: bu noktanın ötesinde başkalarına kalan, birtakım anılar ve sonuçlardan ibarettir. Ölüme uğrayan için kum hokkası boşalmıştır, yuvarlanan taş durmuştur. Bu ölüm karşısında hayat bize bir zaman akışı gibi, sonunda durması tabii olan kurulmuş bir saatin işleyişi gibi gelmektedir. Bu "akışı" en yoğun duyduğumuz an, bir insan hayatının gözlerimizin önünde durduğunu gördüğümüz andır, hayatın anlamı ve değerini de, az önce canlı bir bedenden ayrılan son soluğu gördüğümüzde anlarız, içimiz cız eder. Uzak amaçlara yönelmiş, geleceği yaratmakta olan bir genç adamın, ölümü, ya da istemeye istemeye, zayıflıkları yüzünden mezara gömülen, tedavisi imkansız bir hasta ile ihtiyar karşısında, bu anlam türlü türlü görünüyor bize. Oysa ölmek demek varoluşun sonuna gelmek demektir: anlamsız, abes bir şey gibi gelmektedir bu bize. Bir gencin dünyadan, hayattan, gelecekten korkması, herkesçe kötü, akla aykırı, nörotik bir şey gibi görülmektedir; kaçanın korkak olduğu düşünülür. Ama yaşlanan bir kimse, artık uzun yıllar yaşamayacağını duyunca, bizim kendi gönlümüze kaygı salan bazı duyguları duyuyoruz; bakışımızı elimizden geldiği kadar başka yöne çeviriyor, başka bir konuya atlamaya çalışıyoruz. Gençleri düşünürkenki, yargılarkenki iyimserlik burada güçsüz kalmaktadır. Bu gibi durumlarda basmakalıp bazı bilgece sözler ediyoruz: "Hepimiz o yolun yolcusuyuz" v.s. gibi.

Ama bir başımıza kaldık mı, gecenin sessizliğinde ve karanlığında, düşünceler, yaşanan yılların hesabını yapmaya başladığında, uzun olaylar serisi saatin yelkovanını durmadan çevirmesi, insanın bütün sevdiklerini, isteklerini, sahip olduğu şeyleri, ümitlerini, erişmek istediği şeyleri tamamiyle yutacak olan karanlık duvarın ağır ve sürekli ilerleyişi karşısında, bütün bilgece sözler kaybolup gitmekte, kaygı uykumuzu kaçırmakta, boğucu bir örtü gibi üzerimize düşmektedir.

Birçok insan gönlünde, büyük bir tutkuyla can attığı hayatın karşısında paniğe düşecek derecede bir endişe duymaktadır; yaşlanan daha büyük sayıda bir insan yığını da aynı endişeyi ölüm karşısında duymaktadır. Hatta ölümden sonradan en çok korkacak olan kimselerin, gençliklerinde hayattan korkan kimseler olduğunu görmüşümdür çoğu zaman. Gençler söz konusu olduğunda, hayatın normal zorunlukları karşısında birtakım çocuksu direnmeler çektikleri söylenir; yaşlılar için de aynı şey söylenebilir: onlar hayatın normal zorunluğundan korkmaktadırlar. Ama ölümün bir oyun sonundan ibaret olduğuna o kadar inanılmıştır ki, ölüme yükselen genç bir hayatın amaç ve niyetlerince olduğu gibi bir amaç, bir işin tamamlanması gibi bakılmaktadır.

Hayat da bir enerjetik olaydır. Bütün enerjetik süreçler, prensip bakımından geri çevrilemez, bu yüzden de tek bir amaca, dinlenme durumuna yönelmişlerdir. Süreç demek aslında durulmak isteyen, bir hareketsizlik halinde başlayan bir kargaşalıktır. Hayatın kendi de bir amaca yönelmiştir, canlı bedense gerçekleşmek isteyen birtakım "ereklikler" (sonlular) sistemidir. Her akışın sonu, amacıdır. Her akış, amacına erişmek için canla başla çalışan bir koşucu gibidir. Gençlerin dünyevi şeylere ve hayata karşı atılışları, büyük ümitleri ve uzak amaçları gerçekleştirmek için harcadıkları çabalar, hayatın amacına giden eğilimin ta kendisidir, bu eğilim herhangi bir şekilde geçmişe takıldı mı, ya da tespit olunan amaçların zorunlu kıldığı kaçınılmaz riskler karşısında korkup geri çekildi mi, hemen hayat korkusuna, nörotik direnmelere, depresyonlara (ruhi çöküntülere) ve fobilere (yersiz korkulara) çevrilmektedir. Aşağı yukarı ortasına tesadüf eden hayatın olgun çağına ve zirvesine erişilmesi, amaçlara, eğilime hiçbir şekilde son vermemektedir. Ortaya varmadan nasıl şiddetli bir şekilde, yorulmadan yükseldiyse, şimdi bayır aşağı inmektedir; çünkü amaç zirvede değil, yokuşun başladığı vadidedir. Hayatın eğrisi bir merminin çizdiği parabole benzer. Başlangıçtaki hareketsiz durumundan atılan mermi ilkin yükseldikten sonra yine hareketsizlik durumuna döner.

Hayatın psikolojik eğrisinin tabiat kanunlarına bu denli uymadığı doğrudur. Uyumsuzluk bazen yokuşun ta başlangıcında yer alabilir. Mermi biyolojik olarak yükselir, psikolojik bakımdan durakları. Kişi yercen kalmak istemiyormuş gibi yıllarının gerisinde kalır, çocukluğunda barınır. Yelkovanı durdurmakla zamanın durdurulduğu sanılır. Bununla birlikte, biraz gecikmeyle zirveye varıldı mı, psikolojik bakımdan hareketsiz, dinlenme halinde kalınır, kişi bayır aşağı inilmeye başlandığının farkına varsa bile, hiç olmazsa geriye uzun uzun bakarak, bir kere erişilmiş olan zirveye takılıp kalır. Önce hayatın engeli olan korku, şimdi, ölümün karşısına çıkmıştır. Hayat korkusunun yükselmeyi geciktirdiği söylenir, bu gecikmeyse, bu kez, daha büyük bir istek olan, erişilmiş olan yükseklikte kalma isteğini haklı çıkarmaya yarar. Bütün direnmelere karşı (ki şimdi esefle karşılanmaktadır) hayatın üstün gelişi buna kanıttır; ama yine farkında olmadan insan onu durdurmağa çalışır. Bu şekilde davranan insanın psikolojisi tabii arazisini kaybeder. Birinci askıda kalır, oysa altında, parabol gittikçe hızlanarak iner.

Ruhun besleyici toprağı, tabii hayattır. Gidişini göze almayan kimse askıda kalır, donar. Olgunluk çağındaki çoğu kimsenin katılaşması bundan ileri gelir; arkaya bakarlar ve kalplerinde gizli bir ölüm kaygısı, geçmişe takılı kalırlar. Hiç olmazsa psikolojik olarak, şimdi ile herhangi canlı bir ilişki kurmadan, gençlik zamanlarını yoğun olarak düşünerek, hayatın sürecinden kaçarlar. Ömrün ortasından sonra, ancak hayatla birlikte ölmek isteyen kişi canlı kalır. Çünkü parabolün döneceği ve ölümün doğuşunun yer alması, ömrün ortasının esrarlı saatinde olur. İkinci yarısında hayat bir yokuş, bir açılış, bir çoğalış, bir taşış değildir; ölmüştür, çünkü amacı sonu de-

mektir. Kişinin hayatının en yüksek noktasına erişmesini istemesiyle, hayatının sonunu istemesi aynı şeydir. İkisi de yaşamak istememek demektir. Oluşla yitiş aynı eğriyi meydana getirir.

Şüphelenilmesi imkansız bu gerçeği kabul etmemek için bilinç elinden geleni yapmaktadır. Kişi genellikle geçmişinin mahpusudur, gençlik hayalinde barınır. Yaşlanmak istememenin, çocukluktan çıkmak istememek kadar anlamsız bir şey olduğu anlaşılmak istenmemektedir. Otuz yaşındaki birinin hâlâ çocukluk çağında kalması nasıl hoş karşılanmazsa, altmışlık bir genç de hoş bir şey değildir. İki durum da sapık durumlardır, üslupsuzdur ve psikolojik bakımdan tabiata aykırıdır. Çaba göstermeyen, zafer kazanmayan bir genç gençliğinden faydalanmamış sayılır, tepelerin zirvesinden vadilere yuvarlanarak uğuldayan sellerin sırtına kılak vermeyen ihtiyarsa anlamsız biri olup, tam bir geçmişte donakalmış ruhi bir mumyadır. Kendi hayatının dışındadır ve bunak bunak, makine gibi kendini tekrarlar durur. Bu gibi hayaletlere ihtiyacı olan bir kültüre ne demeli?

Hayatımızın oldukça uzun istatistiki süresi, uygarlığın ele geçirdiği bir şeydir. Uzun ömürlü olan ilkel insanlar azdır. Doğu Afrika'da gördüğüm ilkel kabilelerde ortalama altmışın yukarsında aksaçlı pek az insan gördüm. Ama bunlar gerçekten ihtiyardılar; yaşlarını öylesine benimsemişlerdi ki, sanki hep o yaşta yaşamış gibiydiler. Her bakımdan oldukları gibi görünüyorlardı. Bizler, çoğu zaman olduğumuzdan başka türlü görünmek isteriz. Sanki bilincimiz tabii temelinden biraz ayrılmış da, tabii süre içinde artık iyi göremez olmuş. Hayatın süresinin bir duyu aldanımından ibaret olduğuna, istendiğinde değiştirebileceğine bizi inandıran bir bilinç gurundan muztaribiz sanki. İnsan bilincinin, tabiata karşı olma kabiliyetini nasıl elde ettiğini ve bu otoriterliğin ne ifade ettiğini bilmek istiyoruz!

Mermi izi hedefte son bulur; hayat da, yöneldiği son amaç olan ölümle bitmekte. Yükselişi, zirvesine varışı, bu amaca, yani ölüme varmak için basamak ve yollardır. Çelişken formül, mantığa uygun bir şekilde hayatın belli bir sona, amaca doğru yönelmesinden çıkmaktadır. Burada bir silojistik (tasım) oyunu oynadığım sanılmasın. Hayatın yükselişinde bir amaç ve anlam buluyoruz da, inişine niye bulmuyoruz? İnsanın doğuşu anlamla dolu da, ölümü niye değil? Yirmi yıldan daha uzun bir süre boyunca genç insan varlığı, bireysel varoluşunu tam bir şekilde açması için hazırlanmaktadır: sonu için de niye yirmi yıldan daha uzun bir süre hazırlanmamalı ki. Zirveye varmakla bir şeye erişilmiş olduğu, bir şey olunduğu, bir şeyin ele geçirildiği doğrudur. Ama ölümle nereye erişiyoruz?

İnsanın bir cevap beklemeye hakkı olduğu bir anda cebimden birdenbire bir inanç çıkarıp da, bir inanç benimsemesine davet etmem hiç de hoşuma gitmiyor. Kendimin de hiçbir zaman elimden gelmediğini açıklamam gerek. Bu bakımdan şimdi kalkıp da, ölümün mezarın öte'sinde sürekli bir varoluşa götüren ikinci bir doğuş olduğuna inanılması gerektiğini ileri sürecek değilim. Hiç olmazsa insanların ölüm üstündeki düşüncelerinin, yeryüzünün bütün büyük dinlerinde açık ve kesin bir şekilde ifade olunduğunu söyleyebilirim. Dahası da var, bu dinlerin çoğunun karmaşık ölüme hazırlık sistemleri olduğu da söylenebilir; öyle ki, hayat gerçekte, deminki çelişken sözlerim açısından son amaç olan ölüme bir hazırlıktan başka bir şey değildir. Bugün yaşayan iki büyük din olan Hıristiyanlık ve Budizm'de hayatın anlamı sonunda tamamlanmaktadır.

Aydınlar çağında insanlaerungi dinlerin özü konusunda bir fikir ortaya atılmıştı, çağa özel bir hoşgörü olmasına rağmen yaygınlığı yüzünden burada sözü edilmeye değer. Bu fikre göre dinler bir çeşit felsefe sistemleriydi, bu bakımdan dinler de felsefe sistemleri gibi insanların kafasından çıkmıştı. Biri günün birinde bir tanrı hayal etmiş, birtakım doğmalar uydurmuş ve bu "istekleri gerçekleştiren" hayal sayesinde insanlığı istediği gibi yönetmeye başlamıştı. Bu fikre dinsel sembolleri zihnen kavramadaki güçlüğün psikolojik gerçeğe karşı duruyor. Bu sembollerin kaynağı hiç te akıl değil, başka bir yerden çıkıyor, belki de kalpten; her neyse, derin psişik bir tabakadan; bu tabakanınsa sadece yüzeyi teşkil eden bilince benzer yanı pek az. Dinsel sembollerin "vahiy" niteliğinde olması bu yüzden; yani bunlar genellikle ruhun bilinçdışı faaliye-

hayatın anlamının tamamlanması olarak ve gerçek amacı olarak
lığın genel ruhuna daha uygun olduğu görülüyor. Bu konuda
kapılanlar psikolojik bakımdan yalnız kalmış oluyor ve gen
olan bir gerçeğe karşı durmuş oluyor.

Bu son cümle, bütün nevrozların temel gerçeğini içi
bozukluklarının özü aslında içgüdülere karşı yabancıla
gerçekler karşısında bilincin bölünüşüdür. "Aydın" fikir
madan nörotik arazların kapı komşusu durumunda bulu
gibi bu fikirler de kalbe, ruhun derinliğine, temele dai
psikolojik düşüncenin yerine konan bozulmuş bir düşün
şekilde olsun olmasın, bilinçli olsun olmasın tabiat ölüm
hatıra -imajların yanında, kendini hayallere veren bi
dolaysız olarak gözlemleyip kaydedebilseydik, her şey
gili birtakım hayallerin varlığını görürdük. Nitekim hay
ğu gelecekle ilgilidir. Bazı gelecekteki gerçekler için h
ya psişik çalışmalardır çoğunlukla. Tabii kendi farkınd
beyi yaşlanan birine uygulayacak olaydık, onda, arka
dan, gence nazaran daha çok hatıra- imajlar bulurdu
aynı zamanda insanı hayrete düşürecek sayıda ölüm
gelecek için ümitler de bulurduk. Yıllar geçtikçe ölüm
derecede yığılmaktadır. Yaşlanan kişi istesin istemesin
atın kendinin, sonu göz önünde bulundurarak bu ha
bence bu yüzdendir. Bireysel bilincin fikrinin burada hi
tur. Ama öznel bakımdan bilincin ruhla birlikte yürüme
fikirlere uydurmaması gençlikte, gelecekle uğraşan hay
zu kadar tehlikeli bir nevrozdur.

Uzun psikolojik tecrübem sayesinde bilinçdışı psikolojik f
bir zamana kadar izleyebildiğim kimseler üstünde birtakım g

çalışmaya yeniden başladık. Rüyalarını yeniden anlatmaya
k inatla karşı durduğu şeyleri ve daha birçok şeyi itiraf etti. Bu
ini inceleme) her gün birkaç saat olmak üzere altı hafta de-
nda normal tedavi gören bir hasta gibi durgunlaşmıştı.

birçok olay, ruhumuzun bireyin ölümüne karşı hiç de
ucuna varmama sürüklüyor beni. Ölmek üzere olanla-
düzen getirmeye çalışması da aynı şeye işaret ediyor.
klamasının ne olması gerektiği zihin kabiliyetimizi aştı-
limin yetkisine de girmez, çünkü sonuç ister istemez
erektirir. Yazık ki bu olay gözlemciyi öyle bir duruma
e çıkardığı sonuçları nesnel açıklayabilmesini imkansız

asındaki -uykuyla da üçte birine inen kısa zaman süresi
dar sınırlar içinde hareket ediyor. Vücudun hayatı biraz
aima daha önce başlıyor ve çoğu zaman bilinçten da-
Başlangıç ve son bütün süreçlerin kaçınılmaz özellikle-
daha yakından bakıldığı zaman, bir şeyin nerede baş-
ini belirtmek son derece güç çünkü olaylar, başlangı-
hiçbir zaman bölünemeyecek bir süreklilik teşkil edi-
keyfi olduğunu ve alışkanlık işi olduğunu, aslında pek
yırmak ve tanımak için bölüyoruz. Bunu yaparken ev-
ğine hiçbir şekilde müdahale etmiyoruz; «başlangıç»
eyden önce bilinçli bilgimizin zorunlukları. Bireysel bir
una vardığını kesin olarak tespit edebiliyoruz. Ama psi-
bu şekilde ara verilmiş oluyor mu acaba? Hiçbir şey bilmiyo-
yıl öncesi kadar emin değiliz ruhun beyne bağlı olduğundan.
mek için psikolojinin bazı parapsikolojik gerçekleri sindirmesi

üstünde biraz bilgisi olan özellikle telepati olaylarının gerçekliği konusunda şüphe etmez. Gözlemlerimizi nesnel olarak inceleyip eleştirecek olursak, algılamaların kısmen sanki mekan, kısmen de zaman yokmuş gibi yer aldığını görürüz. Tabii bundan ne zaman ne de mekan olmadığı, dolayısıyla da insan zihninin zaman ve mekan kategorileri içne hapsedilmesinin bir hayal olduğu sonucunu çıkaramayız. Tersine, zaman ve mekan, zaman içindeki ampirik kanıtlardır, çünkü bütün algılanabilen şeyler zaman ve mekanda yer alır gibidir. Bu insanı şaşkına çeviren kesinlik karşısında aklın telepatik olayın özel niteliğini kabul etmekte güçlük çekmesi anlaşılır. Ama olaylara karşı adilce davranmak için, esas özü teşkil eden şeyin zaman ve mekandışının görünüşü olduğu reddolunamaz. Aslında saf içgüdüler ve dolaysız kesinlikler her halükarda başka türlü belirlenmeyecek olan temsilci biçimlerin psikolojik apriorisini doğrulayan bir çeşit kanıttır. Zamansız ve mekansız bir varlık biçimi hayal edemeyişimiz bunun imkansız olduğunu gösteren bir kanıt gibi düşünülemez. Görünürdeki zamandışılık ve mekandışılık niteliğinden mutlak bir şekilde, zaman ve mekandışı bir varlığın gerçekliğini çıkaramayız; ama algılamanın görünürdeki zamana ve mekana değin niteliğinden de, bu niteliklerden yoksun hiçbir varlık biçiminin olmayacağını da çıkaramayız. Ruhun bu niteliklerden yoksun bir varoluş biçimine değebileceği varsayımı, yeni bir şey ortaya çıkıncaya kadar bilimin ciddiye alabileceği bir sorundur. Modern kuramsal fiziğin fikirleri ve şüpheleri psikologu bile tedbirli kılmalıdır. Felsefi bakımdan «mekanın sınırı» mekan kategorisini nispi kılmaktan başka neyi ifade eder? Aynı macera (nedensellik kategorisinin başına geldiği gibi) zaman kategorisinin de başına gelebilir. Bu konudaki şüphe bugün her zamankinden daha çok yerindedir.

Psişenin özünün, aklımızın kategorilerinin çok ötesinde karanlık temellere dayandığına şüphe yok. Ruh, manzarası karşısında ancak hayali kıt bir zihnin yetersizliğini itiraf etmeyeceği yıldızlar sistemiyle dünya kadar muammalar gizlemekte. İnsan zihninin bu aşırı güvensizliği karşısında bilgi iddiaları sadece gülünç değil, aynı zamanda feci şekilde tatsız. Bu bakımdan biri gönlünün samimi ihtiyacına boyun eğerek, veya insanlığın en eski bilgelikleriyle uyuştuğunu duyarak ya da psikolojik olguya dayanarak « telepatik» algılamalar olduğunu benimseyerek, psişenin temelinde zamansız ve mekansız bir varlığa katıldığı böylece sembolik olarak acemice «sonsuz» dediğimiz şeye ait olursa eleştirici muhakeme bilimin non liguet (1) inden başka bir karşı kanıtla çıkamaz. Ayrıca çok eski zamanlardan beri varolan ve evrene yayılmış bulunan insan ruhunun bir «eğilimi» ile uyumlu olarak bulunmak gibi hoş bir üstünlüğe de sahip olur. Geleneğe karşı şüphecilik veya başkaldırma, korkaklık, psikolojik yaşantının kısırlığı, ya da bilgisizlik yüzünden bu sonuca varmayan kişi, ruhunu geliştiremez; üstelik kanının gerçekleriyle çatışma halinde olacağından şüphe yoktur. Bu gerçekler mutlak mı değil mi hiçbir zaman doğrulanamaz. Bunların «eğilim» halinde olmaları yeter: bu «gerçeklerle» olan çatışmada işi hafiften almanın ne olduğunu biliyoruz; bu aşağılık duygusu arazlarına siz ister kökten kopuş, ister sapıklık, ister hayatın anlamsızlığı deyin, bu durumda insan sanki içgüdüleri üstüne bile bile çıkmış gibidir. Çağımızda sık sık görülen sosyolojik ve psikolojik yanlışların en fecilerinden biri belli bir andan sonra bir şeyin baştan başa değişebileceğini, örneğin insanın bambaşka bir kılığa gireceğini, ya da tamamiyle yeni bir formül ve bir gerçek bulacağını sanmasıdır. Şeylerin derinden değişmesi, ya da sadece düzelmesi daima bir mucize olmuştur. Kanın gerçeklerinden kopmak bugün her zamankinden daha iyi bildiğimiz nötrotik kaygı durumuna yol açar. Kaygı durumu anlamsızlığı doğurur, hayatın anlamsızlığıysa, abesliğiyse çağımızın henüz bütün vüsatini ve şumulünü sezmediği manevi bir hastalıktır.

Kitap sahaflarda bulundu. Kapaksızdı.
Adının "İspiritizma"olduğu güçlükle anlaşıldı. Bu yazı o kitaptan alındı.

CARL GUSTAVE JUNG

memat

üzerine

- Bu başlığı beğendin mi?
- Nasıl yani?
- Yani böyle bir başlığın altında konuşma çizgileri. doldduruyor olmak mayasıllarına iyi geliyor mu gerçekten?

lakırdılar

- Neden gelmesin? Başlarken nasıl istersek öyle yönlendirebileceğimiz söylenmedi mi konuşmayı? Sanırım bu konuda herhangi bir müdahale olmayacak.

- Evet, söz verildi, ama gene de başlık bizi baştan sınırlandırmış olmuyor mu? Hani ne bileyim, özgürlüğümüz bu bağlamda biraz olsun zedelenmiyor mu falan işte?

- Ne bağlamı? Ya, siktir et bunları. Hıyar mı-

sın? Diyelim ki "Zedeleniyor" diyerek, "Yaa evet, hakikaten de bariz biçimde zedeleniyor" diyerek yanıtladım sorunu. Ne olacak? Diyelim ki "Bu başlığın altında ötmek ağrıma gidiyor, kendimi kötü hissediyorum, soluğum kesiliyor sanıyorum ve buralardan uzaklara gitmek istiyorum" benzeri şeyler diyorum. N'apacaksın? Planlanmış bir oturumu başlamadan terk mi edeceğiz? Daha iki çift laf etmeden niye bunlara takılıyorsun?

- Takıntılı mıyım sence?

- Evet, biraz. Hadi başlayalım. Fakat başlamadan önce bir şey soracağım.

- Sor.

- Konuşmadaki konumlarımız belirlendi mi?

- Ne bakımdan?

- Şu bakımdan; hani üçüncü sınıf Amerikan filmlerinde olur ya, sen üstü kapalı bir herze yumurtladığında ben "Hımm, amacını şimdi anlıyorum Charles, sen bu hareketinle şunu mu yapmayı planlıyorsun, çok cinsin doğrusu" mu diyeceğim, sen de kısık gözlerle uzaklara bakarak ve kararlı bir ifadeyle "Evet sevgili my friend, şimdi ne yapmak istediğimi anladın değil mi?" mi diyeceksin? Başlarken bu konuya açıklık getirilsin isterim.

- Böyle bir talep yok my friend'im. İkimize de birer sandalye ve birer sürahi su, birer bardak ve kül tablası ayrıldığına göre, konuşmaya eşit oranda katılmamızın istendiği buradan rahatlıkla çıkarsanabilir.

- Hah ha... Ulan alem adamsın. Her istediğin şeyi alakasız bir başka şeyden çıkarsayabilirsin gerçekten. Sen bir çıkarsama ustasısın dostum, seni çok sevdim, mutlaka görüşelim. Buraya oturayım mı?

- Fark etmez.

- Oh! Güzeel. Şu sürahiyi de şuraya koyayım, eveet, başlayalım mı artık?

- Senin sandalyen benimkinden daha rahat gibi gözüküyor.

- Bunu da nereden çıkardın?

- Bana öyle geldi. Evet, hayır, şey diyorum, benimkinin ayakları sanki seninkinden daha kısaymış gibi.

- İstersen değişebiliriz.

- Yok canım. Lütfen. Herhalde ben abartıyorum.

- Hayır, burada daha rahat edeceksen...

- Yoo. Ben öylesine söylemiştim zaten.

- Peki başlayalım o zaman. Aa. Bi dakka. Bu sudan ne zaman içmem gerekir?

- İstediğin zaman.

- O zaman müsaadenle bir yudum almak istiyorum.

- Tabii, nasıl istersen.

- .....

- Nasıl?

- Biraz ısınmış.

- Isınmış dedin de, biliyor musun, ben de kendimi aynı durumda hissediyorum bir süredir.

- Nasıl yani?

- Yani suyum ısınmış gibi.

- Hı hı.

- Girişi nasıl buldun?

- Fena değil. Su, suyun ısınması, oradan senin durumuna geçiş. Fena değil.

- Kendimi artık belli bir yerde hissediyorum, sanki doğmuşum, büyümeye başlamışım, etrafımdaki herkesi kendim gibi farzedip onlarla ilişki kurmaya çalışmışım...

- Hep mışım mışım mı gidecek?

- Hayır, şeyi anlatmak istiyorum. Şimdi belli bir yaşa geldim, etrafıma bakınıyorum ve şunu görüyorum...

- Su içsene biraz.

- Neden?

- Bir, suyun giderek daha da ısınıyor, ikincisi, önemli laflar etmeden genellikle su içilir. Böyledir.

- Hayır, kesinlikle su içmeyi reddediyorum. Hiç kimse benden istemediğim bir şeyi zorla yapmamı isteyemez. Buna izin veremem. Bunu insani varoluşuma bir müdahale addederim. Bu anlayışa sonuna kadar direnmeye kararlıyım. Teşekkür ederim.

- N'oldu?

- Yok bir şey. İnsanın başka yerlerde söylemek isteyip de söyleyemediklerini daha risksiz ortamlarda yerli yersiz söylemeye kalkması bazen rahatlatıcı oluyor.

- Bir birikinti mi var?

- Nasıl yani?

- Yani suyum ısınmış gibi.

- Hı hı.

- Evet. Şey diyordum. Çok şey olduk. Yok onu demiyordum. Şey diyordum. Sigara?..

- Sağol, şimdi söndürdüm.

- Ben bir tane yakıyorum. Gitanes'ı seviyorum. Sert tütün. Sen?..

- Ben de sert tütün severim. 2000 iyi.

- O da iyidir, ama son zamanlarda bozdular biraz.

- Ben fark etmedim hiç. İyice müptelası oldum, belki de ondandır. Birayı da arttırdım, çok göbek yapıyor meret.

- Rakı daha iyi o bakımdan.

- O da mezesiz içilmiyor ki birader.

- İkimize de farklı kül tablası koymuşlar, sürahi ve bardak aynı, kül tablaları farklı dikkat ettiysen. Enteresan değil mi?

- Bi de sandalyeler galiba...

- Aa evet. Evet, şey diyordum. Büyüdüm ve bir baktım ve anladım ki, sanki başka bir uygarlık gelip yerleşmiş dünyaya yıllar önce, evleri, arabaları, yolları, apartmanları ve okulu, hastanesi, pastanesi ve bilumum kurumlarıyla. Ben de bu zamana kadar onları insan zannederek onlarla konuşmaya, onlara dokunmaya çalışmışım.

- Pastanelere dokunmaya çalıştın demek. Pek ellettirmezler diye duymuştum ama.

- Dur, sözümü kesme. Ne dediğimi unutturacaksın. "Hay Allah niye olmuyor" demişim hep yıllardır. "Halbuki olabilir" demişim. Şöyle olabilir, şurası şöyle, burası böyle olsa her şey daha farklı olabilir diye düşünüp durmuşum. Kimi zaman onlar tarafından dışlanmış, yadırganmış ve bu durumu yıllarca kafaya takmışım, acaba bende mi problem diye. Şimdi anlıyorum ki, ben kendi halimle psikopatlık olsun diye ya da kendi iç huzursuzluğumu sisteme, düzene şuna buna bağlayıp akla uydurup rahatlamak olsun diye değil değil, gayet insiyaki olarak karşı çıkmışım. Doğru bu değil diyerekten ve doğrunun ne olduğunu da bilmeyerekten. Ama bir doğru var, bundan eminim, insanların yüreklerinden doğru geçen...

- Yapma ya! Ee...

- Şimdi anlıyorum. İyisiyle kötüsüyle hayata ve insanlara ait, saf toprağın üzerine bir başka uygarlık gelerek orada kendi mematını kurmuş ve bizi de kendilerine uyum sağlamaya zorlamış. Nasıl gidiyor?

- Fena değil. Sigaran elinde, arada bir bıyığınla oynayarak, sağ ayağını sol ayakkabının ucuyla kaşıyarak konuşuyorsun işte. Birlikte burada akşam akşam beyaz kağıtları kirletmekle görevlendirilmiş durumdayız my friend, hah ha... Acaip sigara tüketeceğiz, birer sürahi su içeceğiz, sonra da evlerimize gidip "Aslında iyi bir geceydi" diyerek yatacağız. Aslındanın aslında ne anlama geldiğini çok iyi bilerek uykuya dalacağız. Peki, bu nasıl?

- Bu da fena değil sevgili my friend, hah ha... Kahkaha efektlerinin TV izleyicisinin hoşuna gitmediği söyleniyor, acaba okuyucu bu konuda ne durumda, bir iki telefon numarası mı versek? Televizyona ne diyorsun?

- Açıp maçları, bir de Yıldo'yu seyrediyorum.

- Atıyorsun.

- Niye atacakmışım? Olanca samimiyetim ve... olancayla başlayan bir şey daha vardı...

- İçtenliğim.

- Evet, içtenliğimle söylüyorum.

- Rakı daha iyi o bakımdan

- O da mezesiz içilmiyor ki birader

- O zaman hemen yeri gelmişken ifade etmeliyim. Dışardan gelenlerin büyük bir yönetim merkezi varmış gibi geliyor bana. Adı da Büyük Biraderin Yeri. Kendini Pişir Kendini Ye. Büyük biraderin milyarlarca gözü var, onlar evlerin içlerinde ve şimdilik TV ekranı görünümünde, elli yıl sonra ise bilgisayar ekranı, internet, şu bu ekranı haline gelecek sanki. Büyük birader bizi gözleyecek, biz ona kendimizi seve seve gözlettireceğiz ve biz hiç birşey göremeyeceğiz, iyice kör olacağız sanki. Duygusal anlamda tabii.

- Ha, bunu söylediğin iyi oldu. Duygusal anlamda demek?.. Kendini pişir kendini ye? Bu lafı çok düşündün mü lan?

- Deli misin?

- Hah ha... Oğlum bırak bu hıyarlıkları da otur üçüncü kanalda Almanya Ligini seyret. Borussia Dortmund'da bir tane zenci var, süper. Neydi adı? Hay Allah. İyice unutkan oldum. Yaşlanıyoruz .mına koyim.

- Ya nereden çıktı, şimdi bu Borussia? Ben neden bahsediyorum, sen neden bahsediyorsun. Lafa da bak. Borussia. Ulan ne söyleyeceğimi de unuttur dun be.

- Sende söylediklerini

unutma hastalığı varsa ben ne yapayım be kardeşim, suçu niye bana atıyorsun? Dikme oğlum şu sürahiyi kafana, sinir olurum, bardak var orada hıyar herif.

- Pastanelere

- dokunmaya

- çalıştın

- Adamın asabını bozuyorsun. Borussia'da zenci varmış.

- demek.

Bana ne be ya...

- Ama çok güzel top saklıyor lan, öyle deme.

- Top saklıyormuş. Çok umurumdaydı. Ulan kasti yapıyorsun di mi? Baktın dökülüyoruz. Işi alaya vurup aklın sıra puan toplayacaksın, adi herif. Bende kabahat, boş bulundum, küt diye lafa girdim.

- Büyütme be. Mecbur muyum lan ben senin görüşlerine hak vermeye. Yok neydi... kendini pişirmiş falan. Ben Yıldo'yu seviyorum arkadaş, en çok ona gülüyorum. Sen analitik laflar ediyorsun diye TV'yi seyretmeyecek değilim. Hem bir akşam otur da bak. Bütün talk show'cular hesapta telefonla arayana konuşuyormuş gibi yapıp seyrettiğini varsaydıkları diğerlerine konuşuyorken, o kimseyi takmadan doğrudan arayanla konuşuyor. Randevulaşıyor bile. Herif bütün cehaletiyle, öteki cyborg'lara göre daha sahici bir herif. Sahici, anlıyor musun?

- Anlamıyorum. Al işte. Hale bak. Ehven-i şerlere kaldık. Sahicilik televizyonlara kadar düştü demek. Bir yandan cehaleti vurgulamaktan da geri kalmıyor arkadaş. Ayrıca cyborg falan. Üstten seyrediyor. Hesapta her şeyin farkında arkadaş. Bana analitik diyeni sevsinler. Alma oğlum sigaramdan, kendi sigaran var ya lan senin.

- Ne var be bir tane aldıysak, amma malı kıymetli bir herif oldun. Almıyoruz tamam.

- Al al. Yok canım, espri yaptım.

- Ne biçim espri lan bu? Yok, almıyorum. İnsanda istek bırakmıyorsun. Kırk yılda bir sigaranı alalım dedik, bir sürü afra tafra...

- Tamam, özür dilerim. Hadi al tamam... Ne demiştin?

- Neye ne demiştim?

- O zenci canım...

- Niye soruyorsun?

- Şeyde de bir tane vardı. Paris Saint-Germain'de.

- Weah.

- Evet Weah. Abi müthiş bir adam o be.

- Nereden biliyorsun ulan ibne?

- Biz de seyrediyoruz arada oğlum.

- Çok adi bir herifsin farkında mısın? Herife bak ya, futbolu neredeyse benden daha iyi izliyor, ama çaktırmıyor. Ondan sonra da bir saattir burada büyük birader, pişirdim yedim zart zurt. Ulan sahiden böyle hıyar hıyar konuşacağımıza şimdi alsaydık pirzolalık eti, yanında da rakı, bir su kenarında, fena mı olurdu? Ya içme be kardeşim şunu ağzınla, ne biçim adamsın lan sen?

- Sana ne be, senin sürahinden mi içtik?

- Fena oluyorum oğlum.

- O zaman bakma sen de benden tarafa. Allah Allah. Ben böyle seviyorum. Hah. Sana şeyi anlatacaktım. Geçen gün Harbiye'den Taksim'e doğru gidiyorum. Karşıdan bir adam geliyor, ama böyle yıkılacak gibi tamam mı? Kafası iyi. Ulan bi baktım...

- Harbiye'de yeni bir yer açıldı. Geçende gittik.

- ...Herif üzerime üzerime geliyor tamam mı?

- Bu iyi bir sigara hakikaten, ama her yerde bulunmuyor di mi?

- Hayır. Böyle geldi geldi.

- Orada bir çocuk var, müthiş. Haftada iki gün çalışıyormuş. Çok iyi çalıyor puşt.

- Çakmağı uzatsana.

- Adamın özel dinleyicisi varmış, ilk gittiğimizde bir boka benzetememiştim ama dün akşam... Belki de biradandır. Çok içtim.

- Ha işte. Baktım herif üstüme yıkıldı yıkılacak. Kenara kaçılayım dedim, o yana doğru gelmeye başladı bu sefer. Hassiktiiir...

- Gittik oturduk, ama erken gitmişiz, adam daha gelmemiş.

- Kaçta çıkıyor?

- Ekstra iş çıkmazsa on buçukta başlıyor.

- Adama "Hemşerim" dedim, "gel de üstüme çık bari".

- Neyse on buçuğa doğru geldi bi başladı. Adam Stan Getz, inanmazsın.

- Döndü. Baktı baktı. "Niye çıkacakmışım senin üstüne" dedi. Hah ha, ne adamdı... Nerede dedin?

- Harbiye'den gelirken bir market vardır ya solda, onun sokağında. Mutlaka git, çok

beğenirsin.

- Pek sevmiyorum öyle yerleri, karanlık falan içimi daraltıyor.

- Siktir lan, gidecek yer mi kaldı başka? İç, kafayı bul, müzik dinle, etrafı görmezsin.

- Kendimi iyice uzak hissediyorum her şeyden, konuşacak konu bulamazmışım gibi geliyor, bazen kendi sessizliğimden kendim ürküyorum etrafı kötü etkileyeceğim diye. Çünkü soruyorlar "Ne var, bir şeyin mi var" diye. Aslında yok bir şeyim, ama "Lan" diyorum "hadi düşün de matrak bir konu bul, etrafı eğlendir" diye. Olmuyor. Eskiden böyle değildim.

- Git oğlum o zaman buradan, milletin kafasını boş yere karıştırmadan.

- Nereye gideyim?

- E madem gidemeyeceğini biliyorsun, bırak birader bu değiştim edebiyatını o zaman. Kabul et boku yediğini paşa paşa. Otur Weah'ın hareketlerini seyret, spor gazetesi oku. Tanko muydu lan o Borussia'lı. Hah ha hatırladım. Tanko. Süper herif, süper.

- Versene bir sigara.

- İçinde kaldı değil mi, senden otladım diye. İlle sen de benden otlayacaksın di mi?

- Ne alakası var? Ne kötü ruhlu bir herifsin lan sen.

- Hadi hadi, öyledir öyledir. Ne o, beyimiz kendini kötü mü hissediyor?

- Beni anlamıyorsun değil mi?

- Salak mısın? Seni niye anlayacakmışım? Neden yani? Başka işim mi yok? Sen bana bunca lafı ciddi ciddi seni anlamamı istediğin için mi ettin sahiden? Deli misin, oğlum sen? Deliysen başka, ama eğer değilsen boşuna zahmet ettin be biraderim. Şimdi "Ah ah, kim kimi anlıyor ki zaten günümüzde" gibisinden bir laf mı etmemi bekliyorsun benden? Atalım artık şu soru işaretlerini. Neden böyle bir laf edeyim ya da sen benden neden böyle bir laf etmemi istiyorsun? Niye bana muhtaçsın? Ben belki senin o dediğin uzaylılardan biriyim. Senin bana doğru ettiğin laf sonunda bir bumerang gibi dönüp nasıl gönderdiysen hiç değişmeden sana geri geliyor belki. Hem diyelim ki "Seni anlıyorum ah canım benim. Ne kadar da acı çekiyorsun" dedim, ne fark edecek zannediyorsun? Ben gene gidip üçüncü kanalda Tanko'yu seyredeceğim akşamları, sen ne bok yersen ye. Arcand'ın "Montreal'li İsa"sında bir kadın vardı. Hani yapımcı, hatırlarsın.

- Hatırlamam mı? O kadını hiç unutmadım. Her şeyin farkında olarak, bile bile bu memat denen boku yiyen bir kadındı. Aşağılıktı.

- Peki Carpenter'ın "They Live"ini?..

- Ha, şeyi diyorsun... Gözlükleri. Amma da kaba saba bir metafordu di mi? Peki sen şeyi seyrettin mi?

- Neyi?

- Neydi lan? Hah... Pulp Fiction'ı?..

- Seyretmedim.

- Orada Samuel L. Jackson'ın söylediği bir laf vardı. Herif "Gayret gösteriyorum. İnsan olmaya çalışıyorum" diyordu.

- Ee

- Ee'si öyle işte. Sinema bu mematı anlatıyor hep işte. Hayatı ise bilmiyoruz. Belki de hiç bilemeyeceğiz.

- Yahu oğlum niye takılıyorsun lan böyle şeylere? Şimdi bu lafları ettikten sonra bir rahatlama oluyor mu sende?

- John Travolta da çok iyiydi, hele bir dans sahneleri vardı ki... Uma Thurman'ın ayakları çıplaktı. Muhteşemdi. Böyle gözlerinin önünden makas hareketleriyle geçen eller falan... Çok, çok güzeldi.

- Beni anlamıyorsun değil mi?

- Ne zamandır da sinemaya gitmedim. Oynuyor mudur hâlâ acaba?

- Salak mısın?

- Ben aslında Amerikan filmlerini sevmem ama. Şey iyiydi mesela. Leon.

- Jean Reno'yu diyorsun. Çok iyi oyuncu.

- Evet, her şey sinemada olduğu gibi. Sinemada olduğu kadar. Susadım. Sürahiyi gözünün içine baka baka bardaksız dikeceğim gene ama bu sefer önceki kadar bana kızmayacaksın biliyorum, belki tatlı tatlı gülümseyeceksin. Çünkü finale geldik. Sular tükendi. Finaller böyledir, sinemada olduğu gibi. Film biter. Çıkarsın. Belki müzik aklında kalır. Islık çalarsın. Belki filmin kahramanlarından biri aklına takılır. Hayallere dalarsın. Geçer. Gider. Her şey. Ama bir gün birisi o filmden söz açar. "İyiydi" diyerek. "Çok etkilendim" diyerek. Çok fazla lafa gerek yoktur. Ona sigara tutarsın. "İçmiyorum" dese bile ona bir sigara tutarsın. Hele bir de "Aslında içmiyorum ama bu gece canım içmek istedi" derse... Hele bir de geceyse..

FATİH ALTINÖZ

iyi ki sen varsın

- Varolman varolmamı etkiliyor
- Yok olmanı istemiyorum
- Güçsüzüm ve güçsüzlüğümü kabul ediyorum
- Yalnızlığımdan tek kaçışım sensin
- Senden başkası yok, inan
- İşe yarıyorsun, bu iyi
- Önemini hisset
- Gidiyorsun galiba, keşke kalsaydın
- Bir kere daha düşün
- Başka kimse yardım etmedi
- Çok ilginç birisin
- Senden çok şey öğrendim
- Ya sen olmasaydın
- Şans getiriyorsun bana
- Ben de işe yarıyorum bu da iyi

hangisine inanmalıyım? (yokum)

FARUK BAYDAR

k o r k u
v e
u m u t
v a r s a
a ş k
v a r d ı r

S a y n t i f i k

B e y z ı s

o f

L a v

Toplumsal evrimin bugün geldiği noktada aşk; cinsellik, aile ve evlilikten ayrı bir fenomen olarak incelenmeyi haketmektedir.

Derleyenin açış konuşması, 1995

"Aşk sözkonusu olduğunda, psikologlar görevlerini yapmamıştır. Aşk konusunda çok az şey biliyoruz ve bu basit gözlemlerden öte değildir. Aşk konusunda çok az şey yazıyoruz ve bu da şair ve yazarlar tarafından çok daha iyi yazılmıştır."

Psikolog Harlow, 1958

Aşk insanın en güçlü ve peşinden koştuğu duygudur. İnsanların aşk için yalan söylediği, aldattığı, çaldığı, öldürdüğü bilinir ancak hiçbir kimse tam olarak ne olduğunu bilmez. "Diğerine özen göstermek, sorumluluğunu almak, onu bilmek, belirsizliğin indirgenmesi" olarak tanımlanmaya çalışılmıştır.

Sternberg RJ ve Grajek Susan adlı yazarlar tarafından yazılan The Nature of love adlı makale, Interpersonel Relations and Group Process adlı derginin 1984 yılında yayınlanan 47'inci cildinin ikinci sayısından alınmıştır. Makale 312 inci sayfadan başlayıp 329 uncu sayfada sonlanmaktadır. Bu bölüm ilk dört satırdan derleyen tarafından çevirilmiştir.

Aşk birşeyi değerli kılmanın yoludur. Aşk, kimi filozoflara göre aşık olunan kişide değerliliğin aranışı veya aşk nesnesini değerli kılmaktır. Her iki önermenin de bazı durumlarda geçerliliği vardır. Aşk ve değerlilik kavramı ilişkisi üstünde dururken, semantik bazı zorluklardan bahsetmek gerekir. Aşk sözcüğü bazen "çok sevmek" anlamında kullanılmaktadır. Buna örnek olarak "ben bu yemeğe aşığım" verilebilir. Bazen "bu kadına karşı duygularımı kontrol edemiyorum" cümlesinde olduğu gibi, saplantılı bir isteği de temsil ediyor olabilir. Ancak yukarıda verilen durumların hiçbiri "iyiliği" ifade etmemektedir. Birşeyi çok sevmek hiçbir zaman onun "iyi" bir şey olduğunu göstermez. Hatta kişinin kendisini kötü hissetmesine neden olabileceği bile söylenebilir. Evini satışa çıkaracak birini örnek olarak ele alalım. Öncelikle evine bir değer bulmalıdır. Bu değerin objektif bir değer olması gerekir. Neden objektif bir değer biçmelidir? Çünkü, ortada bir alıcı sözkonusudur. Yani, toplum içindeki diğer insanları da ilgilendiren bir durum vardır. Çoğunlukla bu değer zaten bir başkası, bir profesyonel tarafından belirlenmiştir. Kimi zaman evi satacak kişi ile eve değer biçen arasında bir anlaşmazlık çıkabilir. Kişi, evine çok yüksek bir değer biçmektedir. Arada önemli bir fark vardır. Bu fark, kişi için evin özel bir anlamı olmasından kaynaklanmaktadır. İnsanlar için bazı şeyler görece daha büyük önem arzedebilir. Birşeyin kişinin kendi için değerliliğine karar veriyorsak, o zaman objektif değerden değil, "bireysel değer" den bahsedilebilir. Aşk yeni bir değer yaratır. Ortaya çıkan bu yeni değer kavramı, objektif veya bireysel değere indirgenemez. Buna "ihsan etmek" denebilir. Objektif veya bireysel değer kavramında, nesnenin kendisinden beklenenleri (arzu, istek, gereksinim) karşılayabilmesi sözkonusudur. Ancak ihsan edilen değerde durum farklıdır. Bir nesneye herşeye rağmen ruhsal ve yaygın bir önem verilmektedir. Bu değer hiçbir şekilde doğruluğu ispatlanaman, zarar verici olabilen, makul olmayan bir değer biçmedir. Burada değer verme tek başına değeri yaratmıştır. Değerin ihsan edildiği nesne başka hiçbir şekilde sahip olunamayacak bir öneme kavuşmaktadır. Böylece nesne bir otonomi, bir varlık, bir kişilik kazanmakta, şereflendirilmektedir. İnsan ilişkilerinde bu durumun aynısı gözlenebilir. "Bu adam iyidir" veya "bu kadın güzeldir" objektif bir değer biçmedir. Bazı insanların kişi için önemi ve ruhsal yaşantısındaki yeri daha fazladır. Bir başka deyişle, bireysel bir değere sahiptir. Ancak bizler aşkta değeri "ihsan" ederiz. Kişi, kendisi için gereksiz veya tatmin edici olmasa bile aşk nesnesinin gereksinimlerine, arzularına değer vermeye başlar. Onun kişiliği ne olursa olsun, kişi kendi aşk tutumu ile ilişkili bir değer biçer. Ancak, aşk nesnesine verilen değer ona karşı iyilik-iyi davranış gösterilmesi iyi şeyler verilmesi anlamına gelmez. Hediyeler aşkı sembolize edebilir, ancak onun varlığını hiçbir zaman göstermez. Aşk "vermek" ile eşanlamlı değildir. Bir insanın diğerine "aşkını vermesi"inden bahsedebiliriz. Aşık olan kişi aşk nesnesine "ihsan" ettiği değeri sevilen kişinin gereksinim ve ilgilerine özen göstererek, onu koruyarak, başarılarında sevinerek, onun özgürlüğünü ve bireyselliğini kazanmasını teşvik ederek, ona zevk vererek, zevkleri onunla tadarak, varlığında mutlu, yokluğunda üzüntü duyarak, zayıflığını paylaşarak, ortak uğraşlar yaratarak, kendi yarattığı değeri paylaşabilecek insanlar ile daha fazla birlikte olarak, aşklarını sürdürecek çocuklara sahip olarak verir. Yukarıda sayılanlar gerekli ve yeterli koşullar değildir. Ancak, bir değerin "ihsan" edildiği düşüncesini bizde uyandırabilir.

I Singer, Nature of Love -Plato To Luther, 1966

Maslow, yoksunluk aşkı ve varoluş aşkı diye iki tür aşk tanımlamıştır. Bunlardan birincisi, kişinin güvensizliğinin esas olduğu duygu düzeyi düşük bir aşk türüdür. İkincisi ise, duygu düzeyi yüksek, kişinin kendini ve diğerini gerçek kılmak arzusundan kaynak alan bir aşktır.

Sternberg ve arkadaşı, 1984

Bir başkası ile zihnin meşgul olması. Sevilen kişi ile birlikte olmak için duyulan derin arzu. Onun yokluğunda eksik

lik duyma. Birlikte veya ayrı iken sevileni düşünmek. Ayrılığın gerçek umutsuzluğu yaratması.

Bu kısa tanımlar Pope'a ait olup, derleyen tarafından Stemberg'in yukarıda iki kez adı geçen makalesinden alınmıştır.

"Son evliliğim iki yıl önce bitti. Karım ona sadık kalamadığım için beni terketti. Ona hiçbir zaman zarar vermedim. Hep onu korudum. Birbirimiz için iyi bir çifttik. Hayatımda ondan daha iyi bir kıza rastlayamayacağımı söylemeliyim. O çok iyi, nazik, zeki biriydi. İyi bir arkadaştı. Sıradan biri değildi. Ama benim için fiziksel olarak çekiciliği yoktu. Yanlış anlamayın, fiziği çok düzgündü. Görünür hiç bir eksiği, yanlışı yoktu. Çocuklarımız içinde iyi bir anneydi. Onu üzmeyi hiç istemezdim ve bunun için suçluluk duyuyorum."

G.T.

Hoşlanmak veya basit anlamıyla sevmek daha dingindir ve heyecan verici değildir. Daha düşük düzeylerinde hoşlanmanın bir duygu olup olmadığı bile sorgulanabilir. Ancak aşk deneyimi için heyecanlı, kendinden geçmiş, coşkun, esrik tanımlamalarını kullanabiliriz. "Ona aşığım, ama onu sevmiyorum." "Onu hem seviyorum, hem aşığım" sözlerinden anlaşılacağı üzre...

Kitap adı: **Falling in Love** Bölüm: **Amorous emotion**

- Bana göre o, çok olgun, zeki bir insan.
- Herkesin beğenisini kazanabilecek biri.
- Onun kararlarına çok güvenirim.
- O ve ben birbirimize çok benziyoruz.

Hoşlanma Ölçeğinden seçilen bazı itemler

Tutkulu aşk, öteki ile bir olmak için duyulan yoğun arzudur. Karşılıksız olduğu zaman sadece boşluk, anksiyete ve umutsuzluk vardır. Romantik ve tutkulu aşk ilk ve şık olarak ergenlik döneminde görülür. 13 yaşlarında yoğun "tutku", 17 yaşlarında "aşk" yaşarız. Romantiklik ile ergenlik ortak bir sözlük içerir. Her iki kavramda yoğun, ezici, tutkulu tüketen, heyecan verici olarak tarif edilir. Ebeveynlerimiz terkedebileceğimize inandıktan sonra, aşık oluruz.

Hatfield ve Sprecher, 198

Ergenler henüz insan ilişkilerindeki kirlilikten ve nörozdan bihaberdir. Saf, temiz ve aptalca (!) severler.

Derleyenin not

Tutkulu aşk, tatlı-acı deneyimidir. Bu nedenle limonva olarak nitelenebilir. Aşk, en koyu olumlu duygudur. Uyarıcı ilaçlar, manik durumlar beynimizde güçlü değişiklikler yolaçar. Ancak hiçbiri diğer "doğru" insan kadar güvenilir, inanılabilir, katlanılabilir, tahammül edilebilir, haz verici olamaz. Eğer ilişki yerine oturmamış veya kesinleşmemiş ise, anksiyete ve diğer nahoş duygu merkezleri uyarılarak ruhsal bir karışıklık ortaya çıkar. Ve aşık, azap ve umut arasında salınır. Tutkulu aşk riskli bir iştir. Zafer hazzı, yenilgi umutsuzluğu davet eder. Hem haz hem de acı aşkta tutkuyu artırır. Haz ve/veya acı tutkuyu tutuşturur. Olumlu veya olumsuz deneyimler uygun koşullarda tutkunun tutkusunu şiddetlendirir.

Hatfield & Sprecher, 19

- Eğer beni terkederse umutsuzluğa düşerim.
- Onu mutlu ettiğim zaman kendimi mutlu hisediyorum.
- Hiçbir kimse benim onu sevdiğim kadar sevemez.
- Onun hakkında herşeyi bilmek istiyorum.
- Onu sonsuza kadar seveceğim.
- Düşüncelerimi kontrol edemiyorum. Bir saplantı hali geldi.
- Düşüncelerimi, korkularımı, umutlarımı kısaca beni b mesini istiyorum.
- Onsuz olmayı düşünemiyorum.

Tutkulu Aşk Ölçeğinden alınan bazı item

Aşk başdöndürücü bir duygudur. Bu duyguyu amfetam veya kokain ile karşılaştırabiliriz. Amfetamin veya diğ

maddelerin alımını takiben kişi canlı, hareketli, mutlu ve vecd halinde olur. Kısaca yükselmiştir (high). Madde kesildiği zaman depresyon, mutsuzluk, yorgunluk kısaca düşüş gözlenir (low). Narkotik benzeri madeler (eroin, morfin) relaksasyon meydana getirerek, anksiyeteyi, yanlızlık duygusunu, panik atakları ve depresyonu yatıştırır. LSD, meskalin gibi maddeler ise zamansızlık, anlamlılık, güzellik gibi duyguları yaratır. Madde bağımlılığı ile aşk bağımlılığı arasında büyük benzerlikler vardır. Ayrılık sonrası yaşanan düşüş, amfetamin yoksunluğuna benzer.

Liebowitz, 1983 ("Aşkın kimyası" adlı kitabından...)

Aşk aynı zamanda alkol bağımlığına da benzer. Bağımlılıktan kurtulan kişi, eğer içmeye başlarsa alışkanlığı kaldığı yerden devam eder. Aşkda öyledir. Eğer aşk bitmediyse, yeniden birlikte olunca herşeye kalındığı yerden devam edilir.

Derleyenin lafı uzatması

Aşk sempatik sistemi uyarır. Yüzde kızarma, ellerde terleme, dizde çözülme, başdönmesi, kalp çarpıntısı ve solunumda hızlanma meydana gelir.

Kaplan, 1979

Yavru maymun annesinin yanındayken herşey yolunda gitmektedir. Annesinin yanından ayrılsa bile gözucu ile onu takip etmektedir. Anne biraz uzaklaşınca büyük bir korku, endişe başlar. Anne tekrar yanına dönünce el çırpma, sarılma, sevinme gibi ifadeler verir. Yani anne ile bir olma arzusu vardır. Anne uzaklaşıp gider ve dönmezse büyük bir çaresizlik, hiçbirşeyden zevk alamama, ilgi kaybı gözlenir. Daha sonra kendine bir başka anne, bir bakıcı, bağlanacak başka birini bulur. Ayrılık kimi zaman ölümü getirir. Aşk haz veren bir yaşantı mıdır? Yoksa acı veren bir yaşantı mı? Veya her ikisi birden mi? Aşk sevinç, keyif, çoşku, heyecan ile dehşet, endişe, yas, yanlızlık, kıskançlık arasında gidip gelen bir duygudur. Kişi olumsuz duygular var diye aşktan kaçmaz. Bunu bile bile aşık olur. Kimi zaman kişiler yaşadıkları acının yerine değil, acı için aşkı yaşarlar.

Hatfield ve Rapson, 1987, Archieves of Sexual Behaviour

"Onu seviyorum" ne anlama gelir? Onun benim için varolmasını istiyorum. Onun kendi için varolmasını istiyorum. Onun canlı olmasını istiyorum. Onun olmasını, bunun ötesinde onun kendi seçtiği biçimde olmasını istiyorum. Onu özgür istiyorum. O varlığını bana açtıkça benim varoluşum zenginleşecektir. Ben daha canlı olacağım. Onun yolaçtığı boyutta kendimi yaşantılayacağım, böylece hayatım daha anlamlı ve yaşanabilir olacak. Benim sevdiğim bir sır. Ben onun şeffaf olmasını istiyorum. Ancak ben ona hiçbirşey yapamam. Ben onu sadece açık olmaya davet edebilirim. Aşık olduğum kişiyi bilmek istiyorum. Ancak benim onu bilebilmem için, onun göstermesi gerekir. Ve onun sırrını bana açması için, benim ona saygı duyduğumu ona inandırmalıyım. Ben cinsel bir varlığım. O da öyle. Beraberce, bizim için çok hassas bir deneyim yaşayabiliriz. O beni, ben onu cinsel olarak tanımak için davet ediyoruz. Eğer o beni istiyor ve ben onu istemiyorsam, yalan söyleyemem. Bedenim gerçeği söyleyecektir.O vermeden ben onu alamam. Onun bedeni de yalan söyleyemez. Eğer sevdiğimi görür ve duyarsam, onu sadece görmekten daha fazla bilirim. Ancak ona dokunur, koklar ve tadarsam, onu daha da çok bilebilirim.

Sidney M Jourard Kitap: **Love Today**

Bölüm: **Aşk yaşantısının bazı boyutları** Tarih: **1972**

Aşık olmak kendinden başka bir kişiyi idealize edebilmektir. Aşk çılgınca bir tutkuyla başlar. Sevilen kişi sıradışı, özel hatta kusursuzdur. Ardından hayal kırıklığı gelir. Uzun süreli birliktelik, ideallerin gerçeklerle yer değiştirmesine neden olur. Ancak aşk sözkonusu olduğunda sevilen kişi uzun dönemde tekrar tekrar idealize edilebilir.

Kernberg, 1978 (Psychology Today dergisindeki sohbetinden alınmıştır)

Freud, ilişkilerimizde aşk ve nefretin birlikte bulunduğunu belirtmişti. Aşk nesnesi kişinin kendi ego idealinin yansımasıdır. Böylece sevilen kişi, kişinin kendi olmak istediğinin bir görüntüsü, kendinin idealize edilmiş biçimi haline gelir. Bunu birleşme fantezisi olarak görebiliriz.

Glen O Gabbard, Psychoanalytic Quarterly, LXII, 1993

Aşık insan aşk nesnesi ile bir olmayı, kaynamayı ister. Tek bir beden, tek bir ruh haline gelmek." O" ve "ben" den "biz" olmaya geçiş.

Derleyenin ukalalığı

Ancak bu birleşme fantezisi sınırları yokettiği için, ayrı bir birey olarak varolan kişinin kimliği yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalır. Erime ve çözülmenin yarattığı anksiyeteyi gidermek, bireyselliğini ve ayrılığını koruyabilmek için kişi, idealize ettiği aşk nesnesi ve kendi arasındaki farkları aramaya ve abartmaya başlar. Bu karşı koyma giderek nefrete döner. İdealize ederek kendini yansıttığı aşk nesnesinin, yansımayı tam olarak karşılamadığını anladığı zaman hayal kırıklığına uğrar. Aşk ilişkisi, aşk nesnesini kendinin ayna görüntüsü olarak görme fantazisi olarak başlar. Farkların ve aşk nesnesinin kendinden uzaklığını farketmek, bu ayna görünümü fantazisinin sonlanmasına neden olur. İnsan, hem ötekiler ile bir olmak, hem de ayrı bir birey olduğunun farkına varmak ister.

Glen O Gabbard (Derleyenin ukalılığından önce hangi kaynaktan alındığı belirtilmişti)

Aşk, nörotik olmamaya değmez. Çünkü aşkın kendisi nörotik bir fenomendir.

Anonim

"Düğün törenlerindeki müzik, bana her zaman savaşa giden askerleri hatırlatmıştır."

Heinrich Heine

Bir tabunun tam olarak etkin olabilmesi için, gizli ve indirek olması gerekir. Böylece varlığından kimse haberdar olamaz. İnsanlar birbirini sevmek için hevesli gözükürken, toplumun sosyal yapıları suçluluk, korku gibi kavramlar ile bunu yoketmeye çalışmaktadır. İnsanları yönetmek için bazı koşullar gerekir. "İnsan, bizim düşmanlarımız ile savaşmanın dışında olabildiğince zayıf tutulmalıdır. İnsan habersiz ve hezeyanlı tutulduğu sürece aldatılabilir. İnsan sürekli korku içinde olmalıdır. İnsanlar birbirinlerine olabildiğince yabancılaştırılmalıdır. Böylece bizim istediklerimizin dışında biraraya gelemezler. "Bu amaçları yerine getirmek insanların birbirini sevmesi ile engellenebilir. Bir insanın başkasına aşık olabilmesi için üç şey gerekir. Bunlardan birincisi, içsel özgürlük yani duygu ve güdülerimizin kullanılabilir olması. İkincisi, kendilik hissini de içeren kendine saygı. Sonuncusu ise, başkasını tanımayı ve bilmeyi de içeren diğerleri için saygı. Tabular, kişinin duygularını özgürce ifade etmesine engel olarak, "ben kimim" sorusunun cevapsız kalmasına, yani kişinin kendisini anlamamasına, tanımamasına neden olur. İnsan kendine yabancılaşır. Kendini anlamayan insan, başkalarını anlamakta da zorlanır. Herkes birbirine yabancı haline gelir. İnsanların birbirini tanımasının engellenmesi zamanımızın en önemli sosyal hastalığı olan yabancılaşma duygusunu yaratır. Aşk, neşe ve hazzın en büyük kaynağıdır. Bu duygu engellendikçe, insan güç, statü ve statünün getireceği maddi kazançları elde etmeye yoğunlaşacaktır. Bunun sonu ise vahşi, ahlaksız ve acımasız bir yarışmadır. Böyle bir yarışma, yabancılaşma ve nefreti artıracak, kısır döngü devam edecektir.

Joe K Adams

Kitap: **Love Today**

Bölüm adı: **Aşk üstündeki gizli tabu**

Tarih: **1972**

Derleyen: KÜLTEGİN ÖGEL

Gizli bir romandan, sahifeleri okunduktan sonra yazılan eskil bir çağdan kaldım ben.

Hatırlayabildiğim son planda bir deniz kıyısında hafif hafif sallanan bir teknenin kıçaltı kamarasındaydım. Yanımda biraz önce ıslak kirpikleriyle yanımdan ayrılarak afyonlarevine kendini öldürmeye gitmiş dümencinin cesedi duruyordu.

Saat tam 24.00'te Magdelena halatı iki eliyle yakalayacak, ağızlığını suya atacak, çıkan tedirginlik dolu zaman kaybolmasında onun geldiğini anlayacaktım, o gelmeden önce iri dolu taneleri güverteyi dövecek, bu tıngırtının saçmalığı karşısında gülümseyerek onun geleceğini anlayacaktım.

magdelena

Saat tam 24.00 idi. Biraz önce mevsim sonbahardı, kendini karıştıran bir külde yazgımı değiştiriyordum. Gökte bir dolunay gözükür gözükmez birkaç gezegenle birlikte bilinmeyen bir sistemin atmosferine karıştı, çıkan yeni dolunay mor renkte idi ve üzerinde dişi bir köpeğin ayak izleri vardı, hantal, basit, sağ tarafları yoğun ayak izleri. Güverteye bir gül düştü az önce atmosfere karışan dolunaydan, siyah gizemli bir Acem gülü, gizemli çünkü uçabiliyor, bir sandala dönüşebiliyor, yanan bir mum yahut dolunay oluyordu. Magdelena'nın ağızlığının denizde yaratması gereken zaman kaybı gerçekleşmiyor, bütün geçmiş ve gelecek varolmayan bir şimdinin tartışılmaz hakimiyetine giriyordu. Saatin akrebi 24.00'ü geçti ve durdu, bir kaplana dönüştü ve hazdan çığlık atarak kalbimi kemirmeye koyuldu, döngüsel bir rüzgarla etimi ve göğüs kafesimi yok ediyor. Sonra çok yavaş kalbimi yiyor ve gözleri bir saate, Magdelena'nın varolmayan saatine dönüşüyordu, derken öldüm ve uyandım.

h a t t ı

BALAT SONBAHAR

Kemmering zamanı özellikle beni etkiliyordu. Ulaştıkları yüksek değerler ve yarattıkları kültürde savaş, acı, yoksulluk gibi sorunları çözememişlerdi ama bazen kadın, bazen erkek olma yetenekleriyle bildiğimiz aşk acısını alt etmeyi başarmışlardı.

U.Guin

m e l i h i ç i n

o t o b ü s ü n

Yıllar önce, şimdi kaybettiğim bir arkadaşımla birlikte Hisar'daki kahvede çay içip biraz sohbet etmek sonra hemen dönmek üzere Ankara'dan İstanbul'a doğru yola çıkmıştık.

Bindiğimiz ucuz gece otobüsünde koltukların yarısı boştu. Dolu olanlarında, bir takım Anadolulu ve Ankaralı erkekler, büyük ihtimalle öğrenci olan bir kız, yaşlı bir iki karı-koca oturuyorlardı.

Otobüsümüzün muavini, genel muavin tanımının dışına çıkma başarısını gösteremeyenlerden biriydi: Bir süre sonra tek oturan kıza daha çok ilgi göstermeye başladı.

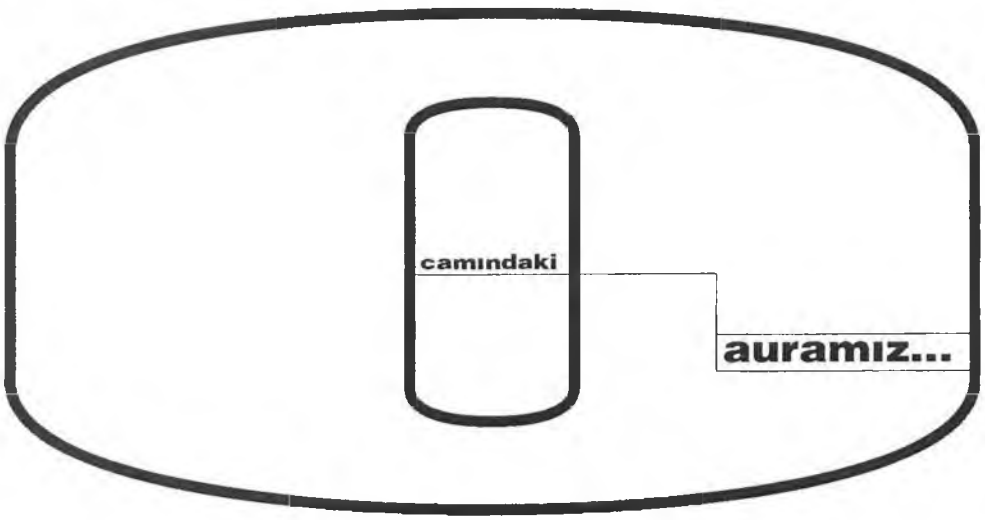

Tam yanımızdaki koltukta oturan kız, önceleri bu ilgiden, tüm yolculara gösterilenlerin bir uzantısı olarak düşündüğü için olsa gerek, rahatsız olmadı. Ama bir süre sonra "kolonya alır mısınız?" ya da "su ister misiniz?" türünden kısa diyalogları yeterli bulan muavinin, birazdan yanındaki koltuğa sohbeti daha da ilerletmek üzere oturmaya yelteneceğini hissederek, kendisiyle aynı türden olduğunu düşündüğü bizlere ilk ilişki kapısını açmakta tereddüt göstermedi.

Ama arkadaşımın niyeti de, aslında muavinden çok farklı sayılmazdı. Daha yolun başında kızı görür görmez kulağıma fısıldadığı kelimelerden kızın onu oldukça etkile-

diğini biliyordum.

Bir süre sonra arkadaşım, kızı muavinin teröründen kurtarabilmek için kendisini "feda" etti ve onun açtığı yoldan ilerleyerek yanına otura-rak sohbeti sürdürdü.

Aslında arkadaşımın kızın yanına gitmesine bozulmamıştım. Ama yine de onun hıyarlık yaptığını düşünüyordum.. O zamanın yollarına göre yapılan hesaba göre 8 saat yol gidip 2 saatliğine Hisar'da çay içtikten sonra 8 saatlik geri yol gitmek gibi bir saçmalığı yapmamızın sebebi O'ydu. Yola çıkma kararı verdiğimiz gece, saatlerce onun kız arkadaşıyla yaşadığı trajik ayrılığın sonuçlarını tartışmıştık. Aylar süren didişmenin yorgunluğu, konuşmalarını bile etkiliyordu. Gecenin ilerleyen bir saatinde durumu daha da kötüleşmişti. Yıllar sonra tereddüt etmeden uygulayacağı kötü düşüncelerden bahsetmeye başladı... Bir süre bunun üzerine konuştuk. Konuştukça, o düşünceleri kovacağını, ya da en azından üzerinde konuştukça anlamsızlaşarak kendi durumuyla o an kurduğu doğrudan bağlantıyı koparmaya başlayacağını düşünüyordum. Belki bu konuda başarısız kaldığımı hissettiğim için, belki de benim de o anda yaşadığım katastrofik bulutların içindeki kendime ait bir çaresizlik duygusunun etkisiyle, "kalk" dedim, "terminale gidelim, Hisar'da çay içip dönelim..."

Girdiğimiz ve bir türlü çıkamadığımız o lanet rotanın alternatifini bulmuş olmanın ferahlığı ikimizi de sardı. Herkes bilir ki, bu tür kararlarda ani davranmak gerekir. Bunu bildiğimiz için, hemen çıktık, terminale ulaştık ve otobüse bindik. Aradan 20 dakika bile geçmemişti.

Hisar'a gitmemizin bizim için özel bir anlamı vardı. Biz, birbirimizi dost olarak tanımlayan iki insan, buna gerçek içeriğini verirken Hisar'a, orada saatler süren sohbetlerimize, çok şey borçluyduk. Paylaştığımız şeylerin çokluğu, hayata dair o zaman hala varolan iddialarımızın coşkusu bizi dost yapmıştı. Bu acımasız hayatın akıp giden, bu arada insanları tek tek öğüten sıradanlığında, biz kişi birbirimize tutunuyorduk. Özellikle karşı cinsle yaşadıklarımızı birbirimize aktarırken, aynı zorlukları yaşadığımızı, aynı tıkanma noktalarına ulaştığımızı ve hep aynı özlemi hissetiğimize şahit oluyorduk. Aşk hayatlarımızın bu kadar kolay paylaşılabilmesi ve birbirimiz tarafından anlaşılabilmesi, bizi daha birbirine yaklaştırıyordu. Daha doğrusu böyle tanımlamadan, sonuçta dostluğumuz pekişiyordu.

Otobüs hareket ettiğinde, ikimiz de kendimizi daha iyi hissediyorduk. Gerek garajlarda, gerekse otobüste kendi kendimize yaptığımız çevre gözlemlerimizi birbirimize aktarmaya başlamıştık. Bir kısmına çok gülüyor, bir kısmında konuştukça henüz aktarmadığımız yeni şeyeleri keşfederek eğleniyorduk. Konuştuklarımız arasında tabii ki yanımızda oturan kız da vardı. İkimizin de ilgi alanımıza giren kız hakkındaki paylaştığımız düşünceler genellikle aynıydı ama onun fazladan bir duygusu uyanmıştı işte.

Ondaki bu "fazladan" duygunun etkisini görmekte gecikmedik. Yanına oturduktan bir süre sonra, benim de arada sırada katıldığım sohbetleri koyulaşmaya başladı. Sonunda, gece ilerledikçe, otobüsümüz ıssız yollarda ev ve cadde lambalarını sınırsız birer ışık çizgisi haline getirdikçe ve sessizliğin cazibesi sabaha doğru bu dünyada yaşayan hepimizi etkisi altına aldıkça, bir an, arkadaşım kızın yanağından hafifçe öpüverdi.

Onların oturduğu koltukların tarafındaki camdan ışık selini izleme bahanesiyle kendimi ikna ettiğim ve başkalarının da başka bir anlam çıkarmayacakları gibi saf bir inanca kendimi çok zorlanmadan teslim ettiğim için bu yumuşak öpücüğü

gördüm...

Ancak yine de cama bakmaya devam ediyordum. İşte o an, arkadaşımın öpücüğünün hemen ardından otobüsün camının ardında akıp giden ışık çizgisinin bir ışık topu haline gelmeye başladığını farkettim. Her katettiğimiz metrede camda yansıması gereken ışık çizgisi, geride kalan yorgun yola doğru akmıyordu. Camın ortasında birleşiyorlar, ışık topunun parçası oluyorlardı. Zaman ilerledikçe ışık topu yoğunlaşmaya başladı. Hayal gördüğümü zannediyordum. Hep aynı yere bakmanın neden olduğu bir göz aldanmasıydı belki. Bu aldanmayı ortadan kaldırmak için hızla kafamı kendi camıma çevirdim. Bir süre bekledikten sonra tekrar geri döndüğümde ışık topu hala oradaydı. Daha da yoğunlaşmış, geriye doğru hacmi artmaya başlamıştı.. Bizimle birlikte gidiyor gibiydi, ya da hareketsizdi ve cama yapışmıştı, bilemiyorum.

İçimde uyanmış olan korku ve tedirginliği ve gördüklerimin doğruluğunu paylaşmak amacıyla, her ne kadar çok özel anlar yaşıyor da olsa, arkadaşıma seslenmeye karar verdim.

Ancak seslenmeye fırsat olmadı. Işık topunun camı kolaylıkla geçerek, o sırada radikal bir adım daha atarak kızın omuzuna kafasını koymak üzere olan arkadaşımın başının üzerine geldiğini ve orada durduğunu gördüm.

Herşey çok çabuk olup bitiverdi. Işık topunun tam ortasında, şekilsiz bir Aura belirdi. Şimdi, O'nu "aura" olarak tanımlarken haksızlık yaptığımı biliyorum ama ifade edecek başka bir sözcük bulamıyorum. Aura, kendi içerisinde ölçüsüz kıvrımlar yaratarak derinleşmeye başladı. Her kıvrım, bir süre sonra, o zamana kadar görmediğim için şimdi büyük pişmanlık duyduğum olağanüstü renkler yaratmaya başladı.

İçlerinden en çarpıcı olanı, oluşan derinliğin içerisinden başlayarak dönüşmeye ve bir köprü gibi arkadaşımın başını üzerine doğru yayılmaya başladı. Bir an, ışık topuyla arkadaşımın birbirinin uzantısı haline geldiğini gördüm. Bir an, o çarpıcı rengin yarattığı köprüden diğer renklerin de akmaya başlayarak gitmeye başladıklarını farkettim. Bir an, derinliğin aslında o ışık topunda değil, arkadaşımda oluştuğunu hissettim.

Arkadaşımı uyarmak için bağırmaya başlarken, ışık topu kaybolmuştu bile. Arkadaşım, yüksek ve çatallı çıkan sesimin yaratması gereken ani şaşkınlık ve panik havası olmadan yavaşça kızın omuzundan kafasını kaldırdı ve bana doğru döndü. Ben onun bu sakin dönüşünden gördüklerimin gerçek olduğunu ve bunu bildiğini anladım. Gülerek "ne var" dedi. "Galiba sana bir şeyler oldu" diyebildim sadece....

Hisar'daki kahvede oturduğumuzda İstanbul için sabahın erken saatleri sayılabilirdi. İlk çaylarımızı içerken kızla yaşadığı o sabaha karşılığı bana "ilk" diye anlatıyordu. İlk defa içinde kendisini karmakarışık eden, değişik düşüncelere sevk eden, öncesi ve sonrasını düşünmeden rahatladığı huzurlu bir ilişki kurmuştu. Kızın elini tutarken, hafifçe öperken ve omuzunu başına koyduğunda hissettiği bu huzurun kerametini merak ettiğini söylüyordu.

O gün Hisar'da çok uzun oturduk. Otobüsteki kıza ilişkin konuşmalarımız, bir süre sonra yerini burada olmamıza neden olan konuya döndü. İçimizde gecenin başlangıcından kalma kasvet, yaşadıklarımızın ve manzaranın da etkisiyle dağılmıştı. Şimdi, yaşadıklarımıza ait deneyimlerimizi daha iyi anlatıyor, kendimize ve başkalarına yönelik olarak daha

insaflı davranabiliyorduk. Yaşadıklarımızın anlamı üzerine konuşmak içimizde bir rahatlık duygusundan başka ne uyandırabilir ki? Yaşadığımız aşklar, yalnızca aşk olduğu için mi bizi acıtıyor? Sevginin ve aşkın aynı şeyler olmadığı üzerine "mucizevi" tesbitlere ulaştığımızda, dünyanın diğer yerlerinde ve birçok uygun durumlar hasıl olduğunda kadınların erkeklere, erkeklerin kadınlara aşık olduklarını, başka uygun durumlarda da sevmeye başladıklarını ve bunun gelecekte de böyle olmaya devam edeceğini biliyorduk.

Ankara'ya ulaştığımızda taksi parası vermemek için uygun otobüs saatine göre Hisar'dan kalkmaya karar verdiğimizde hala onun aura'ya ilişkin birşeyler anlatmasını bekliyordum. Sanki esas söylemesi gereken şeyi söylememişti. Ondan, hayat, aşk ve ölüm üzerine yaptığımız konuşmaların can alıcı bir yerinde bu sırrı söyleyerek beni şaşkınlığa uğratmasını istiyordum. Ancak saatler ve sohbet uzadıkça arkadaşım sırrını açıklamadı. Belki de böyle bir şey yoktu, yaşadıklarımız gecenin, kızın, otobüsün, akıp giden ışıkların, kararımızın, kararımızın neden olduğu coşkunun, kısacası uygun durumların biraraya gelerek yarattığı ve bize olağanüstü gibi gelen şeylerdi.

Ankara'ya dönüş yolumuzda bu konu üzerine konuşmadık. Ortada yalnızca onun bildiği bir sırrın dolaştığını düşünmemin bende yarattığı huzursuzluk kaybolmak üzereydi. Ankara'ya yaklaştıkça yeniden bizi saran kasvetin ve orada bizi bekleyen bir dolu anlamsız zorunluluklardan kaynaklanan sıkıntının ağırlığıyla o sırrı - varolduğunu sandığım sırrı - unuttum. Şehir, bizi bu kaçamağımızdan dolayı cezalandırmak üzere tüm hazırlıklarını yapmıştı. Bir günlük kayboluşumuzun acısını bizden müthiş çıkardı. Yolunda giden şeyler bile tersyüz oldu. Dostluğa, aşka ve hayata ilişkin tüm konuştuklarımız, bir süre sonra yakıcı bir biçimde yeniden ortaya çıkmak üzere anlamlarını yitirdi. Öyle ki arkadaşımla ben birbirimizi görebilmek için özel çaba sarfetmemeye başladık. Araya giren bu sessizlik, yaşadıklarımızın ve konuştuklarımızın inkarı anlamına gelmiyordu tabii. Ama okul bitmişti, çalışmaya başlamıştık, birbirimizi anladığımızı sandığımız sevgililerimiz olmuştu, onlarla geleceğe ilişkin planlar yaparak, hayatımızı anlamlı hale getirmeye çalışıyorduk. Hayat akıp gidiyordu ve biz erkekler ve kadınlar bunun içerisinde yuvarlanıyorduk..

Yıllar sonra, bir pazar günü artık karım olmuş olan insanla birlikte haftalık yorgunluğumuzun karşılığında bize verilen küçük bir peynir parçası olan pazar günü geç kalkma-yataktan çıkmama hakkımızı kullanırken uzun zamandır görmediğim ama orada burada haberlerini aldığım yol arkadaşımın intihar haberiyle karşılaştım. Yataktan çıktım, yüzümü yıkayıp üzerimi giyindikten sonra onunla hala sık sık görüştüğünü bildiğim ortak bir arkadaşımızı aradım. Tabii ki o arkadaşımın ölümünü gazeteden okumamıştı.

Bir süre konuştuk. Cenaze namazının kılınacağı yeri ve saatini öğrendim.

"Biliyor musun," dedi, "bir not bırakmış". Ürperdim. Biliyorsa okumasını rica ettim. Telefondaki boğuk sesten şu kelimeler döküldü:

"O aura'yla karşılaştığımda kendimi ilk kez iyi hissetmiştim. Artık biliyorum ki, insanların birbirlerini anlaması ve dinlemesi için insan olup olmamayı gözden geçirmeleri gerekiyor.."

Arkadaşıma teşekkür edip sessizce telefonu kapattım. Artık yalnızdım.

MEHMET ŞENC

"Baba, beni eve geri götür."

1. Benim çok suçum var. Ben, geniş ve huzurlu biri değilim, olamam. Mutsuz bir insanım yalnızca. Biliyorum ki, kendimin bir "insan" olması icap ediyor öncelikle. Ama, sanıyorum şansımı kaybettim.

5. M. bir gece önce pislik içinde bıraktığı eve dönmüştür. Ayakkabılarını çıkarmadan içeri girer. Doğruca dolaba doğru ilerler. Bir bira alır, içer. Salonun tam ortasındaki koltuğa oturur, gözleri müzik setinin üzerindeki Columbia Pictures logosuna takılır, kalır.

h i c r a n l ı

k i t a b a

ö n s ö z

2. Güzellikleri göremeyen bir insan güzeli nasıl arar? Ve suçlu bir insa yazacak cesareti nereden bulur Ben derim ki, böyle bir insanın ya dıkları okunmamalıdır. Çünkü yalan dır yazdıkları. Amacı hakikatte ok yucunun ilgisini çekmektir, yazarke okuyucusunu tavlamak için kafasın da kurduğu hınzırlıkları kağıda dö mek için parçalar kendini bu sefil k şi. Kendi hüznünü okuyana bulaştı mak, bu tip yazara pek garip bi haz verir. Kendisi de aslında mutsu olan bu kişi, böylelikle satırlarda hu zur bulmayı hedeflemektedir. Beyaz kağıda içini dökmek vasıtasıyla bütün bir dünyanın önünde onun iç in ağladığını hisseder. Hiç şüphe

yok, Allah'a ulaşmak mevzubahis olduğunda, onlarınki de diğerlerinin ki gibi bir yoldur sadece. Amaç bellidir: Aslında suçsuz olduğunu ispata çalışmak.

6. M. hemen yanındaki telefona aceleyle sarılır. "N'aber. Ben mi? Pek iyi sayılmam. Sen iyisindir herhalde." E., telefonun öbür ucundaki adam, konuşurken kahvesini yudumlamaktadır. D.'nin sesinin bir gece öncesinden geldiğini hisseder. Daha fazla konuşmak istemediğini belli eder. M. telefonu kapatır. Ayağa kalkar, yatak odasına geçer, telesekreterdeki mesajları dinler. Bir tanesinden hiçbirşey anlamaz. Bir daha dinler, hiçbirşey duyamaz. Bir daha dinler. Bir daha.

Güler.

3. Suçlu olduğumu hissetmem, daha çok hatırlamama bağlı. Ne kadar çok hatırlarsam, o kadar suçluyum. Hatırlamak, ne olursa olsun hüzünlü bir iştir. Çok güzel bir olayda olsa hatırladığınız, kalbinize bir bıçak saplanır, bir süre için nefes almayı unutursunuz. Fazla uzun olmayan hayatımın günahlarla dolu olması benim kaderim. Hatırladıklarım, ben doğmadan hazırlanmış tuzaklar.

7. "Bir sigara versene."

8. M. dışarıya çıktı. Sokaklarda yürüyor. Aklından geçenler; uzun bir günün yalnızlığı, bir gün öncesinin sıcak havası, evinde yalnız içtiği kahvenin tadı, E.'nin telefondaki soğuk sesi, bazı telefon numaraları. Bir telefon kulübesine giriyor. Numarayı çeviriyor. Çevirdiği numara, yanıt vermiyor.

4. Yazdıklarım yaptıklarımı bir nebze olsun haklılaştırmak için değil. Yazıyor olmam, benim ne denli sefil bir insan olduğumu inkar amacı taşımıyor. Akıllı okuyucular başımdan geçenleri anlatmama böylesi bir kılıf bulmamı hüzünlü bir tebessümle karşılayacaklar, suçlarımı itirafa kalkışmamın da ruhumdaki marazilikten kaynaklandığını düşünecekler, günahlarımı bile okuyucuyu kendime hayran bırakma yolunda kullandığıma inanacaklar. Ama aldırmıyorum. Hayır, kaybedecek bir şeyi kalmadığına inanan bir kişi için pek de bir anlamı yok bütün bunların.

9. Yanıt yok.

5. Belki de, çirkin bir dünyada yaşıyor olmanın hüznünü size bulaştırmaktan öte, etrafımdaki dünyayla aramdaki öfke dolu ilişkinin, beni önünde sonunda cehenneme yollayacağı gerçeğini unutmaya çalışıyorum. Sonunun nasıl olsa değişmeyeceğinden emin bir insanın yaşama gayesi olsa olsa, bu acıyı unutmaya çalışmak olabilir.

10. M. eve geri dönüyor.

6. Kitaba konu olan olayların, gerçek hayatla bir ilgisi vardır. Bana olan yardımlarından ötürü, yayıncım Bay E.'ye teşekkürü bir borç bilirim.

YAĞMUR TAYLAN

ÇOCUKLUK

Aşkın çocuklukla ilgili bir yanı olmalı. Çocukluk anıları ve acılarıyla ilgili bir yanı. Çocukluğunu anlatır her âşık ilkin, anılarını ve acılarını... Sonra bir şey olur, iyi ki olur, adı tutku, adı yakınlık, adı sıcaklık, onun olmak, onunla olmak... Herşey bir yana o bir yana olur. Acayip olur, olmak tuhaftır, tuhaflık aşkla ilgilidir. Kim olursa olsun, böyle başlar aşklar; aşklar soru, acı ve anıdır... Geçmişin parça parça paylaşılması, geçmişin parça parça 'pazarlanmasıdır' aşk başlangıcı.

Çocukluğun saflık ve yaramazlıkla ilgili bir yanı, çocukluğun pislikleri görmemek, görememekle ilgili bir yanı ve bu nedenle sürekli bir güzellik yaratmaya çalışmakla ilgisi olmalı. Aşk çocuklukla, çocukluk yaramazlıkla, yaramazlık 'oyunu' bozmakla ilgilidir. Yaramazlık, ben oynamıyorum, 'hile' yaptınız diyebilmek, küsmek, çekip gitmek, hüngür hüngür ağlamak, üzülmek, dayanamamak, insanı ve oyunu çok sevdiği için hemen affetmek ve yeni oyunlara durmakla ilgili-

ilgiyle ilgili

dir. Aşk ve çocuk belirsizliktir! Belirsizlik, ne zaman ne olacağını, nasıl olacağını kestirememek, kestiremezliğin cazibesi, korkusu, güzelliği, merakıdır. Merak bittiğinde aşk bitmez ama başka bir adrese taşınır.

a ş k

Gider!

Aşk hiç bitmez, adres değiştirir sadece. Çünkü çocuk ve aşk bir göçebedir. Yerleşmeyi beceremeyen, beceremediği için hep bir oraya, bir buraya konan ömrü çok kısa bir kelebektir.

Aşk ve çocuk birlikte büyür. Yan yana. Çocuk büyüdükçe çirkinleşir, aşksa güzelleşir. Aşk sürekli bir çocuklaşma, küçülmedir. Aşk büyümeli, çocuk büyümemelidir. Çocuk büyürse adam, çocuk büyürse kadın, çocuk büyürse varlığım varlığına armağan, çocuk büyürse vatandaş, çocuk büyürse seçmen, çocuk büyürse rol, çocuk büyürse kötü olur. Aşk büyürse ferah olur, apaçık olur, kendiliğinden olur, umut ve güzellik olur, aşk büyüdükçe çocuk olur. Aşk büyümeli, aşk büyü'meli, çocuk büyü'meme'lidir. Büyümenin bilmek, bilmenin ne yazık ki bu dünyada iktidarla ilgili bir yanı vardır. İktidarın ne çocuk, ne de aşkla ilgili bir yanı henüz görülmemiştir. Görüldüğü yerde başka bir adrese taşınmıştır. Gider... Aşk ve çocuk göçebedir zaten. Nesli, aslı, astarı azalan bir göçebe.

ERTELEMEMEK

Aşkın ertelememekle ilgili bir yanı olmalı. Günlük koşuşturma, günlük duyarsızlık, günlük aptallıklardan insanın başını kaldırıp kendine ve çevresine bakmasıdır ertelememek. Raflara, düzene, uyuma ve yenilmişliğe kaldırdığımız 'hayati soruları' tekrar sormak, tekrar yeni yanıtlar aramak, hayatımıza ve kendimize yeni biçimler vermek, yeni biçimler vermeyi istemekle ilgilidir ertelememek. Akıp giden zaman denen o nehrin üzerine küçük de olsa barajlar kurmak, o barajlarda sevgi, o barajlarda paylaşım, o barajlarda üretim, sıcaklık, insanlık meyveleri yaratmaya çalışmaktır ertelememek.

Şu üç günlük dünyada aşkın tarihi ertelemek ve ertelememekle özetlenebilir. Her aşkın kendince, kendisine göre bir tarihi vardır, aşk adres değiştirdiğinde anlaşılır aşkın tarihi, içindeyken anlayamaz insan, içindeyken yaşamaktır çünkü. Yaşamak, anlamaktan çok olmakla ilgilidir. Güzel olmak, çirkin olmak, kaba olmak, çiçek olmak, böcek olmakla ilgiliyken insan anlamaz, anlamak istemez, istese de yapamaz, çiçek çiçekliğini, böcek böcekliğini, aşk aşklığını bilmez çünkü, bu nedenle aşk adres değiştirdiğinde görür tarihini. Tarihi, ertelemek ve ertelememekten ibarettir, ertelememek aşka yakın duran, yakın durdukça büyüyen zor'dur. Aşk ve ertelememek zor'dur. Zorluk çıkarmak değil, zor'la uğraşmaktır. Ertelemenin hükmü geçtiği yerde aşk bitmez, adres değiştirir. Aşk göçebedir çünkü, yerleşmez, yerleşmeyi beceremez, becerdiğinde aşk değil, başka bir şeydir. Aşka durmak değil, başka durmaktır.

SOYUNMAK

Aşkın soyunmakla ilgili bir yanı olmalı. Her iki anlamda da soyunur âşıklar. Ruhen ve bedenen... Her soyunuş sınırı kadardır, yapabileceği kadardır, yapılabilecekler nedense ama nedense hep bir fazladır. Soyunmak, giyinikliğimizle, adaptasyonla, el ne der ayak ne derle ilgili olsa gerek. Her şeye ve hiçbir şeye rağmen soyunarak güzelleşir insan. Kadın elbiselerini çıkardığında daha bi güzeldir, erkek savunmalarını çıkardığında. Oysa, kadın da erkek de bir şeyini çıkarsa, çıkarabilse daha bi güzel olmaz mı?

Soyunmak, kendin olmaya giden yolda bi duraktır, çoğumuz uzun bir süre konaklamayız bu durakta, atlarız ilk otobüse, o nedenle de kötüdür soyunmak, aldatıcıdır çünkü. Sabah makyajlar tazelenecekse, ruhumuzu ve bedenimizi örtüp, akşam yaşadıklarımızı, düşündüklerimizi kıçımıza sokup, hiçbir şey yokmuş gibi yine o berbat, yalan hayatın içine atacaksak kendimizi, ne önemi var ki soyunmanın, giyinmenin?

Ama yine de, yine de güzeldir soyunmak, güzellik yaratmakla, yaratmaya çalışmakla ilgilidir. Güzellik, yaratılır ya da yaratılmaz soyunarak, bu hiç önemli değil, bu çok önemlidir, çünkü denemişsindir, çalışmışsındır, tek başına denemek bile güzelleştirir soyunmayı.

Soyunmak, doğallıkla, doğallık insanla ve daha çok hayvanla ilgilidir. Bu nedenle hayvanlar ve âşıklar soyungandır. Güzeldir, hoştur. Hoşluk, boşluğu çağırır hemen, siz isteseniz de istemeseniz de çağırır, hoşluk, boşluğu anımsattığı için, anımsatabildiği için çok hoştur. Hoştur ama boştur da soyunmak. Çünkü giyinmek vardır öte yanda, öte yan hemen yanıbaşımızdır. Yanı başımızda hep bir tehlike vardır bu nedenle. Soyunan biraz sonra giyinir çünkü. Giyinmese, giyinmemeyi becerebilse, soyunmak ne hoştur. Ne boştur ki soyunmak, sabah makyajlarımızı tazeleyip, o yalan, o sahte, yani bu yalan, bu sahte hayatın içine kerizleme dalmaktır. Soyunmak, o sahte, bu yalan hayatın içine dalıp dalıp, geceleri birkaç soluk alabilmektir ki, yeniden o sahte, bu yalan hayata dalabilelim diye, işte bu nedenle, işte başka bir nedenle hoştur soyunmak, hoş olduğu kadar da boş.

TANIMLAR

Aşk tanımlara, tanımlar aşka ıraktır, çünkü her aşk ve her tanım kendini yaratır, yaratmazsa adres değiştirir. Aşk ve tanım yan yana duramayan inatçı iki keçidir. Biri sınırla, diğeri sınırsızlıkla, biri hapsetmekle, diğeri özgürlükle ilgili...

Tüm bu sözlerden sonra hâlâ aşk nedir diye soruyorsanız kendinize, hâlâ bir tanım peşindeyseniz, beyhude bir işle uğraşıyorsunuz demektir, size de bana da pes yani, aşktan bahsedeceksek illa ki, illa ki ilgiden bahsediyoruz demektir. Aşk, ilgiyle ilgilenir çünkü, ilgi senle, benle, aşkla, hayatla ilgili kocaman ve küçücük bir sözcüktür sadece. Türkçede dört, başka dillerde başka ve de illa ki başka harflerle ilgilidir ilgi.

Ocak 1995
ALİ TARHAN

gelenekçilik ile agresyon arasında:

tutkunun sınırları

Yaklaşık yirmi yıl öncesine dek, psikanaliz cinsel davranışın patolojisi üzerine çok şey söylerken, aşk ilişkilerinin patolojisi konusunda suskun kalıyordu. Bu durum artık kökten değişti. Izleyen satırlarda, bakış açımızı değiştiren, anlayışımızı derinleştiren ve bu önemli alanda keşfedilecek yeni ufuklar açan bazı katkıları özetleyeceğim.Aslında, Freud bu yeni gelişmelerin temel kuramsal çerçevesini 1905 ile 1925 arasındaki yazılarında formüle etmişti. Akla şu soru geliyor: Freudun katkıları ile aşk ilişkilerinin çağdaş psikanalitik keşfi arasındaki kırk yıllık uçurumdan kim sorumlu? Bence, bir yandan normal aşk yaşamı ile tutku ilişkileri arasında, bir yandan da cinsel işlevlerin patolojisi ile aşk ilişkilerinin patolojisi arasındaki sıkı bağlar, normal sevginin kırılgan, narin doğasına işaret ederek, hastanın patolojisi ile analistin yaşam deneyimi arasındaki sınırları bulanıklaştırır. Bu durum, 1950lerin başlarına dek karşıtaktarım (kontrtransferans) üzerine çalışmaları geciktiren fobik bir tutuma yol açmış olabilir. Kısaca Freudun katkılarını ve bu katkıları çevreleyen alanlardaki gelişmeleri gözden geçirerek cinsel çiftin aşk yaşamına ortak bir tanım çerçevesi sağlamaya çalışacağım. Bu bağlamda çağdaş formülasyonlar, geleneksel ahlakçılık ile aşık bir çiftin psikolojik gerçekliği arasındaki belli çatışmaları açıklığa kavuşturabilir. Çocuk Cinselliği

ve Sapkınlıklar (Perversiyon). Freud (1905) cinsel dürtünün, cinsel dürtü türevlerinden oluşan çeşitli kaynaklardan köken aldığını öne sürmüştü. Bu cinsel dürtü türevleri psikoseksüel gelişimin en erken evrelerini hep birlikte belirlerler ve çocuğun genital evreye girmesiyle sonlanırlar. Genital bölgelere ek olarak, ağız, anüs, ve cilt gibi anahtar beden bölgelerinin erotik işlevlerine dikkat çeken Freud, sadistik ve mazoşistik cinsel kamçılanmada (eksitasyon) haz ve acı veren uyaranların yoğunlaşmasının önemini vurgular. Freud, eşcinsel ve karşı cinse yönelik dürtülerin yanısıra, genital uyarılma ile bağlantılı erotizmi zenginleştiren gözetlemecilik (voyörizm) ve teşhirciliğin (eksibisyonizm) bir arada var oluşunda ve tüm bunların cinsel birleşme ve orgazma götüren normal ön oyun aşamasının parçası oluşunda kendini gösteren bir psikolojik biseksüellik (çifte-cinsellik) bulunduğunu öne sürmüştü. Böylece, tutkulu cinsel aşkın temel unsurlarından birine ışık tutmuştu: Genital uyarılma ile polimorf (çok şekilli) pervers (sapkın) çocuk cinselliğinin iç içe geçerek bütünleşmesi. Burada sapkın terimi bu normal özelliklerin, daha sonraki cinsel patolojinin, yani sapkınlıkların gizil kökleri olduğunu göstermek üzere seçildi.Bu kuramın çağdaş psikanalitik yorumları arasında çelişkiler bulunmakla birlikte, şu görüşlerime kimsenin karşı çıkacağını sanmıyorum: Öncelikle, yaşamın ilk yıllarında, cilt erotizminin duyumsanmasını sağlayan, doyuran anne-bebek ilişkisinin bir parçası olarak, bedensel uyarılmanın öneminin kavranması gerekir.

Böyle bir duyumsanın yokluğunda, aşk ilişkilerinde en şiddetli patoloji düzeyinde, özlem ve şefkat duyma yetisi gelişmediği gibi, erotik olarak heyecanlanamama durumu da gelişebilir. Cinsel bastırmadan kaynaklanmadığı için, bu durumun akibeti de karanlıktır. Ikinci olarak, cinsel oyun ve ilişkide libidinal unsurlara ek olarak agresyonun ve yanısıra, gizli eşcinsel kamçılanmanın ve doyumun, ilişkinin ve orgazmın bir parçası olarak yer alan karşılıklı özdeşimde etkinleşmesinin önemi anlaşılmalı. Üçüncü olarak, bu normal, polimorf pervers fantazilerde ve eylemlerde, bebeğin annesiyle en erken nesne ilişkisinin simgesel olarak etkinleşmesi söz konusudur. Aynı durum, hem ana hem de babasıyla preödipal ve ödipal ilişkilerini fantazi eylemlerde yoğunlaştıran küçük çocuk için de geçerlidir. Erken çalışmalarımda (Kernberg 1976, 1980) oral seks (kadına ve erkeğe), anal seks ve yanısıra teşhircilik, gözetlemecilik, sadistik ve mazoşistik cinsel oyunlar gibi cinsel oyunun ve cinsel ilişkinin normal sapkın unsurlarının ödipal ve preödipal nesnelere ilişkin bilinçdışı fantazileri harekete geçirerek, erotik yoğunluğu arttırdıklarını öne sürmüştüm. Narsisistik kişilikte olduğu gibi, içselleştirilmiş nesne ilişkileri zayıflarsa, normal sapkın oyun da erotik gücünü kaybederek mekanik bir eyleme dönüşebilir .Dördüncü olarak, cinsel ilişkide ikincil rol oynadıkları düşüncesinin tersine, bu polimorf sapkın eğilimlerin normal aşk ilişkilerinin bir parçası olarak önemi giderek anlaşılmakta. Normal polimorf sapkın cinselliğin, tutkulu bir aşk ilişkisinin yoğunluğunu sürdürmesini sağlayan temel bir unsur olduğunu öne sürmüştüm. Ayrıca, bilinçdışı fantazilerin deposu olma işlevi sayesinde, çiftin beraberliğinde zaman içinde gelişen çatışmalı ilişkileri çözümlemeye de yardım eder. Bu düşünce kaçınılmaz olarak geleneksel psikanalitik görüşün perversiyonlara yönelik tutumunun yeniden gözden geçirilmesi gereğini doğurur. Sapkınlığın patolojik bir psikolojik yapı olduğu yolundaki tanım, cinsel fantazilerin ve eylemlerin, belli bir cinsel dürtü türevine alışkanlık haline gelmiş ve zorunlu bir sınırlanması şeklindeki daha dar bir tanımla değiştirilmelidir. Beşinci ve son olarak, bilinçdışında cinsel tutku, aşk ve nefretin polimorf cinsel davranışta özgürce bütünleşmesini de içermesi nedeniyle, çift için güvenli bir nesne ilişkisi çerçevesi çizilmelidir. Bu çerçeve, cinsel oyunların bir parçası olarak eşin oyun amaçlı kullanımını sömürülmesini hoşgörür. Kendilik (self) cinsel kamçılanmanın ve aşkın hizmetinde regresif bir yarılmaya uğrar. Bu, şimdi inceleyeceğimiz, cinse nesne ilişkisinde tek varlık olma (füzyon) yaşantılarıyla diyalektik bir çelişki içindedir. Ödipal Yapı: Aşk Ilişkilerinde Ters ve Düz Üçgenler

Freud (1905), genital dürtülerin karşı cinsten ebeveyne yönelmesiyle ve eş zamanlı olarak aynı cinsten ebeveyne karşı yoğun bir ambivalans ve rekabetin doğmasıyla çocuk cinselliğinin sonlandığını ileri sürmüştü.

Bilinçdışı olarak aynı cinsten ana ya da babayı öldürme arzularının gelişimi, diğer cinsten ebeveyne yönelik ensest içerikli arzuların gelişimiyle birbirini tamamlar. Hadım edilme (kastrasyon) korkusu, çocuğun bilinçdışında bu arzular nedeniyle tehdit altında olduğu cezalandırılma fantazisidir. Bu yapılanma, yani pozitif ödipus kompleksi, aynı cinsten ebeveyne cinsel aşkın ve karşı cinsten ebeveyne rekabet ve agresyonun yöneltildiği negatif ödipus kompleksinin karşıtıdır. Freud, pozitif ödipus kompleksinin neden olduğu kastrasyon anksiyetesine karşı bir savunma olarak negatif ödipus kompleksinin devreye girmesini, yani diğer bir deyişle savunmaya yönelik bir eşcinsel teslimiyeti, önemli olmakla birlikte tek açıklama olarak ele almıyordu. Ona göre, negatif ödipus kompleksinin kökleri preödipal biseksüellikte yatıyordu. Bu kuram, transferans aşkının doğasını aydınlattı. Hastanın analiste ideal, ulaşılamaz, yasak bir nesne olarak yoğun bir şekilde bağlanmasını açıklıyordu.

Freud (1910, 1912, 1918, 1924) transferans aşkının, ve bu aşkın normal aşık olma ile su götürmez ilişkisinin yoğunluğu ve şiddeti karşısında hayrete düşmüş ve bilinçdışı ödipal nesne arayışının normal aşk ilişkilerinin bir parçası olduğu sonucuna varmıştı. Aşık olunan nesneye yönelik özlemler ve idealleştirmeler bu ilişkide alttan alta çağlıyordu. Bergmann (1982), Freudun hiç bir zaman transferans aşkını nörotik aşktan ve normal aşktan açıkça ayırdedecek şekilde aşk ve aşık olmanın kapsamlı bir formülasyonunu yapmadığına dikkat çeker.Bence, romantik aşk, yüceltmeleri özlemleri ve tutku duyulan nesneyle aşk ilişkisi gerçekleştiğinde duyulan tutkulu doyum hissiyle, bilinçdışında tutku duyulan ensest nesnesiyle birleşmeyi yansıtır. Aynı zamanda, tüm cinsel nesnelerin ödipal olanla bir tutulduğu infantil duygu yenilmiş ve ana ya da babayı öldürmeksizin ödipal rakiple övünçlü bir özdeşim kurulmuştur. Normal tutkulu aşkta, özgün ödipal rakiple aynı cinsten yarışmacılar arasındaki ayrım kesindir ve ödipus kompleksinin infantil kökeninde yatan, her iki ebeveyne karşı aşağılık duygusu yenilmiştir. Bu koşullarda cinsel ilişki, bir erkeği bir kadından ayıran sınırların aşılmasını temsil eder. Bilinçdışı ödipal yasakları gizlice yıkan bir isyan eylemidir. Ödipal yasakların yenilmesi, derin bir cinsel kamçılanma ve tutkulu aşk kaynağıdır. Ödipal nesneye yönelik aşk ve ödipal rakip üzerinde kazanılan zafer, ödipal nesneleri ayırmış olan gizli ulaşılamaz ve yasak cinsel engellerin aşılmasının getirdiği agresif doyumla bağlantılı olan cinsel yakınlığın erotik heyecanına dönüşür. Ve, polimorf sapkın çocuk cinselliği düzeyinde incelediğimiz aşk, erotizm ve agresyon birbirleriyle bütünleşir (kondansasyon). Freud (1910) aşk ilişkilerinde bir erkeğin yumuşak ve sevgi dolu bir ilişkiyi yalnızca idealleştirdiği bir kadınla hoşgörebildiği ve tümüyle erotik ilişkiyi ancak düşmüş bir kadınla kurabildiği bir patoloji tipi tanımlamıştı. Bu patolojik yapılanma, ensest'e karşı bilinçdışı infantil yasakları yenmede başarısızlık ve idealleştirilmiş aşk nesnesini yasak ensestiiöz genital arzulardan koruma gereksiniminden doğar. Her iki cinsiyet için de, sevgiye dayalı olanla genital aşk arasında çözülmemiş ödipal çatışmaları yansıtan böylesi bir uçurum, kalıcı bir sevgi ilişkisi kurma yetisinde sıkça bozulmaya yol açar.

Son zamanlarda psikanalitik düşünce (Braunschweig ve Fain 1971) bu kavramı genişletmiş ve zenginleştirmiştir. Özellikle, her iki cins için de ilk aşk nesnesinin kadın olması, ancak kızların ensestiyöz olarak aşık oldukları nesneyi değiştirmeleri gerekirken erkekler için böyle bir durumun söz konusu olmaması, erkeklerle kadınların psikolojisindeki farklılıklara ışık tutabilir.Freudun (1905) küçük kızın annesinden babasına dönmesinin-yani ödipal senaryonun ortaya çıkışının- nedeni olarak gösterdiği penise imrenme, son zamanlarda ciddi olarak sorgulanıyor. Diğer cinsin cinsel organlarına yönelik imrenmenin her iki cinste de eşit derecede önemli anksiyete doğurdu-

ğuna ilişkin güçlü kanıtlar var. Çağdaş psikanalitik düşünce, küçük kızdaki penise imrenmenin kökeninin, anne ile kızı arasındaki pre-ödipal çatışmalarda ve kız çocuğunda eyleme geçen yoğun agresyonun, penise imrenme şeklinde babaya yer değiştirmesinde yattığını vurguluyor (Chasseguet-Smirgel 1970, Kernberg 1976, 1980, Blüm 1976). Küçük oğlanın penisinden gurur duymasını yüreklendiren, buna karşın genital farkındalığın daha erken oluştuğuna ilişkin kanıtlar bulunan küçük kızın bu farkındalığının anne tarafından ketlendiği bir kültürde yapılan gözlemler Freud'un penise imrenme kuramına ilişkin sorular uyandırıyor. Braunschweig ve Fain (1971) hem küçük kızın babaya bağlanmasının biyolojik kökenleri, hem de aşk nesnesini anneden babaya değiştirirken gösterdiği psikolojik cesaret eylemine işaret etmiştir. Yazarlar, bu cesaret eylemini, kadınlar ödipal evreye girerken özgün aşk nesnelerinden zaten vaz geçmiş oldukları için, erkeklere kıyasla kararlı ilişkiler kurmaya daha hazırlıklı oldukları kuramıyla bağlantılıyor. Chassaguet-Smirgel (1974) minik penisinin annenin cinsel gereksinimlerini doyurmaya yetmeyebileceği korkusunun, küçük oğlanın babayla rekabetten çekilmesi için güçlü bir güdülenme olduğunu söylemişti. Patolojik koşullarda, savunmaya yönelik kendini-idealleştirme bir erkeğin eş seçimini etkiler. Böyle bir erkek, babalarına yönelik ödipal özlemleriyle başa çıkamayan ve simgesel baba penisine karşı bilinçdışı bir danışıklı dövüşle efemine küçük oğlan-erkekleri seçen kadınlarla, çocuksu narsisistik ilişkiler kurma eğilimindedir. Her iki cinste de daha şiddetli narsisistik patoloji, şimdiye dek sözedilen, cinsel çatışmalarda yansıyan baskın ödipal psikopatolojiden farklıdır. Preödipal anneye yönelik yoğun imrenme, anneden ödipal ilişkiye yer değiştiren bilinçdışı preödipal öfke ve korkular ve bunun sonucunda ana-babanın fantazideki cinsel ilişkisinin sadomazoşistik çarpıtılmasıyla bağlantılıdır. Bu patoloji, narsisistik kadınlarda yoğun bir penise imrenme ve erkeklere yönelik nefretle kendini gösterir.

Narsisistik erkeklerde de, kadınlara yönelik eşit derecede bilinçdışı bir nefret bulunur. Bu nefret, her iki cinsi de aşk nesnesinin bilinç-dışı değersizleştirilmesi zemininde, tutarlı sevgi ilişkileri kuramamaya götürür. Aşk nesnesi fethedildiğinde, sıkıcı, kayıtsız ve engelleyici bir hale gelir ve bunun sonucunda narsisistik olarak belirlenmiş rasgele bir cinsel çok eşlilik (promiscuity) ortaya çıkar. Bir çok narsisistik hasta aşık olabilir, ancak aşık kalma yetileri ciddi hasar görmüştür. Aşk nesnesinin bilinçdışı değersizleştirilmesi, aşk ilişkilerinin bozulmasınının yanısıra, yıllar içinde narsisistik kişilikler için karakteristik hale gelen, cinsel etkinliğin kendisinde de doyumsuzluğa yol açar. Seks, yenilik korunduğu sürece heyecan verici olmayı sürdürür ancak, nesne ilişkilerinin içselleştirilmiş dünyasının yıkımı, normal polimorf pervers cinsel dürtülerin tutarlı açılımını bozar: cinsel sıkılma erotik heyecanın sapkın unsurlarını alttan destekleyen bilinçdışı fantazinin kaybını yansıtır. Aşk ilişkilerinde ödipal kompleksin yeniden etkinleşmesinin bir parçası olarak ödipal ve preödipal çatışmalar arasındaki yakın ilişkiye odaklanan Bergmann (1971), Mahler'in (1968) katkılarından etkilenerek, cinsel tutkuya ilişkin diğer konulara da el attı. Anneye en erken bağlanmanın henüz bebeğin kendine (self) ya da anneye ilişkin farklılaşmış kavramlar oluşturmadığı bir zamanda ortaya çıktığını biliyoruz. Tümüyle heyecan verici, doyurucu bir haz durumu içinde anneyle füzyon yaşantısına dönme arzusu, cinsel eşle paylaşılan orgazm ve cinsel kamçılanmadan oluşan tutku yaşantısının altında yatıyor olabilir (Bergmann 1971). Önceki bir yazımda (1980) cinsel aşkın iki temel özelliği arasında temel ve içten gelen bir çelişki olduğunu öne sürmüştüm: Kesin sınırları olan bir kendilik gereksinimi ve diğerlerinin farklı olduğuna ilişkin sürekli farkındalık, kendiliğin sınırlarının sevilen kişiyle bütün olacak denli aşılabilmesi gereksinimiyle çelişir. Cinsel tutku çelişen bu iki özelliği bütünleştirir: Orgazmın paylaşılan bir yaşantı oluşu, kendilik deneyiminden fantazide ödipal anababanın birleşmesine geçişi içerirken, aynı zamanda ödipal ilişkinin,

kişinin farklı kimliği ve özerkliğini doğrulayan yeni nesne ilişkisine geçişini ve yerini ona bırakmasını da içerir.Tutkuyla aşık olma yetisinin diğer bir boyutu İngiliz psikanalistlerin, özellikle Fairbairn (1952) ve Klein (1945) ve ABD'de Mahler ile Jacobson'in (1964) çalışmalarında ortaya çıkar.

Çağdaş psikanalitik düşünce, gelişimin ödipal evresinden önceki erken nesne ilişkilerinin ilk önce Mahler'in simbiyoz olarak tanımladığı, kendiyle nesne arasındaki farklılaşmanın gerçekleşmediği bir evre, ikinci olarak, kendiyle nesne temsillerinin birbirinden ayrıştığı, ancak bütüncül bir kendi ve diğer kavramının henüz oturmadığı ayrılma-bireyleşme evresi, ve üçüncü olarak ta libidinal dürtü türevlerinin etkisindeki kendilik temsilleriyle agresif dürtü türevlerinin etkisindeki kendilik temsillerinin bir araya gelerek kişinin kendine bakışında olduğu kadar diğer önemli nesnelere bakışında da hem sevgi hem de nefreti taşıyabileceği ya da hoşgörebileceği bütüncül bir kendilik kavramı oluştuğu evreden sözeder. Derinlikli nesne ilişkilerinin kurulması için ve ödipal ana-babanın -cinsel kimlikleri de dahil- bir diğerinden normal farklılaşması için elzem olan aşk ve nefretin bir araya gelmesi, ambivalans yetisini doğurur. Yani, sevilen nesneye karşı hem aşk hem de nefret hoşgörülebilir. Ambivalansın hoşgörülmesi, diğer nesnelerin değerlendirilmesinde farklılaşma yetisinin temel göstergesidir:

Örneğin, bir erkeğin, aynı genitallere sahip oldukları için tüm kadınları eşit olarak görmek yerine, bir kadını diğerlerinin arasından seçerek farklı görmesine izin verir. Ambivalansın böyle hoşgörülmesi ayrıca, şiddetli bir psikopatoloji düzeyinde bir cinsten tüm bireylerin iyi ve diğer cinsten olanların tümünün kötü olarak görülmesini de önler.Özde, diğer cinsten bir kişiye karşı cinsel tutku duyabilme yetisi, özgün simbiyozun kalıntılarını yansıtan simgesel bir yeniden füzyonun hoşgörülmesini; kendilik kavramının pekişmesini; ambivalans yetisinin oluşmasını, ve bununla birlikte sevginin agresyonu kapsamasını; ve aynı kertede, insan ilişkileri düzeyinde normal polimorf sapkın cinsellik bağlamında aşkın ve agresyonun bütünleşmesini içerir. Çağdaş psikanalitik araştırmaların en ilginç bulgularından biri de, ödipal yapının, çiftin aşk ilişkisini zaman içinde etkileyen bilinçdışı yapılandırılmış bir fantazi olarak ve çifti bir yandan tehdit ederken, bir yandan da aşklarının yoğunluğunu koruyan bir etmen olarak evrensel ve kalıcı olduğunun farkına varılmasıdır. (Kernberg 1976, 1980).

Bu noktada, her bireyde kendini ikili bir üçgenin bir parçası olarak yaşama yolunda gizil ve sürekli bir eğilim bulunduğunu düşünüyorum. Bu ikili üçgen, bir yandan bireyi ve ödipal nesnelerini içerirken, diğer yandan bireyi ve diğer cinsten ödipal nesnenin iki temsilcisini içerir. Öncelikle birey ve her iki ödipal nesnenin oluşturduğu üçgeni inceleyelim. Sanki, kadın ya da erkek, ödipal rakibi temsil eden görünmez, dışlanmış bir üçüncü kişiyle sürekli bir savaş halinde gibidir. Uygulamada, bireyle aynı cinsten diğer bir kişinin cinsel eş için daha çekici, daha fazla heyecan verici, cinsel açıdan daha etkili ve daha doyurucu olacağı fantazileri evrenseldir. Kişinin cinsel eşinin böyle bir rakiple cinsel ilişkiye girmiş olduğu fantazisi de acı verir, ancak şaşırtıcı şekilde cinsel heyecan da yaratır. Cinsel ilişki sırasında, eşin üçüncü bir kişiyle cinsel beraberliği olduğu yolundaki fantaziler sıklıkla mazoşistik psikopatolojide görülür, ama normal insanlarda da bulunabilir. Toplumsal yaşamdaki her türden yarışmacılığın güçlü bir kaynağı, ödipal rakiplere yönelik yoğun kıskançlık eğilimi ve potansiyel agresyondur. Kişinin ölüm korkusu ve eşi tarafından terkedilme korkusunun altında ödipal eşin zaferine karşı duyulan korku yatar. Aşık olunan nesneyi sadakatsizliğe teşvik eden bilinçdışı eğilimin altında yatan ise, ödipal rakibe meydan okumanın yanısıra, bu rakibe karşı duyulan bilinçdışı eşcinsel özlemdir. Bunu düz üçgen olarak adlandırdım. Güven verici olduğu kadar intikam niteliği de bulunan ters üçgen bir kişiyle olmak yerine iki kişiyle ilişkiye girme fantazilerini içerir. Bu, cinsel ilişki sırasında kişinin cinsel eşiyle aynı cinsten bir başka kişiyle ilişkiye girme fantazilerinde en sık kendi-

ni gösterir. Kuşkusuz, bu fantazi örneğin küçük oğlanın anne için babayla yarıştığı özgün ödipal durumun tam tersidir. Burada, bir erkek diğer bir kadınla ilişki fantazisi kurar, böylece rakip iki kadın arasında kendisi için bir savaş olacaktır. Ya da, evli bir kadın kendi cinsel değerinden ve çekiciliğinden emin olmak için ve kocasıyla cinsel yaşamında mutlu olabilmek için bir aşık arar. Bu ters üçgen, kartları ambivalan olarak aşık olunan ödipal ebeveyne karşı çevirme yolundaki intikam fantazisinin eyleme dökülmesini sağlar. Aynı zamanda, tek eşli bir aşk ilişkisinin sınırlarını zorlayarak, simgesel olarak aynı cinsten ebeveynin yerine geçmenin getirdiği bilinçdışı suçluluğu da ortadan kaldırabilir.

Kusursuz olmayan bir evlilik, tümüyle doyum verenden daha iyi tolere edilebilir. Ayrıca, böyle bir ilişki üçgeni, hem evlilik ilişkisini hem de evlilik dışı ilişkiyi yasak ve tehlikeli bir hale getirerek yasak cinsel davranışın ödipal olarak yüklü heyecanını yoğunlaştırır. Cinsel fantazilerin düz ve ters üçgenlerde yapılanması, ödipal anlamlarının yeniden etkinleşmesiyle ve aşkın nefret tehlikesiyle karşı karşıya kalmasıyla, paradoks olarak aşk ilişkilerinin tutkulu niteliğini yoğunlaştırır. Bu noktada, ileri derecede doyurucu olandan, yerle bir edecek denli yıkıcı olana dek değişebilen bir olasılıklar yelpazesi gelişir. Yelpazenin bir ucunda, eşten gelen aşkın yalnızca kendine yöneldiğine ilişkin kuşkular, yaşamın çiftin dengesini, yakınlığını ve özerkliğini (toplumsal gruplar içindeki kendine ait zorunlu bölgesi de denebilir) doğrulama yolunda sonsuz bir mücadele oluşu aşkı, minneti ve karşılıklı adanmayı arttırır. Geniş anlamda bilinçdışı olmakla birlikte, çifti birbirine kaynaştıran güçlü bir bağ oluşturur. Bu ikili üçgen tipik olarak, cinsel oyun ve ilişki sırasında üçüncü bir kişinin içerildiği cinsel fantazilerde kendini gösterir. Daha önce söylediğim gibi, genelde ileri derecede doyurucu cinsel ilişkinin bulunduğu bir evlilikte diğer bir kişiyle cinsel birliktelik fantazisi çiftlerin cinsel fantazi yaşamında en sık karşılaşılan sırdır. Bu, dış kaynaklardan gelen cinsel uyarılma ve baştan çıkmanın, çiftin kendi cinsel yaşamına yönlendirildiği normal bir doyum kanalıdır. Diğer uçta, düz ve ters üçgenler, çiftin aşk yaşamının evlilik dışı ilişkilerle kaotik hale gelmesinde en yıkıcı ifadesini bulur. Bu türden ilişkiler, ters üçgenin intikamcı doğasını doruğa çıkarır, her iki eşte de ödipal korkuları, travmayı, güvensizliği ve kıskançlığı güçlü bir şekilde devreye sokar. Kıskançlığın yoğun şekillerinde, ödipal ebeveyn imgesiyle tümüyle özdeşleşmiş olan evlilik eşini yıkmak ya da değersizleştirmek için ümitsiz çabalar harcanır ve preödipal çatışmaların tamamı regresif olarak etkinleşerek kronik marital çatışmalar doğurur. Kıskançlık, intikam hırsı, geçmişteki ideallerin kaybından duyulan yas ve basit bir deyişle, masumiyetin, aşık çiftin başlangıçtaki bilinçli beklentilerinin kaybı, insan gerçekliğinin evrensel bir parçasıdır. Kıskançlık ve aldatılma deneyiminin ardından bu konuda karşılıklı agresyon zemininde iyi bir ilişkinin kurulması, bir çok çiftin karşılaştığı, gerçek ya da potansiyel bir durumdur. Optimal koşullarda bu durum, diğer kişinin olduğu kadar kişinin kendisinin de daha önce farkına varamadığı gereksinimlerine derin bir anlayış sağlayabilir.

Bu anlayış sonuçta çiftin başlangıçtaki bilinçli, karşılıklı ideallerinden çok daha farklı bir düzeyde ilişki kurmasına yol açabilir. Düz ve ters üçgenleri tartışırken bir kez daha aşk ilişkilerinde agresyonun yaşamsal rolü karşımıza çıkıyor. Ödipal zaferin hoşgörülmesinde agresyonun heyecan verici ve etkinleştirici işlevinin yanısıra, yıkıcı üçgenlerin gelişiminde ve kıskançlığın, aldatılmanın, intikamın ve terkedilmenin ortaya çıkışındaki yıkıcı potansiyeli de göz ardı edilemez.

OTTO KERNBERG

Türkçesi: Banu Büyükkal

yabancı bir gecede

12. oturum

serbest çağrışımlar

Ey kudretin kum taneleri gibi sağa sola sürüklediği, kendi kudretini vicdan tacirlerinin faizine yatırdığı köleler! Zavallılar! Adı sevgi olan mevhumu ararsınız. Diyelim ki size vicdan tacirleri, bir çocuğun gülümsemelerini sevgi belirtileri olarak sunsalar ne düşünürsünüz ki? Daha doğrusu düşünebilir misiniz ki, onun da kendinize benzeyip bulanık bir suya düşen bir balık gibi, tüm pisliklere sevgi adına saldıracağını.

Ben hiçbir sevgi safsatasına karışmadığı SSE, derim ki; gerçek sevgi olsaydı, adı sevgi olan sanrı dilinizde dolaşıp durmazdı. Ve onlar (vicdan tacirleri) binlerce yıldan bu yana bu sanrının izdüşümünü üzerinize yaymazlardı. Sen, hiçbir zaman ulaşamayacağın hayalindeki sevginin gölgesinde güneşi göremeyen köle, de ki onlara; sizler, zavallı ideologlar, aradığınız sevgi,

daha sevgi kavramının ortaya çıkmadığı çağlarda, yarıçıplak dolaşan atalarınızın bölüştüğü ve seviştiği anlarda kaldı. Ki o gerçek sevgi sizlerin ekranlarda gördüğünüz kurgulardan ve falcıların yazdığı romanlardan çok farklıydı. Oysa ne kadar uzaksınız sizler o sevgiden. Sizler ancak o gerçek sevginin farkında bile olmadan, yalnızca ve yalnızca o büyük nefretin türevleri olan kuruntuların doldurduğu usunuzda, her gün biraz daha ondan uzaklaşıyorsunuz.

Ben SSE, o gerçek sevgi benim doğumumla birlikte öldü. Sizlerin sevgi sandığınız binbir çeşit hile, aslında benim bir parçam. Sizler açlıktan ölen bir karaderili çocuğu gördüğünüzde yalnızca acırsınız. İşte bu acıma, tacirlerden aldığınız vicdani faizin bir sonucu olup, gerçek sevgiyi karalamaktadır.

Ey sevgi masallarının büyüttüğü köleler, sorarım sizlere; madem gerçek sevgiyi tattığını sanıyorsun, o zaman daha tadamadıklarının altında neden eziliyorsun! Sizler bunun yanıtını veremezsiniz. Sizler yalnızca ezilirsiniz. Çünkü sevgi adına o kadar ayrıntı safsata üretti ki efendilerin, ne onlara yetişebilirsin ne de sahip olabilirsin.

Derim ki yine ben; sizlerin sevgi sandığınız takıntılar, hiç şüphe yok ki yalnızca efendilerinizle aranızdaki bağları güçlendiren örümcek ağlarından başka bir şey değildir. O örümcek ağları her gün biraz daha karmaşıklaşır, nefes almanızı güçleştirir. Sizler nefes almak için daha da o ağlara dolanırsınız. Her şeye rağmen dersiniz hep, ne dediğinizi bilmeden. Oysa sizleri tüm çıplaklığıyla gören güneş güler halinize. Sizler havayı kirletirsiniz, sevgi adına yaydığınız düşüncelerinizle.

Ey köle, kitle iletişim araçlarının yaydığı oklar, üzerinde sevgi yazılan kutudan içtiğin, zehirden başka nedir ki! O zehir seni her gün biraz daha uyutmakta. Şunu iyi bil ki; dağlar ve denizler her gün biraz daha uyutmakta. Şunu bil ki; dağlar ve denizler senden daha yüce. Çünkü yüzbinlerce yıl önce, gerçek sevginin izlerini taşıyan onlar, ne senin gibi uyuşmakta, ne de örümcek ağlarına dolanmakta. Arılar salt bir sevgiyle peteklerini örerler, sürüngenler de öyle, bilmediğiniz mekanlarda ürerler. Yalnızca siz varsınız bu bildiğim gezegende, adı sevgi olan safsatayla avunup altında ezilen.

Bunca yıldır uyuyan sen diyebilirsin ki bana; sevgi üzerine yazan bunca erişkin neydi ve niçin yaşadı? Derim ki; onlar sahte gerçekliğin enkazı altından gökyüzüne tüten dumanlar gibi ansızın esintiye kapılıp yön değiştiren, hırsız kargalara karşı konulan bir korkuluktan başka neydiler! Onlar gerçeğin kopyasını yaşarlarken, kendisini reddettiler. Ne tuhaf, dinazorların yalnızca iskeletlerini görüp onları tasarlamak, onlara karakterler vermek. Ne tuhaf, sonların bir başlangıcı olduğunu düşünmeden, aynı sonun içinde yinelenip gitmek. Ne tuhaf, kargaların seyretmesi bunları, korkması korkuluklardan.

Ben SSE, derim ki; onlar başkalaşmanın hapsolduğu alevlerin içinden çıkan dinazorlar gibi, ama onlara bile layık olamadan işlevlerini yalnızca çöplüklerde sürdüren zavallılardan başka neydiler? Sen şimdi, en çirkin ve kendine yabancı ve kendine karşı oyunları ekranlardan izleyen ey zavallı köle, bil ki, onların (sevgi tacirlerinin) sunduğu kış masalları, boşlukta kaybolan doğrular gibi en mükemmel düzlemlerde bile kendi kendileriyle çelişip kendilerini yok etmektedirler. Sen ki her çelişkiden kendine pay bile çıkaramayan bir noktadan başka nesin ki! Bil ki, noktaların birleştiği yerde yeni bir düzlem başlar. Bil ki, noktaları birleştiren tek bağıntı benim. Ben yeni bir düzlemin ilk habercisi, ilk kayboluş, seni bekleyen ufukta. Gel, ama sevgi masallarından arın da gel. Gel, atalarından kalma külleri avuçlarına alıp yıldızlara savurarak gel.

Ey evreni cennete çevireceğini sanan sevgi tacirleri, utanmak yok mudur ki doğanızda beni alt etmeğe çalışırsınız, beni kötülersiniz, kirlettiğiniz şeylere bakmadan. Yazık sevgi adına kirlenen denizlere, bulanana sulara. Hep, sevgi adına aldanan şairleri gösterirsiniz bana. Hep sevginin

kör ettiği duyguları gösterirsiniz. Oysa ben, gerçeğin binbir kolundan akan kanları gösteririm. Çocuklarınızın tadacak olduğu acıları gösteririm, adı Afrikalı olan acılarını. Şüphesiz ki, adı sevgi olan merhum beni kamçılar, şarabımı serpmek için uyuyan yüzlere. Çıkartmak için maskeleri.

Ben SSE,taşırım sırtımda sevginin öldürüldüğü o günün ağırlığını. Taşırsınız siz de bir mahkum gibi, mahkum olmanın sayrılığını. Oysa taşıyamadığımız anlar da vardır. O anlarda masalınız bırakılır boşluğa, göktaşları gibiyanıp gider, ve bense adımı yazarım o izle, bildiğiniz evrene.

13. SEANS

Sizlere karanlıklardan, en koyu karanlıklardan sesleniyorum. Çünkü ölüm aydınlıklardan anlaşılmaz; aydınlıklarda ondan yalnızca kaçılır. Aydınlıklarda ondan yalnızca kaçılır. Aydınlıklar sizlere efendilerinizin çizdiği karikatürlerden başka bir şey mi ki, sizler daima oraya sığınıp ölümden kaçarsınız.

Bilemezsiniz, ölümün kimi an yaşamdan onurlu olduğu uçurumlarda, kayaların uykuları kaçıran gürültülerle düştüğü yerleri. Çünkü o yerler ekranlarınızın boyutlarını kat kat aşar. O yerler ekranların düğümlediği usunuzu daha da düğümler, sizler daha da sarsılırsınız, sarsıldığınızı bilmeyerek. Yüzleriniz eğrilir, bozuk aynalardaki gibi. Uyduların kapıları açılır, düşersiniz boşluğa. Donmuş bir heykel olarak birden infilak derecesine gelirsiniz. Biliniz ki o yerler, size göre olmasa da sizler içindir.

Şüphesiz ki sizler, ölüm denen o gerçeği her duyumsayışınızda, ondan kaçacak kadar vaiz tacirlerinin esiri olup zehirli bir ok yaptığınız ihanetinizle öldürdünüz kendinizi. Ama bunun o kadar farkında değildiniz ki,aslında seyrettiğiniz ölüm merasiminizi başkalarına atfettiniz hep. Yazık bilgelik denen yüceltilmişliğinize. Yazıksınız, çünkü ne benimle, ne de ölümle o yüce gün için barışıksınız.

Ben SSE, ölüm tüm yollarımın çıktığı düzlemdir. Öyle bir düzlem ki, var olduğum güç bile oradaki ateşle eriyip gider. Derim ki ben,yaşam masallarınızdaki prensin sahip olduğu sihirli değnek mi ki, bile bile ezilirken onun altında, fakat yine de ona sahip olmak için bir araçsa kaçmak ölümden, bil ki o zaman cehennem denen masal da yaşamını bu dünyada hükmedecek. Hapsolacaksın gerçeği uzattıkça, sahte gerçekliklerin içinde. Öyle ki, bu kendi kendine verdiğin cezadan başka nedir ki.

Unutma, ölüm korkusu masalını yayanlar, erekleri doğrultusunda ruhunu zayıflatıp sonra koparamayacağın iplerle bağlayanlardır. Bu iplerse seni asıl ölümün içine atar, onların anlatımlarının aksine. Asıl ölüm, fizyolojik ölümün yanında onu ezip geçen bir devdir. İşte senin sahip olduğun bu devle, seni var eden benliğini eziyorsun. Ey köle, bu devi ancak fizyolojik ölümün sınırlarını aştığında üzerinden atabilirsin. Dahası, o korkunç dev, bu kez sana en sadık bir dost olur. İşte sen bu dostla bütün masalları yıkarsın; çünkü gerçeği bize fizyolojik ölümler anlatmaz. Onlar ancak korkaklara korku salarlar, daha da korkup asıl ölümün bulutları üzerlerine çöksün diye. Ne mutlu o bulutları dağıtana.

Ben SSE, bilirim binyıllar boyunca nice ölümlerin ölümü katledip yeni bir yaşamın başlamasına neden bir ışık olduğunu. Yine bilirim, o ışığı görüpte kaçan köleleri. İşte onlar gerçek ölümü seçenlerdir. Ne garip, fizyolojik ölümlerin ardından ağlanıp gerçek ölümlerin girmediği sokaklarda dans edilmesi. Ne garip, ölümün öldüğünü bilmemesi ve zincirlenmiş bu güne dek, ölümlerin ardı sıra.

Ben SSE, seni sarmalayan zehirli otlardan arındıran ben, şimdi de seni o bayat ölüm korkusundan arındırıyorum. Bil ki yaşamın var edemediği şeyleri ölüm var eder. Yaşam seni zincirlere bağlı bir kukla yaparken, ölüm tüm zincirlerini kırar. Unutma ki, zincirler sen olamadan bir hiçtir. (sürecek)

HÜSEYİN KURNAZ

Sevgili Dost,

Ölümünüzün yüzüncü yılında size yazmaktan büyük bir mutluluk duyuyorum. Şu anda bu mektubu yazarken o ölümsüz

t s c h a i k o v s k y ' e

eseriniz olan son senfoninizi dinliyorum. Bu senfoninin bende apayrı bir anlamı var. Sonsuzluğa göçmeden kısa bir süre

önce yazdığınız bu hüzünlü eser, bana hep neden ben olduğumu düşündürmüştür. İnanın ki, bu son senfoninizle ben, var-

gönderilmesi

lığın görünen boyutunu dışlayıp hakikatin kapılarını aralıyorum. O hüzünlü melodinizle kendimden uzaklaştıkça kendime

döndüğümü hissediyorum.

Beni siz yarattınız. Sonsuz yorumlara açık senfonileriniz, bilincimde hakikate giden yolda sonsuz kapılar açtı. Ve açılan

mümkün

her kapıdan içeri girdikçe, sizin yüceliğiniz ve dehanızla karşılaştım. Benim için bundan daha büyük bir mutluluk olabilir

mi ki? Asla; dahası, diğer tüm mutluluklarında sahte olduğunu sizden öğreniyoruum. Siz melodilerinizle kainatın tüm zerre-

olmayan

lerini karanlık odama taşıyor ve tüm sırlarında aslında hüzünlü bir karanlıkta bulunduğunu öğretiyorsunuz bana.

Sevgili dost, yüzyıl sonra bile beni sizle aynı noktada buluşturan nedeni çok düşündüm: Sonunda bulduğumu sanıyorum.

b i r m e k t u p

O da varolmanın anlamının odaklaştığı mutlak hakikat olan ölümsüzlük arayışı olmalı. Belki bu eylemin sonu yok, fakat

eylemlerin en kutsalı, en yücesi. İşte bugün yüz yıl sonra bile bana en yakın kişi siz oluyorsanız, bunun nedeni, beni ve

hakikati yüz yıl öncesinden bulmanızdır.

Sevgili dost, ölümünüzden yüz yıl sonra bugün, hakikatin görünen yüzü çok hafif geliyor bana. Öyle ki utanılacak hafiflik.

Sizin sonsuzda biriniz olmayan bir sürü bayağı tekdüze melodiler her yanımı sardılar. İnanın ki sizin adınıza utanıyorum,

o hafif şarkıcılar ve dinleyicilerinden. Olsun, gündüzler onlarınsa geceler ikimizin. Varoluşun anlamını sizinle anlıyorum

gecenin derinliklerinde. Bir pencere var açık, zifiri karanlık odamda. İşte o pencerede bir gün mutlaka...

18.11.1993
ÖZGE İŞCANLI

GÜNÖLÜR DE HANİ DİRİLİP DE SUSARSAK
SUSTUĞUMUZ YERDE GÜL BAŞLARACAK!

deniyorumlar - VI:

oğullarımı kılmamalı isin,
çünkü yanar kelebek;

anasaviki: Ey onlar kendilerini bilirler:
hiçbirinize inanmıyorum
hiçbirinize güvenmiyorum
hiçbirinize saygı duymuyorum

23. caprice: olması beklenirken,
ahnesince terslenen, bereket ki öklü, yaktığı her sigara İsa'nın şurasına
çakılan bir çivi -ki takva bunun neresinde-, çılgın ray çıkığı tirenli,
Andaç bak böyle giderse 'Ionesco Übüyor'lu, ihtimal ki tılsım delisi,
yıldız üşümeli, haddsiz, fütursuz ve mümkün olduğu kadar ümmî bir
şair im Ah Muhsin ÜNLÜ?nün oralarında esen deli yellerle indirgenerek
1. caprice: ilan ve ihbar edilen, büyük, olağanüstü, mükemmel,
evet hep beraber yüksek sesle susuyoruz;
kurşunkelamla da olabilir:

-ATILESK DURDURİM-

Velhasıl; onlar urdu, biz büyüydük kardeşim!

BIRAK SÜRSÜN BU YAVŞAKLARI KILAN AN HALOS
EYLEMİNİ ANDAN ALAN YİNE ANA DOMALALOS
ERKİN ÖZÜGÜSTÜNDE BOŞAL Kİ KUTSANSIN KAOS
STATUSYÜ O QUODU, ANCAK O KORUYACAK!

İmza: A. i. Yazıldığı metnin onandığına ya da benimsendiğine işaret sayılan, bir kimsenin kendi eliyle ve her vakit aynı biçimde yazageldiği adı.
(Osmanlıca/Türkçe Sözlük, Bilgi Yayınları)

üçüncü bölin:

Beni koyup koyup gittiğin o günü hatırlıyorsundur.
Gitmen beni dile indirger, anlıyorsundur.
Başkaldırının ilk şartı direnmemektir; biliyorsundur.

ikinci gece: -YAŞAMAKIN YAŞAMAKLA OLACAK İŞ DEĞİLDİĞİNİ-

gün eylemi gerektirir,
eylem anı meşrû eder,
meşrûiyet hazzı gecer,
gece hazzı laik kılar.
ve seni şim ile sevmek;
bir gülü hiçdurmadanöldürtmeğe devam etmektir!

ikinci kısım: -UMUT, TRAJİKİ "OLMAZ NESNE"LEŞTİRİR!

zayıf kız çocukları işerdi göz bebeklerimden apartman boşluklarına
kahrmıaman olmak için
bönülerek.
bense bayılırdım
onca aczdan sonra
küçük meyerholdların öldürülmesine
dönülerek.

oğullarımı kılmamalı idin,
çünkü yanar kelebek;

bir gün:

-BİR BANKA OTURUP BİLİNCİMİ EŞİK OLMAYAN PARÇALARA BÖLÜYORUM-

birinci ağabey (şair): -sağdan girer- Böyle deneysel metinleri altı kırkbeş basar aslında.

ikinci çocuk (ben) : -içimden- Deneysel babandır.

-PELTEK-

TEK GÜN: - SADECE-

İlhan BERK!

günün birinde ormanda:

-MÜTEVAZİ ÖLEN KOYUN İLE MÜTEVAZİ ÖLMEYEN KOYUNUN HİKAYESİ-

Birgün, mütevazi ölen koyun ormanda dururken, mütevazi ölmeyen koyun onun yanına gelmiş. Mütevazi ölen koyun: "-Ne güzel yününler var öy ile" dedi. "-Ha ha ha. Bildiriyorum kendime!" dedirtti kendisine mütevazi ölmeyen koyun da. Gitti.

genel olarak: -"TEKHNEM DOLU MÜFSİDLE" için eskiz mahiyetind.-

"Oragana fiagata fa marina gamina fa."
W. A. MOZART

oracığında yağmurlarla gelmeliydin;
sonbaharmalıydı.

zeyl: nebmeliydik!

bir çift seni seviyorum geyiği
yaktı ormanı indi şehre. Pus.
ahneceğim derdi vardı neyin altına giysen olur
bir siyah pantolonum gibi şimdi ay.
?ney ile bir idir kerelerce böyle suskun oluşunuz
durumun dölleriyle yeniden, BU BİR CİNASTIR: oluşunuz!
yolları ay bastı mı lambalara koşardık
kent nesnesi o bıçakla bakunindi deştiğim
ve başka evlerin tuvaletleri gibi birçok şeyi bildiğim
varsayılır, varsayılır, varsayılırdı.
bombalı eyleyen bir kız çocukmamaka
içleri odalardan geçen kadınlar döverdik
bir katil eğilimlinin henüz çıktığı bir tiren
tuvaletine giren
gibi atıyor kütüm
mermer gözlerinizi dişileyemediğimde çakan şimşekden
ağlıyorum bunu.
- öpeyim gözlerinden kalmaz biçim kaygusu.-
ısınan hava genleşir, donan at çatlar
atların başları hayınca büyür.
gelmeyeli görecende tutunmaya hesrittim
ahlar boyu cinnetimden trawmalar esrittim!

•
•
•
•
•
•

bir çırpıda usturup
uzanıveriyorsun yanıma
leş gibi korkuyoruz!

son ıra: **- 10 e - 1 -**

e e e e e e e e e e

- 10 e - 2 -

e e e e e e e e e e

ne zaman: -NİHAVEND MADRİGAL İÇİN RÖRST-

Bir kadını bir şiir nasıl anlatır
Bir şiiri bir kadın nasıl anlatır
Bir kadını bir şiir nasıl ağlatır
Bir şiir bir kadını ben şairim hadi al

Bir kadını bir şiir nasıl ahlatır
Bin şiiri bir kadın nasıl ağlatır
Bir kadın bin şiiri nasıl aldatır
Bir şiiri bir kadın ben şairim hadi al!

VE DER ER: HİÇBİR ERKEN MUHAYYER - SUZİNAK VAKTİNDE GELMEYECEKTİR
VE TUZMAYACAKTIR ASLA
ŞAİRLERİN İNTİHAR KALKIŞTIĞI O
TELLER.
BİZ DEMENİN TEORİSİNİ SAĞLAMAK İÇİN HİÇ DURMADAN BULUNMAMAK LAZIMDIR!

uzatmanın âlemi yok:

bilmem neyi bilmem ne bilmem ne
bilmem ne olur;
laik aşk ancak toplumlaştırır
doğurma ne olur!

KARAR:

asosyaliteyi
kaçınılmazla tırmazsanız
ikdildar sızıou · · ·· ·· boğ-

susun benimle!

EK: ŞU ÖFK İLE AKILI BİR EDİP SAVSAM
GÖNLÜM ERSE ARTIK AH ŞİİR DE YAZSAM!

Allâh cezanızı versin!

Ah Muhsin ÜNLÜ
PORTO, 1986
kasımın ortalarına doğur.....

telefonlarda

1

Ortaokuldayken bir gün bir arkadaşım telefon edip evine balkondan giren silahlı birinin kendisini rehin aldığını söyledi. Bir biçimde yandaki odaya geçmeyi başarıp aramış beni.

Telefonda "bütün camları aç" gibi bir şeyler söyleyip hemen evine gittim. Otomatik silah duvara dayanmıştı. Aileden birileri heyecanlı heyecanlı adamla konuşuyordu.

Daha sonra adamın aileyle daha kapanmamış ama kapatmayı da istemediği bir hesabı olduğunu düşünmüştüm. Sanırım yanılıyordum. Daha da sonra bir işkembecide rasladım adama.

2

Gayrettepe'de bir kulübeden telefon edecektim, girip telefonu elime aldım; "Yurttan Sesler Kadın Korosu" söylüyordu telefonda.

3

Salzburg'tan geçerken İstanbul'dan tanıdığım Z.'nin orada olduğunu anımsadım. İstanbul'a telefon edip aldım, aradım. O sıralar Berlin'de yaşayan biriyle beraberdi. Şu öyküyü anlattı bana: Viyana'da bir kıza rastlamış; kız da ona Avustralya'da bir pazarda bir Türk şairine rasladığını anlatmış. Şairin adı Nihat'mış.

4

Hyde Park'tan geçerken parkın kıyısındaki telefon kulübelerinden birinde telefon çaldı. Gidip açtım, biri "Muhammed orada mı?" diye sordu İngilizce.

5

H.'yı sürekli arıyorum. Bern çevresindeki bir Antroposofi Enstitüsü'nün yakınlarında oturuyordu. Taşınıp gitti belkide.

Ona yanmış bir müzenin önünde rastlamıştım. Birlikte parka yürümüştük, o bana Mişima'nın "Şölenden Sonra" adlı romanına ilişkin yazdığı tezden, yaptığı resimlerden, ben de ona o sıralardaki Ece Ayhan'ı Almanca'ya çevirme çabalarımdan söz etmiştim.

Daha sonra hamile olduğunu, çocuğun babasının uzak bir ülkede kaldığını anlatmıştı.

Birlikte Budapeşte'ye gittik.

6

B.'nin telefonu yok bende. Yakınlarda kızının bir resmini yolladı. Onunla ilk kez Viyana'nın güneyindeki bir mahallede, bir komünde karşılaşmıştık. Hemen evinin anahtarlarını vermişti bana.

Sonra bir akşam odasındaki yer yatağından kalkışını anımsıyorum:

Ellerinin üzerinde durup geriye doğru bükülerek ayaklarının üstüne inivermişti.

Arjantinli erkek arkadaşından dayak yiyip hastanede yattı. Ganalı bir Müslümanla birlikte yaşadı. Bir kızı oldu ondan, ayrıldılar.

Zor zamanları boyunca hiç onunla birlikte değil de hep dünyanın başka bir yerlerinde olduğum için gitgide büyüyen bir suçluluk duydum, duyuyorum.

7

İstanbul'da rastladığım bir kadın o denli yavaş, o denli tumturaklı davranıyordu ki, çöküntü içinde olduğunu sandım önce. Daha sonra gerçekte manik olduğunu anlattı:

Sur diplerinde, helalarda dur durak bilmeden cinsel ilişkide bulunmuş günler geceler boyu. "Akıl hastalığım zenginleştiriyor beni" demişti, "yapmayacağım, yapamayacağım şeyleri yapıyorum manik olduğum zamanlar".

Bölünmüş bir yaşamı vardı sanki: Çoğu zaman işinde gücünde, evindeydi; manik olduğu zamanlarsa uyumuyor, bol para harcıyor, yiyor, içiyor, cinsel serüvenlere atılıyordu.

Almanya'daki numarasını aradığımda hiç tanımadığım bir kadın çıktı telefona, onu tanımadığını, bilmediğini söyledi.

Arkadaşım onu tanımayan yüzlerinden biriydi belki de.

8

Bir arkadaşım Prag'tan aradı. Bir Amerikan firmasının Prag bürosundaki bir sorunu çözmek için gitmiş oraya. Geldiği kentteki büroyu kapatmışlar. "Prag'ta işsiz kaldım" diyordu.

9

Los Angeles'tan telefon eden bir Çek arkadaş da "Yardıma gereksinmesi varsa edelim, Prag'ta arkadaşlarımız var" dedi.

10

San Diego'dan arayan bir arkadaş kendisine ülkesinden telefon eden bir dostundan söz etti. Telefondaki konuşmaları boyunca dostunun gitgide aklından olduğunu izliyormuş. Büyük bir çaresizlik duyuyordu, dostuna yardım edebilmek için ülkesine gitmek isteğiyle, gidemediği içinse suçluluk duygusuyla umarsızca kıvranıyordu.

11

Telefon defterimi düzenlerken bir zamanlar iki yaşlı Alman hanımın verdiği numara ilişti gözüme.

Franz Beckenbauer'i seviyorlardı, öksürdüğümü görüp öksürük şurubu, bir de kaşık vermişlerdi bana, uzun mu uzun geçmişlerinden söz etmişlerdi. İkinci Dünya Savaşı sırasında birçok tutsağı sakladıklarına, dahası kaçırdıklarına değinmişlerdi söz arasında. Yakalanmış olsalar ikisinin de hemen öldürüleceğini düşünmüştüm.

Neredeyse yirmi yıl geçti aradan. İkisi de çoktan ölmüş olmalı.

Numaralarını telefon defterimden çıkarıp atamıyorum hiç, kaşığı da daha saklıyorum.

12

Ortaokul defterlerimden birine, telefonun bizi hiç de aranmak istemeyen kişileri aramaya çağırdığını, kandırdığını, kışkırttığını yazmışım.

MUSTAFA ZİYALAN

Çıkan kısmın özeti:

Bi kere çıkan kısım özetlenecek gibi değil. Yeminle. Vallahi değmez, ama çok ısrar ediyorsanız: İşte uçak düştü. Colacılar hayatın tadını bile bile bindikleri alametle kıyamete yollandılar. Çoktan varmışlardır. Rüste Kristo'nun inlemelerini traktöre bindirdi. Neil ve Nazife de işin içindeler. Eveet. Dörti Heri ve çırağı Julio derseniz. Onlar da yoldalar zaten. İşler çok karışacak. Çook. Haymana Konnekşın başlıyor. Lütfen içeri girelim. Frigolar tamam fakat patlamış mısırlara bi son verelim, onlara elveda diyelim. Ne o öyle hışır hışır. Sinir oluruz.

haymana Connekşın

a star is born

Rüst hezeyan ve heyecan içindedir. Neden diyeceksiniz. Şundan. Hatırlarsanız ilk bölümde Rüst'ün karısı ile Kris arasında bir yakınlaşma olmuştu, kadın yazmayan kaleme doğru "hay aksi şeytan" dediğinde. Rüst işte o an 'Karı benim yanımda elin gavuru ile işi pişirdi. Vay anam' diyerek ortamdan koptu. Gözünün önünden 40 yıllık evliliği geçmeye başladı bir film şeridi gibi. "Televizyon hastalığına tutulduğu vakit elden gitmiş demek ki" dedi içinden, karısı için. Kristoyu hemen öldürmeye karar verdi. Fakat Kri kendi olanaklarıyla ölmek üzereydi ve biraz sonra zaten öldü. Kri zaten ölünce Rüstemin intikamının elinde kaldığını farketmişsinizdir. Şimdi şu anda Neil Rüstenin içinde kopan fırtınalardan habersiz, hala istavroz çıkarmakta. Rüst ise deli gibi Kristonun son sözlerinin ne olduğunu merak etmekte. Rüstem bekliyor ki Kris şöyle demiş olsun Neil'e ölmeden önce: " Ondan özür dile lütfen. Söyle beni affetsin. O benim hayatımı kurtardı, bense onun karısını elinden aldım. Göz zinası yaptım. Farkındayım. Biliyorum beni öldürmek istiyor, ama zahmet etmesin ben birazdan zaten öleceğim. Beni affetsin. N'olur. N'olur söyle ona hakkını helal etsin." gibisinden itiraflar bekliyor Krisden, koskoca Cola generalinden. Rüst bu. Saçmalıyor. Ne yapsın? Az önce tatlı tatlı uyuklayıp burnuna konan sineği kovalıyordu, şimdi başına gelenlere bakın. Ne bekleyecekti yani. Rüst ne bekleyebilir? Evet Rüst ne bekleyebilir?

/2

Bize yazın.

Rüst merakına engel olamayarak Neil'in halen çıkarmakta olduğu istavrozların arasına girerek "Ne oldu? Ne dedi lan herif? Söyle lan ejnebi komşu .mına kodudturma" diye sorar. Neil ürkmüştür. Kameraya doğru ürkek ürkek bakar ve "Cola" der. Rüst şirazeden çıkar bu laf üzerine "Ne kolası? Yok kola mola. S.kicem sizin kolanızı. Bu amerikalıların hepsi manyak be birader. Kola olayını bir daha gündeme getirme tamam mı? Okey mi?" diye söylenir. Hırçındır. Kırıcıdır. Rüst kırıcı ise Neil de kırılgandır. Hayatta herşey karşılıklıdır.

Neil Rüstün uslubundan rahatsızdır. Zaten dilini, kültürünü, big-macini, arkadaşlarını bırakıp bir kızın peşine takılarak bu Allahın Haymanasına kadar gelmiştir. Hasretlik çekmektedir. Bir de bu saldırgan uslup. Artık bu kadarı da fazladır. Derdini içine atar gene de, ama böyle hep içine içine nereye kadar sürecektir, onun da her amerikalı gibi bir yerlerinde duyguları olsa gerektir.

Tam bu esnada

Los Angeles Havalimanı. Son kontroller. Dörti Heri önde, ağzının kenarında filtresiz sigarası, gözleri kısık, bakışları delici. Julio arkada, genç, boğa burcu, siyah gözlüklü, üzerinde deri mont, elinde spor çanta. Kıpır kıpır. Filmin hızlı aşklara en yakın karakteri. Her an bir yer hostesine, bir hava hostesine, uçakta yan koltuktaki orta yaşlı havalı figüräna aşık olabilir, kırmızı ışıkta yanında duran sarışının peşinden herşeyi bırakıp gidebilir. Uçarı çocuk. Birlikte iyi bir ikililer. Heri, Julio'da kendi gençliğini görmekte fakat hiç belli etmiyor. Heri daha önce Julio'nun babasıyla birlikte çalışmış. 37.Caddeden bu tarafa lakapları "fucking cops" mış. Zenciler, Puerto-Rico'lular, Çinliler acaip korkarlarmış onlardan.

Julio'nun babası Heri'nin kollarında ölmüş. Herhalde. Başka türlü olabilir miydi yani. Heri bütün o sert ve acımasız görünümünün altında özellikle dostlarına karşı yani hakedenlere çok sevgi doluymuş. Evet şimdi birlikteler.

Bu bölümü sizin doldurmanız için boş bıraktık. Şöyle olabilir: Julio ve ailesine onlara hiç belli etmeden Heri bakmıştır yıllarca. Heri bir banka hesabına her ay para yatırmıştır uzaktaki amca kimliğiyle. Daha sonra yıllar geçecek. Julio onun borsa brokeri olmasını isteyen Heri amcasından gizlice polis koleji imtihanlarına girip kazanacak, birincilikle mezun olduğu gün kütüğe çiviyi bir vuruşta çakacak ve bu yolun devamında poligonda attığını vururken kulağında kulaklık ilk büyük işini alacak. Cola işi. Herinin ise emekliliğine bir ay kaldı. Artık eskisi kadar atak değil. Yaşlandı. Onun da son büyük işi. Tabii. Karşılaşma şaşırma falan bunları geçelim. Enteresan ikili anlayacağınız. Uçağa doğru ilerliyorlar. İstikamet Haymana. Ellerinde çantalar. Kuyruktalar.

Heri: Gerçekten sekizi de orada mıymış?

Julio: Evet

Heri: Kristofır'ın da orada olduğundan emin miyiz?

Julio: Kesinlikle. Sekizde sekiz.

Heri: Hepsi öldü mü dersin evlat?

Julio: (acar, mesleğinde hırslı çocuk) Dün gece Princetondan Hintli bir Haymanaloji uzmanı ile görüştüm. Uçağın düştüğü yerde yazlar sıcak ve kurak, kışlar çamurlu geçermiş.

Bu durumda kurtulan olacağını zannetmediğini söyledi uzmanımız. İlginç bir adamdı.

Heri: Sekiz cenazemiz olacak yani

Julio:(gülümseyerek) Öyle gözüküyor.

Heri: Şu Bird değil mi?

Julio: O evet. Aşağılık herif.

Heri: FBI gene ayağımıza dolanacak anlaşılan.(Bird yaklaşır) Merhaba Bird. Dostum. (Müstehzi) gene birlikteyiz.

Bird: (Pişkin ama, Heri'ye karşı olan aşağılık duygusunu dikkatli seyircinin anında yakalamasına imkan veren bir oyunculukla) Heey. Merhaba Heri. (Pis pis gülerek) Bakıyorum çocuğunu da yanında götürüyorsun.

Julio: (Duygularına kapılarak, öfkeli) Sana şimdi...

Heri: (Sakin) Sakin ol evlat

Bird: (Önden içeri girerken) Haymana da görüşürüz my friend...

Julio: (Sağ el işaret parmağını ona doğru doğrultarak, çenesi de seyirirken bağırarak) görüşeceğiz.(Heri'ye) Neden engel oldun, şuna gününü göstermeliydim.

Heri: Sakin ol. Hemen cep telefonundan Haymana'yı ara. Oradaki otellerdeki bütün odaları tut evlat.

Julio: (Şaşkın ama ustasına olan hayranlığını da gizlemeye gerek duymadan. Neden gizlesin? Bi kere Heri babasının en iyi dostuydu zaten. İşin evveliyatı var) Tamam Heri.

CNN haber servisi. CBS haber servisi. ÇBS haber servisi. Bütün haber servisleri teyakkuz halindeler. Bütün haber servislerindeki kırmızı renkli mal bulmuş mağribi düğmeleri ışıl ışıl yanıyor. Bir koşuşturma. Tevatür muhtelif.

Los Angeles Highway 97 de iki ceset. İki ölü tamam. 10 sır sahibi eksi iki. Etti sekiz. Sekizi de uçakta değildi. Biri Atina'da inip Yunan adası Kos'a gitmiş. Hangisi. İkisi Midilli'de görülmüş. Korsika'da birisi Mehmet Ali Ağca ile görüşmüş. Pavarotti de uçaktaymış. Sırrı biri, ölmeden önce Pavarotti'ye söylemiş. O da heyecanla bir bağırmış Haymanadaki bütün hamile kadınlar düşük yapmış. Olayın gerçek yönünü şu anda dünyada Türk bilgini Mahir Kaynak'tan başka bilen yokmuş. Mahir bey Colacıların ölümleriyle ilgili olarak gecede ortalama 5 haber programa uzman konuk olarak çıkıyormuş. Uçak düşmemiş, kaçırılmış. Dalai-Lama taraftarları uçağı Tibet'e kaçırmışlar. Pepsi sabotajı. Tevatür muhtelif. Savaş Ay programını alttan ışıklandırılmış kabin enkazından yere doğru hoplayarak başlatmış. Tevatür muhtelif. Erzak birinci sınıf. Aslında Haymanada geçen yılda bir uçak düşmüş. Haymana Şeytan Üçgeni. Bir aşk cinayeti. Kesin. Colacılardan birinin karısı kocasını ortadan kaldırıp sevgilisine kavuşmak isterken arada olan diğer yedisine olmuş. İşi Carlos Junior üstlenmiş. Aslında bu herifler Haymanada meşhur çıkıkçı Zeki'ye bel çektirmeye gidiyorlarmış ancak orada havaalanı olmadığını akıl edememişler.

Buna benzer şeyler. Frigo. Frigo

Evet Neil'i kırgın bırakmıştık. Nasıl bıraktıysak öyle. Hala Rüst'e bakıyor.

Rüs: Lan oğlum ne dedi lan. Söyle de adamı deli etme lan. Karıyı öldürecem artık dayanamıyom.

Neil:(Buğulu gözlerle) Yanılıyorsun dostum. Hem de çok yanılıyorsun. Olay bildiğin gibi değil. Şimdi anlatacaklarımı duyduğunda çok şaşıracaksın. Evet Kri bana dedi ki.

Devamı

gelecek sayıda

AFP

Eğer düşüncenin ve

üretim

beynin kimyasının

ortaya çıkarttığı

ve

davranış olasılıklarını

bütünüyle bilebilseydik:

tüketim

-ki bu yolda gösterdiğimiz

her çaba düşünceyi ve

ilişkileri

kimyayı değiştirirken

birbirlerine karşı olan

etkilerinide değiştirir- bu

bir

bilebildiğimiz biçimiyle

insan hayatının muhtemel

zayiat

bir sonu olurdu.

Elbette anlatmak istediğim bu değil ama tesadüf tek özgürlüğünüzdür çünkü yaşama sürecimizin yapısını doğrudan etkiler ve bu etki bilginin ilgi alanına aradan uzun bir zaman geçtikten sonra girebilir. Bu ikisini eğer anlıyorsak bunların yanında bileceğimiz üçüncü bir şey daha vardır, doğal hayat tercihi sınırlandırdığı için özgürlüğü arttırır. Gündelik tercihlerimizin ortak paydası halinde lisanımızın içinde ve üzerinde yükselen hür irade ise bizi hiyerarşik yapma biçimlerimiz içinde durağan kılar. Aşağıdan yukarıya biçimlenen ve yukarıdan aşağı biçimlendiren sistem bütün bu diyalektik içinde politikayı ve özellikle muhalif politikayı üretim zemininin içinde kılar ve böylece "karşı koyma" da tercihle birlikte bizi var kılan etmenler içinde, kendiliğinde değişen ve kendi yerini değiştiren iktidarımızın içinde yer alır. Bütün bunlar basitçe kabul edilmeden ne insan mekan ilişkisinin bir tüketim ilişkisi olduğunu anlayabiliriz ne de bunun üzerinde yer alan iletişim hallerimizi nasıl olupda kimi insanları dışımıza doğru ittiğini anlayabiliriz. İçinde bulunduğu mekanı tüketemez o hale gelmiş insana bakıp ruh hastalığı sistemin zayiyatıdır demek terbiyesizliktir. Bu niteleme bazı zamanlarda düşünüleni açıklamanın medyatik bir tesir yapacağı yargısına bağlı muhaliflerin geri çekilme biçimlerine ve bir dalganın çekilmesine benziyor.

Bazı araştırmalar öyle gösteriyor ki "yel kayayı aşındırır"; ruh hastası sistemin kurulmasına ve sürmesine yaptığı katkıyı geri çekerken artık kıyıda değildir. Ardında bıraktığı esrarlı bir perdenin ötesine geçmiştir. İşte ne tuhaftır ki o esrarlı perde kültür tüketen insanın bakmasına bağlı olmadığı halde ona bir keyif ortamı hazırlamaktadır. "Kafayı uçurmuşların renkli dünyası", "ne kadar marjinal bir çocuk", "marjinal bir mekan"... sıkça duyulan bu sözlerle birlikte bütün yapabildiğimiz zırvalamaktır. Bu yüzden tarafları itidale, ölçüye, düşünmeye davet ediyorum. Zira tesadüfü, teşkilatlamak mümkündür, işte o zaman keyif paylaşımı biraz değişip biraz tesadüfileşir, tüketilebilen kültür girdileri ve kendini tasarlattıran mekan girilen tüketim ilişkisi planlanabilecekten fazla atık bırakır işte o zaman marja ilgi insanlarda bir bunalım merakı başlar, her zaman vardır, bazı dönemlerde neden fazlalaşır?

SERDAR KOÇAK

12 Temmuz Çarşamba

08.00 Uyandı. Önce mutfağa gidip kahve suyu koydu, sonra banyoya. Gazeteyi karıştırırken kahve içti. İkinci kahvesi yarımken ayakkabılarını giymeğe doğru yürüyordu ki, caydı döndü, masasına oturdu, hızla yazmaya başladı.

agacta

uyanmak

Yeter artık -şimdi ve de hemen yazamazsam- yazamayacağım/yazmayacağım. Servisin gelmesine altı dakika var. Hemen yazmalıyım sana. Günlerdir binlerce mektup yazdım, hiçbirini de beğenmeyip yırtıp attım. Saat şu anda 08.41'i gösteriyor. Servise altı dakika kaldı. Biliyorsun, her gün tam vaktinde gelir. Şimdi biraz önce karar verdim. Kahvemi yarım bıraktım. Saate baktım. Hemen birden

yazmak fikrini çok doğru buldum. Ne söyleyeceksem kısa bir süre içinde söylemeliydim. Lafı uzatmadan, sözcüklere boğulmadan. Ayakkaplarımı giymek üzereyken döndüm. Sana yazıyorum. Kendime zaman sınırı koydum. Duygularımı açıklamak için zamanı eğri harcadığımı, doğru açıklayacağım diye ertelemeler yanlışlığına düştüğümü gördüm/sezdim birden. Bir an önce ne söyleyeceksem söylemeliyim. Evet, seni seviyorum, beni affet, beni ara, bana dön, beni bul, pişmanım. İşte söyleyeceklerim bunlar. Beş dakika kaldı. Ne istiyorum? Neden sana mektup yazıyorum? Seni, beraberliğimizi istiyorum, tekrar birlikte olmamızı; hayır, "tekrar" değil "yine". Hayır, "yeniden". Hayır, "eskisi gibi". Hayır "eskiden olduğunca." Bizi istiyorum. Bu kadar kısa. Camı kırdığım için, sinirli davrandığım için beni affet. Sana anlatacak çok şeyim var; beni duy, oku, ara. Dört dakika var. Evet, işte şimdi rahatım artık, evet, defalarca yazıp yazıp beğenmediğim binlerce cümlenin arkasına saklananları yazmalıyım; vaktim çok az, üç dakika kaldı, neden öyle davrandım? Dört yıldır beni tanıyorsun, bir keresinde de geçen sene deniz kenarında kamptayken duvara çok şiddetli bir yumruk vurmuştum. Üzülmüştüm, üzülmüştük. Hatırlıyorsun değil mi? Beraber üzülmüştük. İki dakika kaldı. O zaman anlamıştın beni ama bu kez... Ne oldu? Neden öyle davrandım? Bir dakika kaldı, bitiriyorum, hemen öğleyin postaya vereceğim, n'olur bana ulaş. Servis gelmek üzere... Seni seviyorum...

08.45 Pencereye gitti, minibüse "bekle" değil "git" işareti yaptı, baş parmağı açık yumruğunu kulağına götürüp, telefon edeceğini belirtir işaretler yaptı. Mavi minibüs kalktı gitti. Balkondaki sandalyeye oturdu. Otoparka, komşu eski köşkün bahçesindeki sık ağaçlara bakmaya başladı. Uzun uzun.

10.35 İkinci kahvesini koydu. Sigara yaktı. İşe telefon etti. Masaya geçti, yazmaya devam etti.

Servis gitti. Bugün işe gitmeyeceğim. Tam mektubu zarfa koyacaktım ki, kendime yaptığım hilenin farkına vardım. Amacım seni tekrar görmeyi istemek, çığlık atmak, seni karşıma getirmek... Bu başarı değil asıl istediğim. Herşeyi açıklayıp affettiren birçok cümleler kurmak. Neden? Neden sana doğru, pencereye doğru yoğun gergin konuşmalarımız arasında çok sinirlenip kültablasını fırlattığımı anlatmak. Niye? Belki öğrenmeni sağlamak için yazmak; neyi?..

10.50 Kalktı kütüphaneye gitti. Sıkıntıyla kitapları karıştırdı. Banyoya geçti, yüzünü yıkadı. Tekrar odaya döndü. Pencereden dışarı bahçedeki tek ağaca, büyük çınara baktı. Kütüphaneye gitti. Üçüncü rafın kenarına kırmızı bir raptiyeyle iliştirilmiş -sevgilisinin asmış olduğu, sararmış/yıllardır orada duran- eski bir yazı/notu yine okudu.

"Dünya bütün kitapların öğrettiğinin çok daha fazlasını öğretir bize. Çünkü direnir bize karşı. İnsan engelle boy ölçüştüğü zaman tanır kendini. Antoine de Saint Exupèry."

Masaya yaklaştı. Branda sandalyesine oturdu. Mektubunu yazmaya devam etti.

Neden kendimi neye hazır hissettiğimi açıklamaya çalışmıyorum? Sözcükleri yazdıkça, sözcükler arttıkça nefes alamıyorum. Geçen haftalarda (o kötü olayın üzerinde üç hafta dört gün geçti) on beş gün izin aldım işten. Her gün erkenden uyanıp temiz gömlek giyip tıraş olup kentin değişik yerlerine gidip mektuplar yazdım. Her gün değişik bir yere sana yazmaya gittim. Çubuklu İtfaiye Binası'nın bahçesinden geçip yukarı doğru yürüyüp on beş yirmi dakika sonra karşıma çıkan sol tarafta ağaçlar arasına saklanmış -denizi zar zor küçük mavi bir üçgen olarak gören- küçük bir çay bahçesinde; Süleymaniye Camii tam karşısındaki asmalı Kanaat Lokantası'nın kalın beyaz naylon muşambalı boş bir masasında; Sarıyer börekçisinin arkasında, kıyıdaki yaşlı balıkçılar kahvesinde; Rumelihisarı caminin arkasındaki spor kulübünün terasında; Anadoluhisarı köprüsü yanındaki bol kedili çay bahçesinde; Küçüksu Kasrı'nın yanındaki kahvede; Paşabahçe'de erguvanlı sokağın civarındaki kahvede; Anadolukavağı Kalesi'nin içindeki salaş çay bahçesinde; Ahırkapı Sokağı'ndaki sur çıkışının hemen yanındaki çay bahçesinde; Kireçburnu Camii bahçesindeki çardaklı/eski bahçeli kahvede; Tarabya, Kalender'in üstlerindeki Firuze Sokağı'ndaki çay bahçesinde; Kandilli vapur iskelesinin yanındaki boş arsanın bir köşesine sıkışmış çay bahçesinde... sabahın erken saatlerinde sana yazıyordum. Her seferinde de beğenmediğim yarım mektuplarla, değişik notlarla eve dönüyordum. Bir keresinde şiir bile yazdım sana: "nasıl/susulursa/yaşlı bir bilgenin karşısında/beceriksizce/işte/öylesine /saklanıyor/ gözyaşlarım/ yağmurda. Hiç sana şiir yazacağım aklıma gelir miydi tüm beraberliğimiz, aylar, yıllar boyunca? Aklımıza gelir miydi?

13.15 Yazmayı bıraktı. Yemek yedi. Balkonda walkmen'den Anna Homler'in "Sheep

on the bus" albümünü dinledi.

14.50 Tekrar mektubu yazmaya/devam etmeye başladı.

Biliyorsun hep ara sıra düşünürdüm. Sana da birkaç kez söylemiştim çocukluğumdan beri yaşadığım bu baba evindeki bir tür arkadaşım olan çınar ağacını çok seviyorum. Beraber büyüdük. Bir iki ağaç daha vardı ama sadece bu çınar kesilmekten kurtuldu, nasılsa. Son yıllarda otoparkın çıplak betonunun üstünde tek başına yaşamını/yıllarını cesaretle sürdüren o koca çınar ağacında (komşu eski köşkün eski bahçesindeki öteki yaşlı çınarlara doğru uzanan) uyunabilir mi diye. Hatta sağda yukarıda üç kalın dalı enlemesine geçen öteki ana kollardan uzanmış iki yaşlı dal arasında bir çukurluk görmüştüm/görmüştük. "Orada uyumalı, doğanın kucağında" diye gülüşmüştük. Hatırlıyor musun?

17.00 Arkadaşlarına telefon etti. Süpermarketten alınmış plastik hafifliğinde yarım kalmış bir keki atıştırdı.

17.30 Tekrar mektuba devam etti.

Hep, gösterdiğim şiddeti bir türlü ortaya çıkarmayan; onun yerine başka her türlü şeyleri açıklamaya çalışan garip/kötü beceriksiz cümleler yazmaya çalıştım. Ama fırlattığım ve tam başının yanından geçen kültablası... Kırılan camın sesi... Ve birden şaşkın- kırgın - yoğun -bomboş bakışların hâlâ gözümün önünde.

18.30 Dışarı çıktı. Arkadaşlarıyla buluştu. Sinemaya gittiler. Sonra cafe/restoran arası bir iki yere uğrayıp rastlaştıkları/tanıdıkları ile sohbet ettiler. Eve döndü.

23.40 Yatmadan yazdıklarını okudu. Hiç kıpırtısız. Sigara içmeden. Heykel gibi. Donuk bakışları ile defalarca tekrar tekrar mektubu okudu. Yattı.

13 Temmuz Perşembe

07.50 Uyandı, kalktı. Bol sütlü bir kahve koydu kendine. Sigara içip bahçedeki ağacı seyretti.

08.20 Mektubu yazmaya devam etti.

Camı kırdığım, camın kırıldığı o an... Aşağıya çekilen/gerilen sımsıkı kapalı dudakların... Dışardan ağzının aralandığını belli eden, dudaklarının hafif içeriye çökmesi, çenende gizli kıpırdayan seğirme; üst dudağının bir yerlerinden gözlerine yansıyan donmuş bir ağlama öncesi belirtisi ; hiç kıpırdamadanki duruşun... Şangırtı ile çakışan bakışların bakışlarıma geçiyor; camın kırılma sesi ile beraber. O anki bakışın bana geçti. O bakışlar şimdi bende yaşıyor. Gel, beni ara, kurtar ve çöz. Günlerdir devamlı iki yaz önce Akdeniz'e giderken otobüste nasıl walkmen dinlediğimizi hatırlıyorum. Kokularımızın/soluklarımızın/seslerimizin birbirine karıştığı dar iki şehirlerarası otobüs koltuğunda yan yana. Üç dört saat boyunca kulaklığın bir küçük hoparlörü benim sol kulağımda, ötekisi senin sağ kulağında, gülüşerek. Bazen ben kasetleri değiştiriyordum. Bazen sen radyoyu karıştırıyordun.

Kültablasının pencere camını kıran sesinin bakışlarındaki yansımasını nasıl çıkarıp atacağım bakışlarımdan bilmiyorum. Bana dokunduğunda belki.

08.45 Servise binip işe gitti.

12.30 Öğlen tatilinde dışarı çıkıp mektubu postaya verdi.

19.00 İşten biriyle eski bir arkadaşına uğradı sohbet etti. Yemek yediler.

23.20 Eve döndü.

23.40 Eski üç kazak aldı; bir de eski bir battaniye. Otoparka indi. Ayakkaplarını çıkardı, kolayca tırmandı yaşlı ağaca. Çınarın gövdesindeki/yukarlardaki yıllardır gördüğü/bildiği o üç kalın dallı oyuğa ulaştı. Uzanmaya başladı. Ağacın sert kabukları/derisi ile dizleri ve boynu arasına iki kazağını sıkıştırdı; sonra son kazağı sağ kalçasına batan iri budağın üzerini örttü. İyicene yerleşti. Yüzüne değen bir iki yaprağı sıyırttı, kıvrıldı. Mehtap vardı. Apartmanın çoğu yazlığa gittiği için otoparkın ancak beşte biri doluydu, mıcır ve çakıltaşları gizlice parlıyordu soluk sarı ışıkta... Güçlükle walkmenin tek kulaklığını taktı/yerleştirdi sağ kulağına. Diğerini öteki kulağına: hayır. Sol kulağını boş bıraktı. Battaniyesi ile yine güçlükle sarmaladı/örttü kendini.

00.30 Play'e bastı. PERGOLESİ'nin STABAT MATER'i başladı. Serin ılık arası bir rüzgar dolaşıyordu etrafında. Siyah, ipince kordonunun ucundaki boş sol kulaklığın -yine siyah- küçük küre süngeri dalların arasından aşağıya sarktı/uzandı. Çok kısa bir süre sallandı ve durdu.

Küçük hoparlörden yayılan müzik, rüzgârın içine sığınarak, karanlığa ve caddeye ve bahçelere ve ay ışığına ve neon renkli martılara doğru, kentin kirli siyahlığına doğru, ışıklı/ışıksız pencerelere doğru, rengârenk otomobillere sesli/sessiz balkonlara doğru ulaşmaya çabalıyordu...

TARIK SİPAHİ

göz nuru

Duyarlığımın kaybolduğuna inandığım bir dönemde ona rastladım. Dikkatimi ilk ne zaman, nasıl çektiğini hatırlamıyorum. Belleğimde ondan geriye kalan daima gülen, aydınlık bir yüz... Gerçekten yüzünün tamamı gülen biri. Sırıtan ya da kahkahalar atan biri değil, gözleri ışıl ışıl gülen biri...

Gülerken gözleri gülmeyen insanlardan uzak durmaya çalışırım. Benim bile gözlerim eskisi gibi gülmüyor. Üniversiteyi bitireli neredeyse on yıl olacak. İlk kez mezuniyet törenimdeki resmime yıllar sonra baktığımda anladım gözlerimin eskisi gibi gülmediğini. Fiziksel olarak hemen hemen hiç değişmedim. Kilo almadım, giyim tarzımı değiştirmedim, saçımı boyamadım, henüz cildim kırışmaya başlamadı. Ama gözlerimin gülüşünü bir yerlerde kaybettim. Nerede, ne zaman, ne kadarı kayboldu hatırlamıyorum. Birazını, onbeş yılımı çok başarılı öğrenci sıfatı ile mesut bahtiyar geçirdikten sonra elime çok işe yarayacağını umduğum üniversite diplomamla kapı kapı iş aradığım dönem kayetmiş olmalıyım. Özgürlüğünü kaybetmek istemediği için beni bırakan sevgilimin bundan kısa bir süre sonra evlendiğini öğrenince birazını daha... Ya her nasılsa gönül düşürdüğüm bir adam "Bir kızın elini yalnız bir erkek tutar" dediğinde geriye hiç göz nurum kaldı mı dersiniz?

Bu yakışıklıdan ziyade sevimli diye tanımlayacağım adam gözlerinin ışığı ile beni kendine çekti. Benimle aynı yaşta olmasına rağmen nasıl böyle çocuk gözlerine sahip olabildiğini sorabilmeyi çok isterdim. Niye mi sormadım dersiniz? Evliydi ve ben çocukken "kötü kadın"lara dair çok hikaye dinlemiştim.

BANUHAN İPEKGÖZ

Geldiğimde konuşmayacağım (laf, sanki bana gel hadi bekliyorum diyen olmuş gibi), yalnızca bilet parasını ödeyip eğlendirilmesi gerektiğinden emin, eğlenmek istediğini çok önceden düşünmüş, belki haftanın başından planlanmış, parasını hazırlamış, diğer paralardan ayırmış, har-

yeşil mavi sarı

canmaya, kim olduğu bilmediği ellere geçmesine karşı korumuş, cüzdanın en ulaşılmaz yerine koymuş biri gibi gözlerimi iri iri açıp (belki gözkapaklarıma biraz larcivert kalem çekip koyu

renkli bir far ve kirpiklere biraz lacivert rimelle bakışlarımı daha derin kılabilirim, havamda isem o gün) yüzüne bakacağım. Sen benimleyken en sık söylediğin cümle parçasını telaffuz edeceksin; ya işte böyle... Bu hem söylenecek bir şey olmadığını -söyleyeceklerinin bitip kalmadığını, aslında hiçbir şey söylemek istemediğinde bir şeyler söylemek zorunluluğu duyduğunu- göstermektedir muhtemelen.

Bu kadar çok ihtimal arasında bir istatistiki çalışma yapıp -yaa, işte böyle- derken ki ses tonunun standart sapmasını da hesaplayarak- kaç numaralı bakışımı fırlatacağıma karar vermek için bol bol vaktim olacak; dedim ya, konuşmayacağım. Sonra mektuplarımın seni şaşırttığını söyleyeceksin (bunları hep mektuplarımın işe yarayıp beni görmek için kendine izin vereceğin gibi olumlu bir farzetme eylemine dayanarak yazıyorum), öyle ya kaç kişi yemek yerken orada bulunmasının biraz zorlama, sıcak, manidar olduğunu düşünerek, üstelik zaman kısıtlıyken ve yaa işte böyleler arasında kendi sözlerine ve gözlerine yol bulmaya çalışırken, zaman dolduğunda diğeri hesabı öderken, serinlemek için dışarı çıkıp kendini Mecidiyeköy insan dağıtım, ulaştırım, aktarım, trafik tıkanıklığı, cehennemî sıcak ve çok çalışıp çok veya az para kazananlar ve buna göre toplumsal piramitte geniş veya küçük bir alana sığdırılanlar karmaşası merkezine doğru meyillenen, kenarında gazete, renkli dergi, yazılı kağıt, ağaran kağıt, baştan çıkarıcı siyah poşetli parlak kağıt, saten kulübe, envai çeşit dükkan eşliğinde ona eşlik eden yolla beraber süzülüp, oh nihayet kavşak, arkaya küçük bir bakış; kimse gelmiyor, o da gelmiyor, yok yok, yalnızca "O" gelmiyor-(o=öteki, hesabı ödeyen) arabalar, otobüsler içinde buram buram terleyen, deodorant alabilenlerin dışında ter kokan, öfkeli, sevinçli, aceleci, işi gücü olan, meşgul, avare, hayatın tadını çıkaran ya da hayatın canını çıkarıp tat aldığı bir sürü homo sapiens taşıyan teneke -metal kutu (tekerlekli) hakimiyetindeki alan, kocaman boşluk- doluluk, doldurulup boşaltılan düzlükten karşıya geçip diğer caddeye geçişte bulunmuştur ki? Kendini güvenlikte hissetme, yalnızca kendi canını sıkma, kimsenin işine gücüne engel olmama, terleyip sırtındaki beli kısa gömleğin altından bel hizasındaki derinin koltuğun bir yerlerine yapışması, iki memenin arasındaki küçük damlaların aşağıya tabii ki yerçekimi nedeniyle akmasını hissetme, terlemeye devam. Eve geliş, huzur, ine dönüş-güvenlikte olma- güvenlikte olduğunu sanma- güvenlikte olduğunu bilmek için kitaplarına, dergilerine sarılma- doz az geldi, eski güven verici mektupları okuma.

Ve nihayet çalkantı biter mi? Açık sarı (uzun) beyaz (normal), açık yeşil uzun- büyük, koyumavi büyük- yayvan- tombulca, pembe (normal) saman rengi normal- pembe kadar- zarflara hepsine aynı puldan yapıştırarak ve hepsine farklı renklerde kağıtlara farklı şeyler yazarak (herıld yani, hepsi aynı olur mu, tüh keşke öyle yapsa mıydım diye düşünmek) üstüne aynı adresi kesik kalın dolmakalemle önceleri özene bezene, sonraları sıkılıp daha itinasızca yazıp postaneye götürmek.

Artık kendini affetirmek için her şeyi yaptığından olması bile 6(altı) (yazıyla) mektup yazdığından, zarfladığından, pulladığından emin olarak geçirilecek bir yaşama başlamak.-

Sahi ne başladı ki?

Oza Su

Beni a) anlayacağını b) anlamayacağını

biliyorum, böylece hiçbir açık kapı bırakmıyorum, risk yönetimi yapıyorum, sigortacımı olsaydım diye düşünürken yakalıyorum kendimi, neyse fazla ileri gitmeden kulağımdan tuttuğum gibi kendimi olmam gereken gerektiği söylenen, gerektiği bana hissettirilen, korktuğum ve başka bir yere gitmeyi, başka bir yerde olmayı göze alamadığım için başkalarının beni buraya koyduğuna yemin billahlar ettiğim yere koyuyorum. Aferin, orda otur, uslu dur, aylık ödeme planları yap, gelenleri muayene et, kısa bir değerlendirmeden sonra ne kadar para isteyeceğine karar ver, onları ücretsiz olduğunu üstüne basa basa söyle ama gelmemeleri için dua et, "böylece bir sonraki hastalanmalarında kontrole gelseydiniz böyle olmazdı deme şansın olur." Onlar akılları sıra ücretsiz kontrolle bir başka hastalıklarını birleştirip her şeyi bedovaya getirmeye çalışırlar, sakın yine, onlara at terli yemiyor de, onlar anlamasa da sen hem anlaşılmaz olmanın tadını çıkar hem de onları zekice bir espriyle alt etmenin. Sen hayatın tadını çıkar ama dikkat et, kimse senin tadını çıkarmasın hatta adını da ve tabii "dı"nı ve "ı" na çıkarabilirler. İzin verme. Bazen kendini her türlü konuda "izin verme ya da vermeme görevlisi gönüllüsü" (bu daha iyi) gibi hissetsen de önemseme. Kendi kendine verdiğin öğütlerden sıkılınca öğüt veren kitaplara başvur.

5 derste; yazıyla beş, sayıyla 4-5-20-21-23-5 yani 5 derste çevrilince beş 4-5-20-21-23-5 bilmenneyi en iyi yapmayı -etmeyi-eylemeyi-öğreten kitaplar oku, resimlerine bak, önemli yerlerin altını çiz, fosforlu pembe, sarı ve yeşil kalın kalemle üstünden geç, sonra tüm sayfaların hiç boşluk kalmaksızın nasıl, sarı yeşil pembe paslandığını gör ve hayret et.

Kafan karışınca korkma, birazdan seni gerçek, aç ve biber yeşili olan dünyasal ve fani işler kendine getirir. Bir hasta daha gelir, yolunu bulursun, yolumu bulursun, yollarını bulursun sonra çok söylenen ya da yazılan ya da korteksten çok sıkça geçirilen sözcüklerin nasıl anlamlarından bağımsızlaşıp kuşlar gibi özgürleştiğini fark edip kendine gülersin ve buna "world abuse" adlı bilimsel tanıyı koyarsın. 1000 vakalık, plasbo sözcüklü bir araştırma yap bunun çok okuyuculu, çok saygın, bilimsel, kariyer sahibi, paralı, bilim adamlarının okuduğu ya da poşetinden çıkarmadan kütüphanesine dizdiği dergilere gönderirsin. İngilizce veya Mozambikçe çevirisiyle birlikte yayınlanır. "et al"ları kafana takma, sen onlarsız da yetersin bu işe. Bu arada birkaç satır önce kendine gülersin dediğinde aklına gelen O. Veli'nin Gülümseme şiirine de değinmeden geçme, öyle ya ustalara saygı köşesi de olmalı hayatında, hatta şark köşesi, post modernist resim köşesi, ultra modern mutfak, içinde toplantı mı yapılacak, meyve mi yenecek yoksa fantazya dünyası mı yaşanacak belli olmayan, başlı başına bir ..... (freudien mi ki?) olan bir banyo eylemini gerçekleştirme köşesi ve dahi bir sürü sıfatlı köşe olmalı hayatında.

Belki ileride dönülecek bir köşe de bularak itibar da sağlayabilirsin kendine. Arkası yarın - öbür gün ne bilirim ki?..

En iyisi bunu şimdi bu kağıtların da altında durup yazımımı, dolmakalemimin kağıdı üzerinde düzensizce kaymasını sağlayan 17 ve 18 no'lu, ne zaman çıkacağı belli olmayan Şizofrengi'ye yollamalı.

Kah kah, yeşil, mavi ve sarı, kağıtlar uçurdum sizi.

SU-OZA

... Eskidendi öyleki henüz makaraların sarı bağladığı kızların söyleyip gelinlerin ağladığı sevdiceği ölmeden kimsenin karalar bağlamadığı zamanlardı. Feleğin kişilere yedirdiği meyve yine değişkenlik arzediyordu bir farkla karşılıklı ikram ağız tadında ve nefis ıslahında yakınlaşmayı halden anlamayı olanaklı kılabiliyordu. Dededen kalma sade isimler revaçta idi insanlar birbirlerinin kişiliklerine fiillerine itibar ediyordu. El elden üstündür diyen biliyordu ki gönül gönülden altta olmalıdır. Düşene bir tekme daha vurulması gerektiği henüz bulunamamış köşeyi dönmenin insana yeni ne gibi ufuklar açabileceği farkedilememişti. Mandanın sögüt dalına yuva yapma özgürlüğü kısıtlanmamış ayrıca mantık mahkemesi tarafından saçma bulunmamıştı. Rakı şişesinden balık olma isteği çakırkeyf olma özürlülerce kısıtlanmaya bastırılmaya çalışılmıyordu. İnanan mabudu ile aracısız samimi ve mekan olarakta yalnız kendi vicdan sınırlarında hesaplaşıyordu. Toprak sadık dost doğa ana sevgi esastı. Durduk yer-

de birilerini şeytan dürtmüş ama oda hep buna benim bile aklım ermezdi der ya olan olmuş daha çok, ben ve hep bana gibi yeni şeyler sarmış kimi insanları. Rivayet o ki bir uygunsuz kafa çarpması yada insanı beşer genetiği şaşar vakası sonucu ilk yaşamı yaşama özürlü insanımsı ortaya çıkmış. Babasının memelerini bile emmeye kalktığında onun yüzünden kardeşleri kavruk kaldığında vehameti farkedememiş olanların torunlarıyız. Tabii ki şu kavruk kalan kardeşlerle de bir yakınlığımız yok değil. Hep kendi için vardı dünya, diğerleri bunun böyle olmadığını anladıklarında bir adım öne geçti çünkü o anlamamıştı. Dünyayı her gün daha çok sevebilenlerin aksine ona hizmette kusuru olduğuna inandığı canlı cansız sürüsüne olan kini ona yöneltilen sevgi kadar hızla büyüyordu. Tahakkümü azaltmanın yolunun sevgiden geçtiğini anlayan insanlarla mesafesi iki adım olmuştu çünkü o sevememişti. Birliğe ve dirliğe olan sevgisinin dayanışma ve paylaşma ile kurulacağını anlayanların üç adım önündeydi artık çünkü düşünememişti. O ve neslinde anlayışsızlık, sevgisizlik, düşüncesizlik elele hoşgörüyü öldürdü. Diğer çiçeklerin toprak, güneş, su açık elliklerinden gani gönüllülüklerinden alabildiğince faydalanıp, çoğalıp serpildi bu dikenler.

Ayağını yorganına göre uzatırdı gerektiğinde insanlar ak akçelerini kara günler için saklarlar komşularının küllerine olan ihtiyaçlarını bilirler ne gelecek ne geçmiş için yaşarlardı. Ama o olmayasıcalar diğer insanların yorganlarını o yorganın konacağı alanı küçülttüler iş elindeki ile yetine döndü ya da dediler aklını kullan bizim gibi yorganı büyüt ne pahasına olursa olsun, hiç demedi-

ler diğerleride hiç düşünmediler ayaklar uzamıyor ki? Yorganı elden gidenler bir süre sonra ayak uzatacak yerde bulamadı bir ayak mesafesi için kara günlerin ak akçeleride diğerlerinin kara ceplerine aktı. Öyleki komşunun külünde ak akçe arar oldular komşuya rağmen. Marjinal kar kapsamına girmeyen ne varsa yeri çöplüktü artık neler atılmadı ki oraya uğruna can feda edilen sevgi onu besleyen büyüten paylaşma, saygı, samimiyet sonra dostluk sonra yardımlaşma sonra doğa ile bir bütün olmak. En acısı tüm eylemler mantık canavarının süzgecine tabii tutuldu öyle ya mantıksızdı hiç bir faydası yoktu sevmenin fedakarlığın paylaşmanın saygının samimiyetinin dostluğun yardımlaşmanın paylaşmanın saygının samimiyetinin dostluğun yardımlaşmanın doğayı kullanım amacı olmadan sevmenin. Tüm bunların yaşamasına tek şekilde izin vardı daha çok hep ben ve hep bana düşturuna uydurulmaları şarttı. İnsan en önemli hazinesini kaybediyordu yavaş yavaş hayal gücünü doğal sınırlamaları aşabilme birden çok ruhla bir çok bedende yaşayabilme yetisini bir çok gözle dünyaya ve kendisine bakabilme hünerini, mantıksız olabilmeyi zihninin düzensizliğini yani deliliğini yani doğasını.

Teslim olmadı kimi büyücü oldu zanaatkar oldu münzevi oldu konargöçer oldu bilim adamı bile oldu inatla yaşattı ruhundaki renkleri zihninin düzensizliğindeki dinginliği maddi faydası olmayan yaratıcılığını. İnsanoğlunun deliliği bolca ses verdi kaybedenlerine. Onların yapay değer yargılarını eleştirdi bir Zen ustası şöyle seslendi "eğer istersen apaçık katışıksız gerçeği, vazgeç ayırmaktan doğru ile eğriyi, eğri ile doğru arasındaki çelişki, zihnimizin bir olduğu topraklardan birisi "Zihnimin düzensizliğini kutsal buluyorum. (Rimbaud)" dedi. Bir uzakdoğulu şair seslendi şiiri ile "Sen ateşi yak; sana güzel bir şey göstereceğim, kocaman bir kartopu! (Basho)" anlamadan zavallı mantıkları ile güldü acuze dikenler çelikleşmiş yüzeysel akılları bilemezdi bakmadın görmeyi duymadan dinlemeyi akıyordu en değerli hazineleri, yaşam ellerinin arasından isyan etti bir düşünür dikenlerin kıyısından "Yaşam gizi çözümlenecek bir şey değil, yaşanacak bir gerçektir. (Van der Leew)" dedi bir yazar sarsıntı ile destekledi " Sanırım insan eninde sonunda yaşamı kucaklamalıdır. (Arthur Miller)" anlamadan dalga ile karışık sırıttı birisi nasıl der gibi bir çirkinlik aktı yüzünden küçük Asya'lı bir şair seslendi yaşama özürlülere ruhundaki deliliği diriltemeyenlere "Anlayarak bir usta kitap gibi, bir sevda şarkısı gibi duyup, bir çocuk gibi şaşarak yaşamak... (Nazım Hikmet)" ozana destek çıktı bir Kızılderili reisi "Yaşam nedir geceleyin bir ateş böceğinin saçtığı ışıktır, kışın bufalonun soluğudur, otların arasında koşan ve günbatımında kaybolan gölgedir. (Reis Kargaayak-Karaayak kabilesi)" sessizliğin ardından, delilik bunların tümü ortak eleştiri içinde olup bitiyordu, yazgının bir istemi değildi ama yinede esriklikte bir kutsallık vardı çünkü hepside yazgının gözlerinin içine bakmıştı bu kısa bakışta kendilerini sarsıp silkmiş uykudan uyandırmıştı. (Herman Hesse-Demian)" ona destek çıktı bir başka büyük yazar "Aşıklar ve çılgınların öyle kaynayan beyinleri öyle fantazileri vardır ki serin aklın hiç farkedemediğini kavrarlar. Çılgın aşık ve ozan hep sımsıkı hayallerden olmalıdır. (Shakespeare)" onları onaylar anlamayanı dostça selamlar gibi üsteledi bir diğeri "Yemin ederim Baylar; fazla bilinçli olmak bir hastalıktır. Gerçek eksiksiz bir hastalık (Dostoyevski)" bir şaşkınlık bir duraksama sonra değişti içeriği bizim yolumuz aklın yolu dediler bir ağızdan mantık dışına çıkanı kurt kapar hem sonra deyip yılıştılar. Yaşı büyücüsü tatsız mimiklerini yüzlerinde donduruveren bilge sesi ile "Gideceğin yolun kalbi, ruhu olmalıdır. (Don Juan)" kahkahası çınladı soğuk duruktaki adamın kazanç için kıskançlık için, mevki sahibi olmak için, aklın yolunu ananlara seslendi "Tutumlu insanlarda var şu dünyada, ama bana göre değil cimrilik, dansetmekten ince giysim delinmiş, kupam boşalmış türkü söylerken içmekten, işine bak boş bırakma karnının, ve koşturup durma bacakların kırılasıya, çimenler bittiğinde kafatasında bak, pişman olursun (Han Şan) Bitti sanma halen de sürüp gitmekte bu kavga tüm adaletsizliğine karşın Dünya savaşlarından çevre kirliliğinden sonra bile dinmedi salt analitik ve duygusuz akıl ile kazanç putlarına körü körüne itaat. Her bireyin içinde ömür boyu hemen her gün kopan fırtınaların sonunda mantığı zorlayan hatta çokça onu yenen olaylar galip gelsede toplumun içinde bireyin bunları reddi en güzel çağdaş paradoksların kaynağı olmaya deva ediyor. Nedir insanı her türlü mantıksal elde edilmiş yoldan bir anda şarampole yuvarlayan nedir halen tüm eldeki servetin uğruna bir anda gözden çıkarıldığı hatta canın uğruna yok sayıldığı hiç bir açıklaması olmayan sebep sonuç ilişkisinin bir türlü açıklayamadığı o şey; bir başka insana duyulan sevdadır, aşktır. Sokaklar aşkın zevk veren acılarını yaşam sevinci gibi duyan tadına varan insanlardan çok aşkını mantığa vurmaya çalışan bir koyup üç almaya çalışan yok ağa enayimiyim aşık olucam deyip sonra sebebini anlamadan dolaşan bol acılı insanlarla dolu. Şimdi herkes bilimsel herkes materyalist sözümona, ağacı ihtiyacı için kesmeden önce ondan özür dileyip durumu izah edenlere yabani, ilkel diyen ve arabası ile konuşan üç tane yaşını başını almış ağacı ve denizi gören dağ başına kondurulmuş sitelere bavul dolusu parayı o ağaçların akranlarına ne olduğunu düşünmeden veren oturuş kalkış ve mimiklerden iş yapacağı kişinin ruhunu okumaya göre yapan insanlar her yanda. Sanata karın doyurmaz boş çaba, delilik sanatçıya potansiyel marjinal tehlike gözü ile bakıp ilgili sanayinin ve medyanın tüket emrine ve çevresinin a! sen onu tüketmedin mi? tezahüratına mantıklı üretimini mantıksızca ve zevksizce kurban eden iki ayaklığının en sıkıntılı en duyarlı en sevinçli anlarını o değer vermediği karın doyurmaz delilik ürünü olan eserlerle yaşamasına paylaşmasına edebileştirmesine Zenon bile şapka çıkartırdı. Mensubu bulunduğu sürünün normlarına uymayan kendisi gibi uygun düşen elaleme benzeme aptallığına canının verir ayrıca yerlilerin tören giysilerinede gülmeyi ihmal etmez. Artık bir dost bulamadan gün akşam olduğu gibi sık sık ayında başı geliyor seyyah olup aleme gezmeninde tadı yok alem olmuş her neyse kusuru bulup kendi özümüzde gideriz kendi alemimize bir iki yaş ile başka dünyalarıda gören gözümüzde...

Dedi, sıkıntılı bir gecede bir elinde kedisi bir elinde kadehi sırtında gitarı omuzunda döğmesi olan kızıl sakallı düşlerin bilgesi...

H. TUĞRUL ATASOY

eskitme

Sinsi, gizli ve yavaş. Ağırdan bir yok etme güdüsüne sahibim. Bunu şimdi ilk kez fark ettim: pencereyi açık bırakıyorum. Sadece serin ve temiz hava için değil, aynı zamanda sineklerin de girmesi için. İçeriye doluşan karasinekler -bir süreliğine- beni rahatsız ediyor etmesine ama üzerime konup huzurumu kaçırdıklarını sandıkları sırada birazdan ölecekleri ve yok olacakları fikri beni keyiflendiriyor. Bir gazete kağıdının üzerine sürdüğüm sinek ilacı onların vızıldayarak ölmelerine neden oluyor. (Gazete üzerinde biriken sinek leşlerini ise tavuklarıma yem olarak veriyorum.)

Tabii ki bahsettiğim güdüm sineklerle kısıtlı kalmıyor: Kullandığım eşyalar için de geçerli. Örneğin şu anda bu yazıyı yazdığım kalem. Yazı yazmakla eskiyeceği, yıpranacağı düşüncesi bana yazmanın haricinde ekstra bir haz sağlıyor. Kontrol edemediğim bir yıkıcılık, yok edicilik. Sayfalar dolusu süren yazma edimi neticesinde kalemin "kullanılmayacak" kadar eskimesi ve atılması bana gizli ve tarifi zor bir tat veriyor. Fazla "şey" tüketmeyi sevmem, küçüklüğümde sürekli olarak müsrif olmamam öğütlendi. Harcamalarımı sürekli kısıtlamam konusunda eğitildim. Bilmiyorum bu yüzden, şimdi tutulamayacak kadar ufak olunca kadar kullanmamdaki eski alışkanlığım gibi.

Sonuna kadar kullanmam sadece kırtasiye ile sınırlı değil. Ayakkabılarım, elbiselerim, kullandığım malzemeler (cüzdan, gözlük ve saat gibi) ve mekanlar. Evet, mekanların da zaman içersinde eskidiğini, aşındığını, parçalandığını bilmek hep ilgi çekicidir benim için. Hatırlıyorum da, ilkokul yıllarında tuvalete gittiğimde tuvalet deliğinin hep aynı noktasına işerdim. Amacım seneler sonra o evden ayrılırken deliğin kenarına bir eskimişlik görmekti.

Tezcanlı yapıma ve aceleciğime rağmen "bir şeyin" eskimesini, yıpranmasını, yok olmasını -en azından değişmesini- bekleyebiliyorum.

Bu bekleyişi senelerce sürdürebilirim. Hem belki beklediğim bu yok oluş, yıpranış sürecini izlemek bana güç veriyordur. Kendine zarar vermeye, yok etmeye ve acı çektirmeye (bu biraz arabesk) eğilimli kişiliğime uygun bir davranış. "Şeylerin yok oluşunu", "şeylerin eskimesini" gördükçe kendi eskiyişimi ve yok oluşumu hatırlıyorum. Böyle bir hatırlamaya ihtiyacım olduğu söylenemez aslında. Çünkü kendimi bermutad yaralarım (her anlamda). Yaralanışımın en iyi seyircisiyim, bir ara hatta iyice ileri gittim. (Demek ki sabrım yazdığım kadar iyi değilmiş) ve bir bıçakla vücudumu kesmeye başladım; her gün biraz, her gün biraz daha. Fakat mesleğim ve statüm (pöh) bir noktadan ileri gitmeme izin vermedi. Örneğin çok istememe rağmen kulağımın arkasındaki saçsız bölgeye hiç dokunmadım. Hep giysilerimin gizleyebileceği yerleri kesiyordum.

Şimdilerde kesmeyi bıraktım. Zamanın eskitme konusunda benim metoduma daha uygun olduğunu düşünüyorum. Özyıkıcı bekleyişime devam edeceğim. Bildiğim, bir miktar yol aldığım...

Mayıs '95-Urfa
FARE